

పంచరంగం

మిత్రలాభం

కర్త... విశ్వాత్ముల నరసింహమూర్తి

"ఈ విధముగా చెప్పరాని-ఇటుమలు పడి ఇన్నాళ్ళూ-ఎట్టో యీ జపయాత్ర-సాగిస్తూ వున్నాను.-మిత్రుడు లభ్యమవుతున్నాడూ-సలం మార్చు సూచించిన-వేంటునె ఇటు కేటించితి."

"ధీకాలివి, విద్యానివి-దిగులేటికి, మహాకయా?-దాచుకొన్న ధన మంతా-పోయినదని విచారించి-ప్రయోజనము లేదుకదా!-అప సర్వమనంతకంటే-ఎక్కువగా దాచుకొనుట-పసినిగొట్టుతనము కాదా?"

"దేవుడు ప్రతికూలినీ న్యాయార్థితధనము కూడ రెక్కలాచి పోతుంది. వెనుకటికొ నాలెవాని కేమయినదో తెలుసుగదా?"

పూర్వమొక పట్టణాన-ఉన్నాదొక సాలెవాడు.-అంతగొప్ప నేతగాడు లేడని ఒక ప్రతీతి.-మహారాజులు, మహారాణులు.-అతనివద్దనే బట్టలు-నెయించుకునేవారు. ఎంత డబ్బు గడించినా-చిల్లి గవ్వ ఒకటయినా-నిలవేయలేదా తాడు.

ముతక ముతక వస్తువులను నేయిసాలెవాళ్ళందరూ బాగా ధనమార్జించుట చూచి యితడు దిగులాండెను.

"ఎమే మరదలు పిల్లా!-ఎన్నినాళ్ళు కష్ట పడిన-ఎంతడబ్బు అర్జించిన-చేతచెల్లి గవ్వలునా-మిగిలటమేలేదుగదా!-పట్టెనా పాచుగూరికి-పోయి డబ్బుగడిస్తాను."

"అదికాదే వెలిదాన! విధివది ఈ నగరం ముస కల్పరాక పోయేగదా! అందుకనే మరొక పూర, పోయి ప్రయత్నిస్తాను."

మరొక సాలెవాడు-మూట మొట్ట నడుకొని-వర్తమాన నగరానికి-తెరి మూకంతాడు మంచిమంచి వస్తువులను-అతి బాగాగ అమ్మారు.-ఒక సుఖాత్మకములను-మూడు తల వరహాలు-కూడతెట్టి, నూటకట్టి-ఇంటి ముఖం పట్టాడు.

ఆడవిదారి వస్తుండగ-ప్రాప్తు గుంకి పోయినది. ఎందుకైన మంచిదనే మర్రిచెట్టు కొమ్మచెక్కి-బాగ్రత్తగ పండుకొనెను

కల్లు మూసుకొని-ఎవరో అడరు వృక్షుల-అకారాల తనె ఎదుట-మదలమొదలు పెట్టాయి.-అప్పుకులు మాట్లాడుట-సాలెవాడు వినవేయ.

"ఎమండకత్తగారు!-ఈసాలెకు ఎన్న డున్నా-అవనర్థమనంతకంటే-ఎక్కువ డబ్బునుయినా-ఒక్క నోరులేదుగదా! ఇప్పుడు ఈ మూడువల-వారలం దుక్కిట్టుచున్నా?"

ఈ మూటలు వినినంతనే సాలెవాడు త్రొక్కిలేచి డబ్బు సలబి చూసుకొనగ వట్టి మూట కనిపించెను. నేటి సోరు మొత్తము కొంటు లహాదిహా విలపించెను.

"డబ్బు మూట తెస్తానని-ఇంటి పద్ధత్రతిన చేసి వట్టిచేతులుపుకొంటు ఎరితని పోగలను? ఇంటిదానికి ముగియును ఎరితని చూపగలను!"

అని దుఃఖించిన వాడై ముఖం పట్టినాక పోయి వృత్తి సాగించెను.

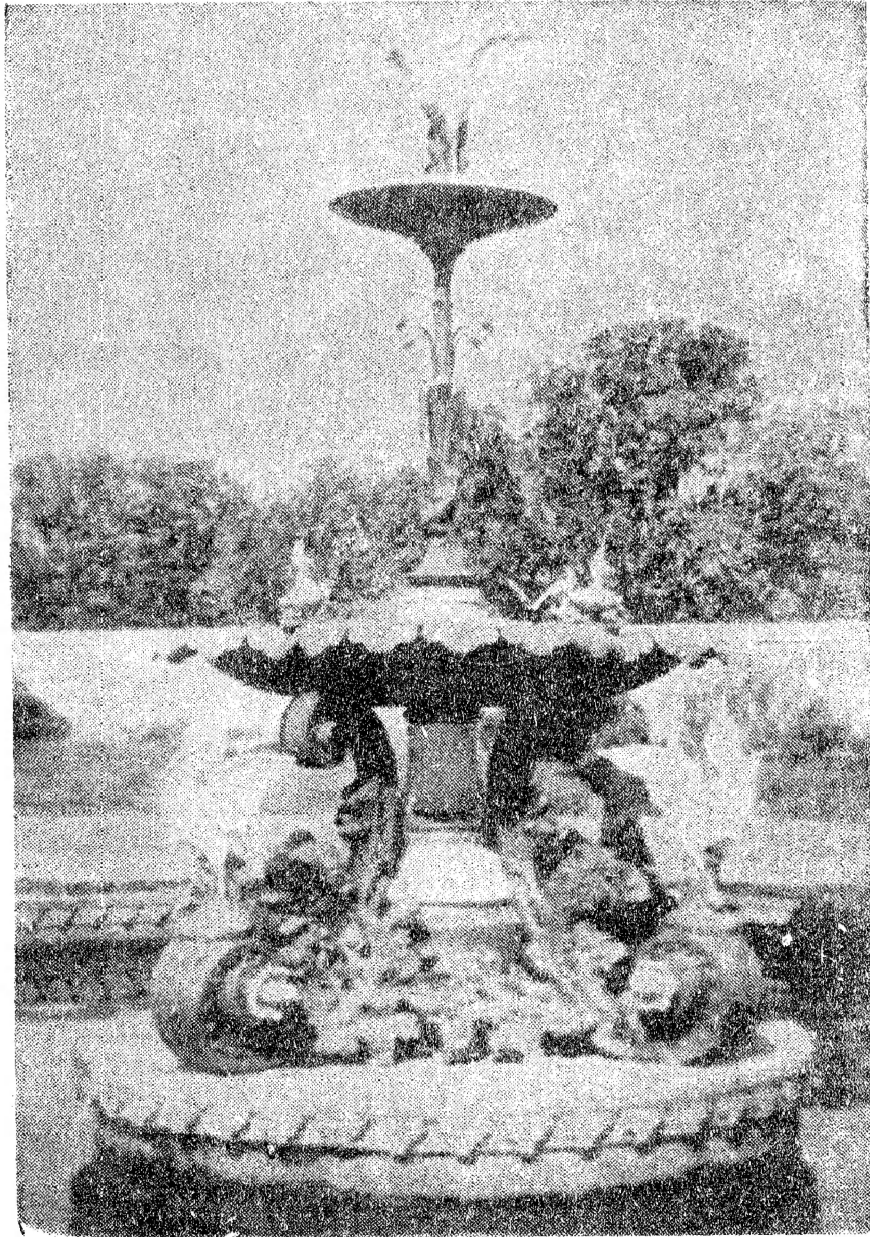
సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
విడికప్రతి 4 అ.

కంప్యూటరు 45
నంబర్ 35
18-2-53

సచిత్రవారపత్రిక

Founder : K. NAGESWARA RAO

నందన ఫాల్గుణ శుద్ధ సంచమి; బుధవారం

ఉదయపూరు "రాచనగరు" ఉద్యానవనంలోని జలియంత్రం

ఫోటో: శ్రీ టి. శత్యనారాయణమూర్తి గారు, విస్సర.

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం :

శ్రీమతి టి. సూర్యకుమారి.

కార్నర్ సీట్—	4
గోడమీద బొమ్మ—	8
మీరూ అంటే నా?—	12
విజ్ఞానవీధులు—	24
మా అన్నయ్య—	26
అందమైన పూలు—	80
చిత్రిత వ్యక్తి—	81
గానుగడ్డు—	84
చదువుకొనే గది—	86
జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు	40
నీనిమా—	44
ప్రశ్నలు—సమాధానాలు	48

కాలక్షేపం

అనివార్యమైన కొన్ని కారణాలవల్ల 'కాలక్షేపం' అను శీర్షిక క్రింద శ్రీ దాసు వామనరావు గారి వ్యాసాన్ని ఈవారం ప్రచురించలేక పోయినాము. తిరిగి త్వరలోనే ఈవ్యాసావళి ప్రారంభించ బడుతుంది.

పంపాదకుడు.

రచయితలకు మనవి

మాకు కథలు, గేయాలు, చిత్రాలు, ఫోటోలు పంపేవారు వానిని తిప్పి పంపగోరినట్లయితే, రచనలూ చిత్రలతోపాటు అవసరమైన స్థాంపులను గానీ, స్థాంపులు అంటించి చిరునామా వ్రాసిన పెద్దకవర్లనుగాని చేర్చి పంపవలసిందని మనవి. స్థాంపులను పంపేవారికి మాత్రమే వారి రచనలను గానీ, చిత్రాలను గానీ ప్రచురించే ముందు ప్రచురణ విషయమై తెలియపరచగలము. మొదట స్థాంపులను చేర్చి పంపక, తరువాత ఉత్తరాలు వ్రాసి స్థాంపులు పంపినట్లయితే, జరిగి పంపడం కష్టమని రచయితలూ, చిత్రకారులూ గుర్తించుకొనవలసింది. ఈ సందర్భములో రచయితలు, చిత్రకారులు మాకు సహకార మివ్వగలరని ఆశిస్తున్నాము.

కేరళ సోప్

సామాన్య జనాభా

స్నానపు సోపులు

చందనపు సోప్		రోజ్ సోప్
వైడికల్ సోపులు		
కోల్తార్ సోప్		వెప్ సోప్
కుటుంబపు సోపులు		
వాష్ వెల్ సోప్ (బాల్లు & కేకులు)		దీపా బ్రాండు సోప్ పాత్ర సామానులకు
కేరళ సోప్ ఇన్స్టిట్యూట్, కోజికోడ్		
మద్రాసు ప్రభుత్వపు ఇండస్ట్రీస్ & కామర్స్, డిపార్టుమెంటు యొక్క ఒక డివిజన్.		
Sista's-K 5.-34.		

Money's Model Letter-Writer And Business Correspondence

800 వచనాల ఉత్తరాలు 224 పేజీలు

దర రూ. 1-8-0.

పోస్టేజీ 8 అ.

A. S. MONEY & CO., (A. P.)

14, Sambler Street, MADRAS-I.

Choose **SOLAR PENS**

SASTRY PEN WORKS, TIRUNELveli

మహారాష్ట్ర వనిత

పడమటి కనుమల చరియలలో జీవనం

అతిక్లిష్టమైనది బలిష్టమైన కొండ బాతులకుగల లక్షణాలన్నీ మహారాష్ట్ర వనితలకు కలవు
చాలాపొడగరిగాక, సన్నగావుండే మహారాష్ట్ర వనితల సహనశక్తి అందరికీ బాగా
తెలిసినదే. పరిసర నైసర్గిక పరిస్థితులవల్ల వారికి విషాదపట్టము మొదలగు గొప్పగుణములు
అలవడినవి, ముఖ్యంగా మహారాష్ట్రులు యుక్తాయుక్త విదక్షణగలవారు, నిరాదంబులు.
విశ్వాసపాత్రులు, మతాభిమానులు 17వ శతాబ్దంలో మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్యాన్ని
స్థాపించిన శివాజీ వాటిమండి ధైర్యశౌర్య పరాక్రమాలకు పేరుగాంచివున్నారు

ఇండీయాలో మారుమూలలోను నివసించేది వివిధ
వర్గాలతో విదంతర సన్నిహిత సంబంధాన్ని మేము
వివరుచుకున్నాము వాడు శమకు కావలసిన సైన్లో
రియం ప్రాదక్షులకు మానై ఆరార పడుచున్నాడు గ
నుక, మేముకూడా వారికి నేన చేయడము గొప్పగా
లవిస్తున్నాము

బర్మా-వెల్...

భారత జీవితంలో

ముఖ్య భాగమై యున్నది

కార్నర్ నీడ

పక్కా ట్రేయిన్ వచ్చి చాలా సేపయింది. ఇంక ఏ క్షణంలో బయల్దేరి పోతుందో అనే ఆందోళనతో, మిడి చేత్తో టిక్కెట్టు, ఎడం చేత్తో తోలు సంచి పట్టుకుని పరిగెత్తేడు రాజు ప్లాట్ ఫారంవైపు.

పచ్చకోటు తొడుక్కొని ముందు పోతున్న ఒక క్షణి తోనే యజ్ఞ తూంటే అతిక్ష్ణి టిక్కెట్టు అడక్కుండా రాజుని ఆపేసి “ఎందుకలా గాభిరా పడతావయ్యా! ఎక్కడానికి ట్రేముందిలే” అని కసిరేడు గట్టదగ్గర టిక్కెట్టుకలెక్కరు. టికెట్ కలెక్కరు ఆపినందుకూ కసిరేసినందుకూ కించపడలేదు రాజు.

“ఆహా! ఇంకా ట్రేముందండీ?” అని నిలూర్చి ప్రశ్నించేడు.

“ఓ! చచ్చినంత!” అన్నాడు టి. సి. టిక్కెట్టు పంచే చేస్తూ.

పచ్చకోటు తొడుక్కున్నవాడు ప్లాట్ ఫారంలోకి ముందుగా పోయేడు. ఆ వెనకే రాజు కూడా వెళ్ళేడు.

మేనల్లుడి పెళ్ళికి వెళ్ళకపోతే బావుండదని బయల్దేరేడు. ఆ బండి తప్పిపోతే ఇవా పెళ్ళికి వెళ్ళినట్లే! బండి తప్పిపోయిందని అక్కయ్య నమ్మదు. బావకి కోపంవస్తుంది. పెళ్ళికి కోజాలవడంచేత ట్రేయిన్ లో జనం కిలకిలలాడుతున్నారు. ఎక్కడా భారీ ఉన్నట్టు లేదు.

“ఏదో బండి అంటూ దొరికింది. అజే పదివేలు. ఎక్కడో అక్కడ ఇరుక్కొని కాలక్షేపం చేసేస్తాను” అనుకొంటూ ఇంజన్ వైపు నడిచేడు రాజు.

చివరిదాకానడిచి “అదృష్టం బావుంది” అనుకున్నాడు. ఆఖరి కంపార్ట్ మెంటు చాలా భారీగా వుంది. కిటికీలోంచి లోనికి చూస్తే వెనకవైపు కిటికీదగ్గర కార్నర్ సీట్లో ఎవరూ ఉన్నట్టుగా లేదు. మరి అదృష్టం!

“నా అదృష్టం బావుందీ రోజున” అని కంత్ షిన్ లోనికి ఎక్కబోయేడు రాజు. అసెంబ్లీ లో ఒక్కడుగు ముందయేడు పచ్చకోటువాడు. ముందవడంలో తిన్నగా పోయి వెనకవైపున కిటికీపక్క మూల

సీట్లో కూర్చున్నాడు. అతిక్ష్ణి వెనక్కి తోసే యదానికి విలుచిక్కని రాజు అగ్గిరాముడై పోయేడు.

“నే నెక్కడ ముందుగా వెళ్ళి అక్కడ కూర్చుంటావో అని జోరుగా పరుగులెత్తిపోయి మరి కూర్చున్నాడు దొంగ వెధవ” అని అతిక్ష్ణి మనసులో తిట్టుకొంటూ గత్యంతరం లేక అతనికి ఎదట సీట్లో కూర్చున్నాడు. కొంచెం సర్దుకొని, టిక్కెట్టు పరుల్లో భద్రంగా పెట్టి, పరుగు జాగ్రత్తగా జేబులో పెట్టి, సంచి వారకి పెట్టి, చెప్పలు కిందని విడిచి, మతం వేసుకుక్కోసిన కంపార్ట్ మెంటంతా కలయజాసేడు. ప్రయాణీకులంతా కలిసి పది మందికంటే ఎక్కువలేరు. అంత తక్కువ మంది ఉన్నప్పటికీ కూడా తనకేకార్నర్ సీటు కిటికీ పక్క దొరకనందుకు అతనికి చిరాకు వేసింది. కోపం కలిగింది. పచ్చకోటువాణ్ణి చూస్తే వళ్ళు మండుకొచ్చింది.

“కాంతా కాంత”

ముందు కిటికీదగ్గర ఈ వెధవ సుఖంగా కూర్చున్నాడు.

వెనక కిటికీ దగ్గర ఇంకో వెధవ వెనడో అంత సుఖంగానూ కూర్చున్నాడు.

మధ్య తను!

ఎదట వాడివైపు చుర చురమూసేడు.

ఎదట వాడు తొడుక్కున్న పచ్చకోటు చెప్పలేనంతగా ముసింది. అతను తొడుక్కున్న వర్షు తెల్లగా పువ్వులా ఉంది. కట్టుకున్న మాస్ మాయని పంచ అక్కడక్కడ చిరిగింది. నెత్తిమీద పెట్టుకున్న నల్లటి మరాఠీలోపీ కింద జాతులగా పండినట్టు కనిపిస్తోంది. అతని వయసు నలభై సంవత్సరాలకి మించకపోవచ్చు. ముక్కు చాలా ఎత్తుగా ఉండడం చేత, కళ్ళు చాలా లోతుకు పోవడం చేత, మనిషి, గడ్డలా ఉన్నాడు. అతను ఎవ్వరి వైపు చూడడం లేదు. కిటికీలో ఎడం చెయ్యి ఆస్తుకొని, కాల్తున్న సిగరెట్టు కుడి

చేత్తో పట్టుకొని ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

“ఏడి సిండాకూడుగాని పచ్చరంగు కోటు తొడుక్కొడం ఏమిటి!” అని రాజు అనుకొంటూండగా ట్రేయిన్ కదిలింది. రాజు న్యూస్ పేపర్ తీసేముందు చుట్టుముట్టించేడు.

పేపర్లో అతనికి నచ్చిన వార్త లేవీ కనిపించడంలేదు. మలయా పరిస్థితి సురించి భారతం గ్రంథమంత రాసేరు. కొరియా యుద్ధం సురించి చేటభారతం రాసేరు.

ఎవడి క్లావాలి వెధవ గోల! ఛీ! థూ! అనుకొంటూ ఉమ్ముకొంది కిలేచేడు రాజు.

ఉమ్ముకోడానికి లేచి కిటికీ దగ్గరకి పోవాలి. అక్కడే కూర్చుంటే ఎంత బావుండేది!

ఆ వెధవ హాయిగా కూర్చున్నాడు! వాడి పక్కనే కిటికీ వైపు కూర్చుంటేనేం? అలా చేస్తే ఈ కార్నర్ సీటు కూడా వదులుకోవలసి వస్తుంది. దూర ప్రయాణమాయే తనది.

తిరిగి తన సీట్లో కూర్చొని పేపరు చదవబోయేడు.

కొరియన్ వార్, వానెడ్ కాలమ్స్, ట్రూమన్ స్పీచ్, సోవ్ అడ్వర్టయిజ్ మెంట్స్!

“ఛన్ ఎవడిక్లావాలి వెధవఘోష!” అని పేపరు మడతపెట్టేశాడు. ఇంకేమీ చేసేదిలేక అటూ ఇటూ చూస్తూ కూర్చున్నాడు చుట్టకాలుస్తూ.

ఏదో స్టేషను దగ్గరవుతున్నట్టుంది.

ఈ పాడుబండి ప్రతీ పూల్లోనూ ఆళిట్టుంది. ఈ ఫక్కినివెళ్లే వెళ్ళయిన పదో వాటికి చేలేట్టున్నాను, అక్కడికి. కళ్ళు మూసుకొని కిటికీవార పడుక్కున్నా బావుండేది. వాడు దిగిపోతే బావుణ్ణి. వాడు ఎక్కడ దిగుతాడో?

“నూ రెక్కడండీ దిగుతాయో?” అని పచ్చకోటువాణ్ణి ప్రశ్నించేడు. అతను జవాబు చెప్పలేదు. రాజు వేసిన ప్రశ్న విన్నట్టుగానే లేదు. ఏదో తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. సిగరెట్టు మాటిమాటికీ పీలుస్తున్నాడు. ఎండిపోయిన పెదవుల్ని

అతను ఎవ్వరివైపు చూడలేదు.....కాల్తున్న సిగరెట్టు కుడిచేత్తో పట్టుకొని ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

వారికతో తడి చేసుకొంటున్నాడు. కూర్చున్నచోట్లానే అటు ఇటు కదులుతున్నాడు. లోతుకుపోయిన కళ్ళతో లోపల లోతుల్లోకి చూసుకొంటున్నాడు. ప్రశ్న వేస్తే జవాబు చెప్పజేం?

“ఎనుండోయ్, విన్నున్నే!” అని గట్టిగా అరిచేడు రాజు. ముఖంగా నిద్ర పోదామని నిద్రమయేసరికి పక్కనున్నవాళ్లు అల్లరిచేస్తే ఎంత కోపంగా ఉంటుందో అలా వుండి వచ్చుకోటువాడి ముఖం.

“ఏం? ఎందుకూ?” అని విసుగ్గా అడిగేడు.

“ఎవూరు పెట్టన్నారూ?”

“ఎక్కడకో అక్కడికి వెళ్తాను. మీకేం? దయ చేసి మీ మానాన్న మీరు కూర్చోని వన్ను కూర్చోనివ్వండి.”

అతను చాలా విసుక్కున్నాడు. తల మీద టోపీతీసి విసురుగా బల్లమీద పడే

కాదు. వెనక నీట్లో ఎవరో నవ్వుతున్నట్లుంది అతని జవాబుకి.

ఏమిటి? ఏడి పొగరూ??

ఎంత తెనులుగావుంటే దొర్లాగవు పెధవ!!

దొర్లాగవు పెధవవైపు కొరకొరలాడుతూ చూసేడు రాజు. టోపీ తీసేయడంలో అతని ఎండిన నుండిన నీరు కాత్తు గారికి ఎగురుతూ చెదురుతోంది. చెవులు బాగా పెద్దవిగా కనిపిస్తున్నాయి. అతని గడ్డంబాగా చూసింది. రాజు కంటికి అతను ఎంతో వికృతంగా కనిపించేడు.

కెవల పెధవ! మర్యాదా లేదు మప్పితం లేదు. అవా వివృతజేం పరిగ్గా! పోనీ నాకేం? నాతి మాపరా బసవా అన్నట్లుగా నాడి నుం నాడు చూపించుకున్నాడు. కాని కోజల్లా నా ఎదట దిష్టిపెట్టెలా కూర్చుంటాడు కాబోలు.

లోలోపల మండిపోతూ కూర్చున్నాడు రాజు.

ఏ డెక్కడికి వెళ్తే నాకేం? ఎక్కడకో అక్కడికి వెళ్తాడు. వల్ల కాట్లాకి పోతాడు. నాకేం? కాని, వెళ్తేదా ఏ వల్లకాదు తెచ్చుకోలేక పడు! ఏడి నాటం చూస్తే టిక్కెట్టు కొన్నవారైతేడు.

టిక్కెట్ కలెక్టర్ నన్నే ఏడ్చి దింపించి పారయ్యవచ్చు.

ఒక స్తేషనపై వాటిపోయింది. కాని టి. సి. ఇంకా రాజేం? ఎవడూ కనిపించడే! పూర్వం ఇలాగే వుండేదా? అడుగుడుక్కి వచ్చి చెక్ చేసేవారు. ఇప్పుడంత ఇలా తెగలడుతుండేం? ఛా! ఛా! డబ్బిచ్చి కచ్చినవాడు బాధపడడం! కాణి ఇవ్వకుండా వచ్చినవాడు ముఖపడడం! ఇలా అయితే ఎలా చావడం? ఆ నేనై పీపుల్ కన్వెషన్ సప్తపోనలసి వస్తోందని ఎవ్వడూ గుర్తించడే! ఛా!

పచ్చకోటువాడు దగ్గడం ప్రారంభించేడు, బాధగా, కఠంగా, అసహ్యంగా. దగ్గిరి కిటికీలోంచి పైకి ఉమ్మి కోటు చేత్తో మూతి తుడుచుకొని "హమ్మయ్యా" అని ఆయాసం తీర్చుకున్నాడు.

వీడికి తూయ రోగం ఉన్నట్లుంది. జబ్బులున్న వాళ్ళని ప్రెయిన్ లోకి ఎందుకు రానిస్తావా? అధికారానికి బుద్ధి లేదు. వీడికి టి. బి. వుంది. అనుమానం లేదు. చచ్చేట్టున్నాడు. ఈ చెధవ ఈ తూణంలో చస్తే నేనయి విచారించను. భూభారం ఎంత తగ్గినా తగ్గడమే!

మరో స్టేషన్ వచ్చింది. ప్రెయిన్ నాగింది. ఇద్దరు వికార్లు దిగిపోయారు.

ఈ వికారి కూడా ఇక్కడ దిగిపోతే బావుంటు అని రాజా అనుకొంటూ ఉండగానే పచ్చకోటువాడు ఏదో నిశ్చయానికి వచ్చినట్టుగా గభాల్ను లేచి కంపార్ట్ మెంట్ లోంచి వెనక సుమ్మంలోంచి వెనక వైపుకి దిగిపోయేడు.

పోయేడు ఫక్షీరు చెధవ! నిజంగా పోయినట్టేనా? టూప్ వదిలినా? మళ్ళీ వస్తుంది కాబోలు కనిపేవత. టి. సీ వస్తాడని భయపడ్డాడో ఏమో?

పల్లెపడుచులు

ఫోటో : శ్రీ. వి. వి. నరసింగరావు, రాజమండ్రి.

చెనక్కి తిరిగి చూస్తే ప్లాట్ ఫారం కనిపిస్తోంది. ప్లాట్ ఫారంమీద మనుష్యులు కనిపించడంలేదు, లేదుకా బట్టి. అటువైపు కిటికీదగ్గర అంతవరకూ కూర్చున్న వాడు చోయిగా పడక వేసేడు. వాడి వైపు చూడలేక ముందుకి ముఖం తిప్పుకున్నాడు రాజా.

బండి కదులే బావుండు ననుకొంటూ లేచి ఎదట కిటికీలోంచి పైకి చూసేడు.

ఇదుగో పచ్చకోటువాడు! ఇక్కడే నిల్చున్నాడు, మానీన పచ్చకోటు వీడు. బండి కదల భయం, మళ్ళీ ఎక్కిపోతాడు.

అతన్ని చూస్తూ అలానే నిల్చుండి పోయేడు రాజా, కిటికీదగ్గర.

వగలు పదిగంటల చలికాలపు ఎండలో పచ్చకోటువాడు ప్రకాంతంగా గంభీరంగా నిల్చున్నాడు. గర్వంగా తీవిగా ఉన్నాడు. అతని కళ్ళలో వెలుగు కనిపిస్తోంది. అతన్నో ఏదో తేజస్సు ప్రబుద్ధిలుతున్నట్టుగా ఉంది. జగత్తునంతా తృప్తికరించి చూస్తున్నట్టుగా ఉన్నాడు. నిర్లక్ష్యంగా నిటారుగా నిల్చున్నాడు.

అబ్బో! వీడికి ఇంతడాబు ఎక్కడించి వచ్చింది? అని రాజా అనుకొంటూ ఉండగానే ఇంజన్ గర్జించింది. గాడీ కదిలింది.

పచ్చకోటువాడు బండి ఎక్కడానికి తొందరపడలేదు. నిల్చున్న కోటునుంచి కదలేదు.

వీడు ఇక్కడే ఉండిపోతాడు కాబోలు. బలికేను. ప్రెయిన్ పదిగంటలు నడిచింది. పాతిక గంటలు దాటింది. అంతే!

కాని అదేమిటి? అదేమిటి?

పచ్చకోటువాడి చూస్తూన్న రాజా ఒక్క కేక వేసేడు. ఎవరో ఛాయీన్ లాగేరు. ఎంతో అయిష్టతతో బండి ఆగింది.

రాజాకి ముఖం తిరిగింది. మూర్ఛవచ్చేట్టుంది. పచ్చకోటు వాడి మెడ పైలు పట్టావైన, ప్రెయిన్ చక్రాలకింద; ఇనక పట్టామీద. ఇనక చక్రాల దిగువ! అవతల తల; ఇవతల మొండెం; ఇందాట్లా ప్రాణం; ఇప్పుడిప్పుడే మరణం!

ఒక్కసారిగా, ఒక్కసారిగా, "అయ్యయ్యా, అయో అయో, ఎంత పనేంత పని చేసేడు, ఎలా ఎలా ఎలా చేసేడు, కంకరా మరమరా, ఈశ్వరా శర్యశ్వరా."

బండిలో ఉన్న జనం అంతా వెనక వైపుకి దిగుతున్నారు. గోలగోల, ఒకటే గోల! పోలీసులు, టిసీలు, ప్రయాణికులు, కేకలు.

ఇటువంటి సీన్స్ నే చూడలేను అనుకొంటూనే చేత్తో సంచీపట్టుకొని, బండి

(55-వ పేజీ చూడండి)

“వాణి”

చిత్రకారుడు: శ్రీ రమేష్ చంద్ర, హైదరాబాద్.

గొడ్ మిద్ బామ్మ

శ్రీ బలివాడ కాంత రావు (చిన్ననవల)

(గత సంచిక తరువాయి)

7

ముప్పయ్యో లేదీ సాయింత్రం ఆఫీసు నించి వస్తూ, వెంకట్రావు ముందురోజు సాయింత్రం జరిగిన సంఘటన చెప్తూ “చెప్పబెట్ట గ్రాండ్ గా తగిలించేవాడినే. కాంతం సర్వవిధాలా మెరుగని పూరుకు న్నాను” అని చివరను వ్యాఖ్యానించాడు.

రామంవద్దనుండి నాలుగు సానుభూతి వాక్యాలు కొంపించిన వెంకట్రావు బావ పేపు ఒకసారి యెగాదిగా చూచి, “మనిషి విక్కడ వున్నా మన నెక్కడో! ఏం చెప్పానో విననైనా విన్నావా? ఆ దరిద్ర గొట్టు - చూడు - దళివోటి ఆలోచనలతో వున్నాడు. మీ మామయ్యదగ్గర యిలా అబద్ధాలు చెప్పి యేమైనా పిండుదామని మాన్తున్నాడు.”

“కష్టయ్య అడగకుండా మామయ్య యేమిచినా సంతోషించేవాడిని” అన్నాడు నెమ్మదిగా రామం.

“What do you mean?” నువ్వు మంచి చదవా అలోచించవోయ్. వాడివన్నీ వేమలు - పెళ్లొం గయ్యాళిగంప. మాకు కొంచెం దగ్గరదని వాడి మాటలాడితే నన్ను సాగదీసి లెంపకాయ నువ్వే కొద్దావు. అన్న fact, చేప్తున్నాను. ధ ప్రం ను యింటికి రాకుండా చేస్తున్నది యెవ రంటావు? ఇలా ముసలాయన్ని విసిగెత్తించి వొనుకుందామని మాన్తాంలే! ఇదంతా గత పాడగు పాటోయి!”

“ఆ పాటో మాట కేం గాని బావా! యిప్పుడు యేం చెయ్యటానికి తోచకుండా వుంది.”

“నిన్న మళ్ళీ వాడితో చెప్పాను. ఆ నత్తి ముందావాడు వాడి జన్మలో నిజం చెప్తాడా? ఎంత చెప్పినా వాడి మాట వాడిదేనని నాన్నేశాడులే.”

రామం పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచాడు. అడుగులు చాల మెల్లగ పడుతున్నాయి. వెంకట్రావు రామం భుజంపై చేయి వేస్తూ,

“నువ్వుంత కృంగిపోవటం నాకేం నచ్చలేదు. మనకి చేతనయినదల్లా చేశాము. ఆవిడ పస్తుంటే నివ్వెందు కడవాలి - నీమీద అభిమానమే వుంటే నువ్వు తినమంటే తినకూడదా? నా కిలాంటివిదూస్తే ఒళ్లు మండిపోతుంది నుమా!”

“నువ్వు తేల్చేసినంత వేగంగా నేనెలా తేల్చేస్తాను బావా? నాకేం తోచటం లేదు.”

“సరి! ఇలా విచారిస్తూ, ఆఫీసులో పనేం చేస్తావు?”

“ఈవేళ యెప్పుడూ లేనిది నాల్గు చీవాట్లు కూడ తిన్నాను.”

“Silly. ఒక్కరోజున యేదో చిన్న పొరబాటు చేస్తే తిట్టెయటమే. ఇలాంటి ఆఫీసర్లకి సరియైనవాడ్ని నేనే. శలవు పెట్టి మూడుచెరువులు నీరు త్రాగించేవాడిని.”

“చేలినంతపుగా పని వుండేటప్పుడు శలవు పెట్టడం మంచిదంటావా? పెట్టినా యిస్తారనా!”

“ఇదేమిటోయ్! ఆడదాని కబుర్లాడతావు. ఇలాగే ఒక క్యేతముఖుడు, మా మేనత్త చచ్చిపోయింది శలవు కావాలిరా అంటే, నీ పెళ్ళాం చావలేదుగా శలవు యాయటానికి వీలేదన్నాడు. రాద్రం మండిపోయిందనుకో - వాళ్ళకి షేమిలీ అంటే పెళ్ళాం పిల్లలూ కాని మన కలా బొతుంది? స్వయం మేనత్త పరలోక ప్రాప్తి పొందితే, వద్దనటానికి వాడికేం హక్కుందని - నీ వుద్యోగం నీదగ్గరే పెట్టుకోమని, మెడికల్ లీవు పదిరోజులకు పెట్టేశాను. చచ్చినట్లు ఎవడికోసం యిస్తాడు. మళ్ళీ ద్యూటీలో జాయనయ్యాక నన్ను చూచి కొలిచి అయ్యేవాడు. ఏదైనా సమయంరాదా, నీడిపని పట్టిస్తా ననుకున్నాను. పనిముట్లతో కుస్తీపట్టిన కంసారి యేంపని చేస్తాడోయి! ఈ పెద్దపెద్ద ఆఫీసర్ల బ్రతుకులన్నీ మన చేతిలోనే వుంటాయి. వీళ్ళ అహంభావాలకు తగినట్లు మనం వుండాలి కాని, చిత్తం బత్తెం అంటుంటే మనల్ని పాలెయ్యారా?”

రామం ఊర కొద్దూ, నీమనడకలు నడుస్తున్నాడు. వెంకట్రావు కి ధోరణి చాల ఆనందాన్ని వ్యటంవల్ల వాగ్ధాటిని ఆపలేదు.

“రెండు నెలలవరకూ ఆ మంచిరోజు రాలేదు. సిగ్గులో నేనుమకు యిన స్వేచ్ఛనకి వచ్చినెళ్లొక రింగ్ చేశాను. ఆ కాలే అద్భుతవశాత్తు నేనే అందుకున్నాను. అచ్చే, నీ విక్కడేమీ మరచిపోలేదని చెప్పాను. దట్సె ఆల్ రైట్ అన్నాడు. ఆ వెండి సిగరెట్టు నేనే వుప్పట్టేట్లో విసరేశాను కిటికినండా.”

రామంకు నవ్వాగింది కాదు. ఎంతో ప్రయత్నంమీద ఆపుకుంటూ, “పాచేనే బదులు శేబులో పెట్టలేకపోయావా!”

“ఛా! ఛా! ఒకరిసాత్తు ఛస్తే ముట్టా నటోయ్.”

రామం యీసారి గట్టిగా నవ్వేశాడు.

“ఇంకొకటి కూడ చెప్పకోవాలి. ఆఫీసరంటే వాడేలే. ఇప్పుడొస్తున్న లేదా పరక సరుకు కాదు. ఇంత ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు వాడిచేతిలో వున్నప్పుడు యేమి చేసినా చెల్లది. ఒక్క దమ్మిడి ముట్టే వాడు కాదు. చివరకు వాడి తోటలో మొక్కలకు వాడే నీరుపోసుకొనేవాడు. ఇప్పటికి వచ్చిన ఏ యూరోపియన్ ఆఫీసరు చచ్చినట్లు నన్ను పిలవని రోజుండేది కాదనుకో - అందరిలో తంచకగా జవాబు చెప్పేవాడిని నేనే. తక్కిన వాళ్ళలా కాళ్ళు పట్టడం నాకు పుట్టుకతో చేత గాదు. అలాంటి ఆఫీసర్లు, ఆరోజులు పోయాయి.”

రామం నవ్వుతూ, “మన వాళ్ళ సంత మలకన చేయకు బావా!”

“మనలో లేరని కాదోయి. కాని అలాంటి ఆఫీసర్లు నేళ్ళ మీదలెళ్ళు పెట్టాలి. ఇప్పుడు మనందరికీ మొగుడున్నాడే-వాడి గురించి దగ్గరన్నావ్ - నీకేం తెలుసు. నన్నడుగు నే చెప్పాను. ఏకసంత్ర గాహి. ఇంగ్లీషులో సరస్వతీ ప్రసన్నుడు. మూడు వందల ప్రశ్నలకు, మూడు వాక్యాలలో జవాబు చెప్తాడు.”

రామం ఫకాలుమన్నాడు.

“నిజంకాదంటావా బావా? నువ్వేం చూశావు. నేను తిరిగి సానైటీ అటువంటిది. ప్రాఫసర్ కృష్ణారావుని వుండేవాడు. బోయాడులే. ఆయన ఇంగ్లీషులో మంచి నీరుత్రాగవోయి అని అంటే అర్థంచేసుకోలేక బోయేవాళ్ళం. మళ్ళీ సామ్యూల్ జాన్సన్ యీ రూపంలో పుట్టాడా అని పించేది.” కొంచెం గొంతుకధాటి తగ్గించి, “ఒకసారి ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళి మాటాడవలసిన అవసరం వచ్చింది. నాకు మొదట భయంపేసింది. బినా తంచనగా నిల్చునే ఇంగ్లీషులో వాగాను. చివరకు యెంత వరకు చదువుకున్నావబ్బాయి అన్నాడు. అబద్ధం యెందుకు చెప్పాలి. మూడుసార్లు మెట్రిక్ చూశానన్నాను. దానితో Please అయిపోయి నా భుజంకట్టడం చేశమన్నా.”

“బావా! ఎంత అదృష్టం” అన్నాడు నవ్వు నావుకుని రామం.

“నేనువ్ అయిన సానైటీ, ఆ హేపీ జేఫ్ సురించి ఎవరితోను చెప్పనోయి. చెప్పే నీవంటివారు కోతలనేస్తారు. ఎందుచేతనంటే యీ కాలంవాళ్ళు అన్నీ వాళ్ళ దృష్టితోనే చూస్తారు. కాలం మారి పోయింది. ఒకడి ఎదురుగా తియ్యని కబుర్లాడి వెనక మోసంతో ముంచేస్తారు. ఆ కాలం మనుష్యుల్లో వుండే న్యాయం, నిజాయితీలు యీ కాలంలో వాళ్ళలో లేదు.”

“నువ్వు లేదని మాస్తాంటే మరెక్కడ కనిపిస్తుంది.”

“నువ్వేం చెప్పా-ఈ చదువులు మనల్నేం వుద్ధరించడం లేదంటే నమ్మకం. ఈరోజుల్లో పట్టభద్రుడు తప్పలేకుండా తెలుగువాట అటుంచు ఇంగ్లీషులో ఒక వాక్యం రాయలేడు. చదువుకున్న అమూల్య పెళ్ళి చేసుకోడు. చేసుకున్నా సరిగా కాపురం చెయ్యడు. ఆరోజుల్లో - నే కళారచూశాను. బి. ఏ. చదువుకున్నావిడ మడి కట్టుకుని వండటం, పిల్లలకింద మొగుడు క్రింద ఒళ్ళు వంచి కప్పపడటం - ఆరోజుల్లోవుండే మొగాళ్ళు చేరు. ఎవరు చెయ్యవలసిన పని వారిది - యెక్కడుండవలసిన వాళ్ళ క్కడ - ఇక ఇప్పుడో, నువ్వే అంటావు. నా పెళ్ళాం యావన నుకుమార కోమలాంగి. పెళ్ళాం నేనూకలిసి వియ్యం కడిగాము. కూరగాయలు తరిగాము - ఇబ్బోయ్ చేసుకోవటం, చెప్పకోవటమున్నో?”

ఈమాటల్లోపడి రామం వెంకట్రావు వెంట వచ్చాడు. “క్రాంత్రోడు ఎలానూ చాటిపోయాం. అం యింటిదగ్గర కాఫ

కాఫీదేవతను సేవించి పోదువుగానిరా.” వినాడు లేచి ఆహ్వానించాడు వెంకట్రావు.

ఇంటికి వెళ్ళేసరికి రవణమ్మ, “ఈరోజు హోటల్లో కాఫీత్రాగండి” అంది. అదేమిటంటే పిల్లి పాలు ముట్టేసిందిట.

“ఉంచావా, పారబోశావా?” ప్రశ్నించాడు వెంకట్రావు. పారబోశానంది రవణమ్మ. “పిల్లి ముట్టినంతమాత్రాన్నే పాలు పారబోయిటమే. మనం యిలా తగలడతాం గానీ బావా! ఉన్న ఫేట్స్ చెప్తున్నా, దొరలు కుక్కనోటిలో రొట్టి తీసికుని తింటారు.”

“అక్కా! ఇకమందు రోజు పిల్లిచే ముట్టించి మరీ పాలు బావకిద్దూ!”

“మరేం ఫరవాలేదు. నీకు తెలియదు కామాను మాయంటిపిల్లలు ఎలకల్ని ముట్టవోయి”

రామంకు కాఫీతాగింతగా కడుపు పొంగింది. వెంకట్రావు కొద్దిగా నెనా తొణకుండా అన్నాడు. “Fact చెప్తే నవ్వుతారుగానీ ఎలకల్ని పట్టని పిల్లలుండవు?”

జవాబుగా “వస్తానుబావా!” అంటూ రామం లేచిపోయాడు. వెంటవస్తూ, “నే వెళ్ళి మట్లాడుతానులే. నువ్వుతిన్న గాయంటికి వెళ్ళి విక్రాంతి తీసికో.”

“ఒకసారి వెళ్ళవస్తాను!”

“నే నెందుకు చెప్తున్నాను విను.” బలవంతప అతరింటి నైపు రామంని త్రోశాడు. వెంకట్రావు కొంచెం మంచి నీరుత్రాగి పొరుగుయింటికి వెళ్ళాడు. రంగయ్యగారు మానం గా మర్చి చూసించారు. కూర్చుంటూనే “ఇంకా జవాబుకు పోనాలి” అన్నాడు.

“ఏమైనా మంచి చేపలు వస్తున్నాయో, బావా!”

“పడకేమండీ, రోజు అటువేపు వెళ్ళకుండా ఉండలేను. అందుచేతనే నన్ను కొందరు బెంగాల్లో పుట్టవలసిన మనిషి వోయి, అని అంటుంటారులేండి. చెప్పకోవడూ - చేపలు మెడమని దివ్యంగా వుండుతాయండీ!”

“రుచికి నీటి చేపలేనోయ్. నా కెప్పుడైనా జ్వరం వస్తే మంచమిటని అడగవో? మంచి ఏటిచేప కారం హెచ్చుచేసి రెండు పూటలా తింటే సరి. ఇంత జ్వరం కూడా ఎగిరిపోయేది”

“ఇప్పుడొచ్చాయండి యీ ఇంజక్షన్లు, యీ చేపలున్ను. కాస్త కాలం యిరుకు పడితే ఒక మంత్రంతో పోయేదానికి, పది ఇంజక్షన్లించి నానా అట్టవోసం చేసిపాతేస్తారు.”

“ఎంతైనా మనదేశ వైద్యంతో సాటి యేదీ లేదు నాయనా! రాను రాను అది మిగిలో కలిసిపోతోంది. దాన్ని వుద్ధరించే చాత దైవం కనబడలేదు. నాకు చిన్నప్పుడు వుబ్బసం వుండేదిట. ఒక బైరాగి చిటికతో యీనాటికి మనిషి నెలా వుంచినో చూడు.”

“అది వాస్తవమేనండీ. అన్నట్లు మీతో ఒక విషయం మనవి చేద్దామని వచ్చాను - మరేం కాదు - నరసమ్మగారితో మీరు గట్టిగా చెప్పి వుపవాసం విరమించేట్లు చూడాలి.”

“చిన్న పిల్లా బాబూ, బుజ్జగించటానికి? దాని మం ష్టి తెలుసుకోకపోతే పాడయ్యే దెవరు?” లేచిపోతూ “ముదించి, అతి గారాబం చేసి వాడికి చదువబ్బకుండా పాడుచేసింది! ఇప్పుడనుభవిస్తోంది.”

“ఉన్న fact చెప్తున్నాను. ఇలాంటి వాళ్ళ గడ్డి వేసి పడుకోమంటే పూరుకుంటారో? తిరిగి చెప్పినవాళ్ళపైనే వేస్తారు. కాస్త మోటుపడం అంటున్నాను. భించేవేలేరా, శుక్రానికి గడ్డి వెయ్యరా అని గవీరిలే చచ్చినట్లు వేస్తారు. అన్నీటికి మీరు పూరుకోవడం యింతవరకూ వచ్చింది. నాదగ్గర లానుకు పనికిరాదు.”

రంగయ్యగారు దరహాస వదనంతో, “నువ్వ నేది నిజమే నాయనా!” అన్నాడు. ఇలా ఒప్పుకోవడం వెంకట్రావు కంటో ఆనందాన్ని కలిగించటంవల్ల దిప్పలావున్న తల వెనుకభాగం పెళకగిసింది. అలా దించిన తల పక్కకు త్రిప్పుతూ కులాసాగా నవ్వుకున్నాడు.

“జబారు వెళ్ళావు కామాను వెళ్ళు నాయనా!” అని రంగయ్యగారు చుట్ట వెలిగించారు వెంకట్రావు లేచిపోతూ, “చిన్న కిషయ్య చెప్పిన మాటలు నమ్మక నీ నాకు దైర్యమేలేండి. వాడి నంగతి మీకేంకా తెలియదు. నాకు వాడ్ని చిన్నప్పటినుండి తెలుసు. నోరు విప్పితే అబద్ధం. ఇది లేదని అదిలేదని దొంగజుట్టు అడతాడు. ఏం చెబ్బు యియ్యగలరు?”

రంగయ్యగారి యేదో స్ఫురించటం వలన అగి దగ్గరకు వచ్చారు. వెంకట్రావు మళ్ళీ అన్నాడు. “మన భద్రాన్ని యింటికి రాకుండా వాడే చేస్తున్నాడండీ. అదిది ముక్కుకు తాడుగట్టి లాగితే పడిచే మనిషి. వాడు, ఒక దమ్మిడి యివ్వకండి.”

రంగయ్యగారు చిరునవ్వుతో, “మంచి విషయం జాపకం చేశావు నాయనా! నా కెప్పుడూ తోచనేలేదు.”

“నే చెప్పటమెందుకు? మీకు తెలియదనా? కలవిప్పించండి” అంటూ, అసలు

గోడ మీద బొమ్మ

విషయం పరిష్కారం కాకపోయినా తృప్తిగా వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ వేళనే చీకటి పడుండగానే, భార్య దగ్గర అబద్ధమాడి యీ సంకట పరిస్థితినుంచి తప్పకోవాలని కిష్టయ్య భిక్షిం చు కున్నాడు. కానీ భార్య యెదుటపడగానే అడిగానని చెప్పలేక, ఒకసారి రంగయ్య గార్ని మాతాక ఏవో నాలుగు మాటలాడి, ఏమీ లేదన్నారని అప్పుడే అబద్ధం చెప్ప వచ్చునన్న భీమాతో రంగయ్య గారింటికి వచ్చాడు.

ఆ సమయానికి ముసలాయన దీపం వెలిగించి ప్రదక్షిణచేస్తూ, “రామయ తండ్రీ” అని కూర్చుంటూనే, బయట నిల్చున్న కిష్టయ్యను చూసి, “రా బాబు! కూర్చో” అన్నాడు.

కిష్టయ్య చిన్నమీసాల లోతుముఖం దించి కూర్చున్నా, యెలా నోరువిప్పి యీ విషయానికి ప్రస్తావన మొదలు పెట్టడమా అని ఆలోచిస్తున్నాడు. తన ఎదురుగా రంగయ్య గారు లేరన్న విషయం, “నాయనా! యీలా వస్తావోయీ” అని పిలచేవరకు గమనించలేదు. ముసలాయన ఇనప్పెట్టి తెరచి నిల్చున్నాడు. చేతిలో నోట్లకట్ట వుంది. కిష్టయ్య గుండెడడ హెచ్చింది. వణకుతూన్న కాళ్ళతోనే ఆయన్ను సమీపించాడు. వణకుతున్న ఆ చేతుల్లో నోట్లకట్టలు పెట్టూ కొండుచేతులు పట్టుకుని, “గాభిరావహ నాయనా! నా కొక మహాసభావుడు ఒకరోజున వెయ్యి రూపాయలు వరకం చేసికోమని యివ్వకపోతే యీ భాగ్యభోగాలు అనుభవించే వాడినా? ఈ వేయి రూపాయలు తీసికుని వెళ్లి, నలుగురిలో తరెత్తి బతికేటట్లు అమ్మాయిని ఒక యింటిదాన్ని చెయ్యి.”

ముసలాయన చేతులు విడిచిపెట్టినా కిష్టయ్య భక్తిచే తనయమంది మార్పు వచ్చినవానివలెవున్నాడు. ఇనప్పెట్టి తాళం వేసి, కిష్టయ్య భుజమిద్ద చెయ్యివేసి ముందుకు పోతూ, “నే నీ యిచ్చినట్లు మీదంపతులకు తప్ప యింకెవరికీ తెలియ కూడదు సుమా, వెళ్లి నాయనా!” అన్నాడు. ఏడు వందరూపాయలనోట్లు, ముప్పయి పది రూపాయల నోట్లకట్ట జేబులో పెట్టి చేతులు జోడించాడు. ముసలాయన చెయ్యి దీవ నగా యెత్తి, “సుభం” అన్నాడు.

కిష్టయ్య యొక్కాయెక్కి వెళ్లి వంటయింట్లో చొరబడాడు. బుడ్డి దీపం వెలుగులో చేతిలో గరిట పట్టుకుని పొయ్యిమీద కూర కలుపు తోంది సీతాలక్ష్మి. “సీతాబా” అని వుత్సా

హంతో గొణిగాడు. సీతాలులేచి నిల్చుని భర్తవైపు మాడగానే మెల్లగా గాబరాగా “ఇ ఇచ్చా రే - వె-వెయ్యిరూ పాయితే..”

“వెయ్యిరూపాయితే?” సీతాలు గట్టిగా నిట్టార్చి భర్తభుజాలమీద ఆ గరిటెపట్టుకునే రెండుచేతులనూ వేసింది. ఇద్దరూవణ పోతున్నారు. కిష్టయ్య జేబులోంచి డబ్బు తీసేసరికి సీతాలు మళ్ళీ హృదయం నించి గొణిగింది. “వెయ్యిరూపాయితే” అని. చేతులవణకు కొంచెం తగ్గినా కొద్ది తడబాటు లేకపోలేదు. సంకోచించకుండానే, “ప-పదిరూపాయితే తక్కువ” అన్నాడు.

“ఇప్పుడే వెయ్యిరూపాయలని అన్నాడు” డబ్బు అందుకుంటూనే అంది సీతాలు.

“నే-నేను లెఖుపెట్టేనా యేమా?... ఆయనే చేస్తే”

“అంత యిచ్చినదాత పదిరూపాయితే తక్కువ చేస్తారా?”

ఇంతవరకూ గొణుక్కోవటంతో జరిగిన సంభాషణయొక్క స్వరస్థాయి కొంచెం హెచ్చించి, “పె-పెట్టి అంతా వెతికితే అంతే దొ-దొరికింజే!”

“పోనీ పూరుకొండి” అంటూ అగ్లోక్తిలో భర్తమాటల నాపింది. గదిలోనికి వెళ్లి, “నాన్న వచ్చాడు. అటు వెళ్లండ్రా” అని అరచి, పిల్లల్ని బయటకు పంపించేసింది. ఎక్కడాకనపడని నాన్నని వంటయింట్లో పొయ్యిమీదనుంచి గుడ్డ సహాయంతో కూరగిన్నె దించుతున్న తండ్రిని కనుక్కున్నాడు మల్లిగాడు. సీతాలు పెట్టితాళంతీసి అత్తారి కర్రధరిణలో డబ్బు దాస్తూంటే, అమ్మజీ దగ్గర కూర్చుంది. “మా అమ్మ” అని ఒకసారి కూతురి తల నిమిది సీతాలు లేచింది.

భోజనం అవుతుండగా అంది, “ఎవరి కైన యీ మాట చెప్పగలరు! భద్రం తిమ్మడితో కూడ చెప్పకండి.”

“ఆ-ఆయనే మనిద్దరికీ తప్పించి...”

“ఆబాబుకుమాత్రం తెలియదా లోకం సంగతి” అంటూ యేదో స్ఫురణకు రావటంవల్ల భర్త అడకుండానే కూర వేసి గదిలోనికి వెళ్ళింది. వంటయింటి కేదురుగా వరండాలో కిష్టయ్య భోజనం చేస్తున్నాడు. గదితలుపు చారవేసి కిష్టయ్య కమీజా ఒకసారి వెతికి వస్తూనే, “ఈ పెట్టి తాళం మంచిది కాదండీ. కొత్తది కొనాలి” అంది.

తను దొంగను పట్టలేక పోయినందుకు పొందిన చింత ఆ గొంతుకలో యిమిడే వుంది.

భర్త లేచిపోయే వేళకు మెల్లగా అంది. “కానీకి చెయ్యి చాపితే పొమ్మనే రోజు లివి. అలాంటిది యింత సొమ్ము యిచ్చారే! అంత మంచి మనిషికి యెంతైనా బుణ పడివుంటాం.”

కిష్టయ్య భార్య మాటతో యేకీభవిస్తున్నట్లుగా తల వూపాడు. సీతాలు అలా వంటయింటి గుమ్మానికి చేరపడే అంది. “ఆక్కిరామచంద్రునికి వుడత మాపించిన భక్తిలా - యేదో మన చేతనైంది చేదాం!”

“ఏం చేస్తాం? మ-మన చేతనయ్యే జేముంది?”

“భద్రం తిమ్మడిని యింటికి వెళ్ళేటట్లు చేద్దాం.”

“ఏంటాదూ?”

“అదంతా నాకు వదలెయ్యండి. మీరు మధ్య నేమీ మాట్లాడకుండా వుంటే చాలు. రేపురాత్రికి భోజనానికి రమ్మన్నా పని ఆఫీసుకు వెళ్ళేముందు ఒకసారి కొట్టుకు వెళ్లి మరీమరీ చెప్పండి.”

కిష్టయ్య లేస్తూ, “నీ-నీకు పుణ్యం వస్తుందే!” అన్నాడు. సీతాలు భర్త వదలిన అన్నంగిన్నెలో నిండుగా గంజి పోసి కూర్చుంది.

8

కిష్టయ్య పాతమార్కెట్లో కూర గాయలు కొని; తిరిగి వస్తూనే వెనుకకు తిరిగి దగ్గరలోనేవున్న భద్రంకొట్టుకి వెళ్లాడు. భద్రం అప్పుడే కొట్టు తెరుస్తున్నాడు. ఎదురుగావున్న గోడ గడియారం యెనిమిది కొట్టింది.

కిష్టయ్యను చూడగానే భద్రం ముక్కు తుడుచుకుంటూ అన్నాడు. “ఇదేమిటి బావా! ప్రొద్దున్నే సంగిలో తిరు రయ్యావో? నీదయ - నీ నేతివో? యెలా వుంటుందో!”

సదా ప్రసన్నుడయిన కిష్టయ్య ముఖం చిరునవ్వుతో వెలిగించి అన్నాడు. “నా ద-దయేంటోయ్. ఇవన్నీ వే-వేపాలు!” భద్రం నవ్వి బావచేతిలోని సంచి అందుకో బోతూంటే వారించి, “వ - వద్దులే” అంటూనే ఆ ప్రక్కని సంచి పెట్టి కుర్చీ మీద కూర్చున్నాడు. భద్రం తేబిలుమీద నున్న లక్ష్మీదేవివరకు పూనుకుత్తి వెలిగించి తగిలించాడు.

“ఏదో విశేషం వుంటే కాని యీలా

రావే! రాత్రంతా నీనీమా లవతో నిద్ర పట్టినట్లుంది!”

ఈ ఎగతాళికి ఒక్కసారి పట్టుబడ గొక్కుంటూ, “అను-అను” అంటుండ గానే రాములు వచ్చాడు. రాగానే యెదు రుగా చేతులు కట్టుకుని నిలబడి రోజూ వలించే వాక్యాలు అని, ఇంకేమో చెప్ప బోతుంటే, కిష్టయ్య అందుకున్నాడు. “నీ-నీయమ్మ బా-బాబుకి మొక్కిందని చెప్పేబదులు నీ-నీవు యీ బాబుకి ద-దండం అను మొదట!”

ఈ మాటలకు కుర్రాడు, యెదురుగా భద్రం లేకపోలే నవ్వేవాడే. కాని అలానే భయభక్తులతో నిల్చున్నాడు. భద్రం కిష్టయ్య మాటలకు బదులుగా, “పిళ్ళయ్య సంగతి నీకు తెలియదులే బావా!” రాములు వైపుకు తిరిగి “ఒరే! రూపాయికి నేల్సు చేస్తు ఎంతరా?” అన్నాడు.

“కానీ బాబూ.”

“నీకిచ్చిన పలకేదిరా?”

కుర్రాడు నవ్వుతున్నాడు. “ఊర పలక వేం?” అని గర్జించాడు భద్రం. కుర్రాడి కళ్ళలో నీరు తిరుగుతూంది.

“చెప్పవేం?” హంకరించాడు.

“మా చెల్లెమ్మ యిరిసేసింది బాబూ” అని వణకే గొంతుతో అన్నాడు.

“రాత్రి ఉ ఊలు దిద్దావా?”

“లేదు బాబూ!” కుర్రాడి కళ్ళలోనించి నీటి ధారలు ఆ నల్లచెక్కిళ్ళపైనుండి రా లి పో తు న్నాయి. అంతే నీవు ఆ కుర్రవానివైపే చూస్తున్న కిష్టయ్య జాలిగాని చప్పున “పా-పాపం! ఊరుకో వోయ్” అన్నాడు.

“నువ్వూరుకోబావా!” అంటూ గసి రాడు భద్రం రుమాలుతో ముక్కుతుడుచు కుంటూ. మళ్ళీ కుర్రాడివేపు ఎరగ చూస్తూ,

“ఎంచేత దిద్దలేదూ? ఊర చెప్పు?”

రాములు ముఖం దించివేసి హీనమైన దుఃఖస్వరంతో, “బుడ్డిలో నూన లేదు బాబూ! వొకటే తిన్నాం. వొకటే పల కుంటే, మానీన్న పెల్లెమ్మ యెనకపాటున వచ్చి బలమీద పడిపోనాది.” అబద్ధానికి అతీతుడై ఆగి ఆగి అంటున్న ఆ కుర్రవాని వేపు చూస్తూ కిష్టయ్య అన్నాడు “మ-మంచికర్రాడు. ఆ ఆ నీ-నీవేరంటి?”

“రాములు” వ్యాకులపడుతూ చెప్పాడు.

కిష్టయ్య లేచి రాములు ముఖం లో ముఖం పెట్టి, “ఒరే! రాములు! బా-బాగా చదువుకున్నావంటే బా-బా గు ప డావ్. డ-డబ్బు, పెల్లాం, నీ-నీలలు, యిల్లువాకిలీ అన్నీ.” భద్రం వైటకు వెళ్లి ముక్కుచీదు కునివస్తూ, “మీ యింట్లో దీపం లేనప్పుడు

ఒకరోజు మేమందరమూ

కలిసి ‘జ్యోతి’ వెల్దా మని

బయలుదేరాం. దా రి లో

అయిన ఆలస్యం మూలంగా,

మేము ‘జ్యోతి’ చేరేసరికే

ఐదు అయింది. గ బ గ బా

పులులు సింహాలూ వుండే

బోనులు చూసి, కోతులు

వుండే బోనుదగ్గరకు చేరు

కొన్నాం. అప్పటికే ‘జ్యో’

మూసేసే వేళ అయింది.

అక్కడ పనిచేసే నౌకర్లు

అన్నిటికీ తాళాలు వేసేస్తు

న్నారు. కోతులు అన్నీ ఒక్క

సారిగా అరుపులు మొదలెట్టే

శాయి. ఆ అరుపు ఎందుకో

నాకు అర్థంకాక, అక్కడవున్న

ఒక నౌకరును అడిగాను ‘అని

అలా ఎందుకు అరుస్తున్నా’

యని.

“వాటికి అదిమామూలే

నండి. ఈ తాళాలు వేశాక

మరి మనుష్యులు రా ర ని

వాటికీ తెలుసు. మనుష్యులను

చూస్తున్నంతనే వాటికీ

వినోదం గా వుంటుం

డేమో; ఒకసారి యీతాళం

వేసేశామాంటే మరి ఎప్ప

టికో కాని మనుష్యులు కని

పించరుకదా అని వాటికీ నిగు

లండి!” అన్నాడు ఆ నౌకరు.

పలక పట్టుకుని నాదగ్గరకు వచ్చేయాలి. తెలిసిందా?” రాములు తలవూపాడు.

“ఇదిగో! ఆగ్లాసు తీసుకవెళ్లి కాఫీ తీసుకరా” అంటూ భద్రం పావలా రాములి కిచ్చాడు.

“ఉత్తకాఫీయేనా?” కిష్టయ్య పెదాలు విరిచాడు. భద్రం నవ్వుతూ, మరో వేడ రాములుచేతికిచ్చి, ఇడ్డీ తీసుకరా”

“వే-వేడిసాంబారు మాడా!” కిష్టయ్య ఆర్డరు యిచ్చాడు. భద్రం అసలు విషయా నికి దిగి, “బావా! అసలు యంత్రపాదులే పనిలేకుండా రావు, ఏవోవుంది విశేషం!”

“ఏ-ఏముందోయ్? రా-రాత్రికి భోజ నానికి వచ్చేమని మీ-మీ అక్క చెప్పింది.”

“భేష్! నీదయబావా! కాస్త కారం హెచ్చువేసి - మరి నాకిష్టమైన కూర లేవో నీకు తెలుసుగా!”

“వే-వేమాయి. కా-కానీ”

భద్రం మునిముసి నవ్వుతో, “ఏమిటి బావా! యీ తంతు నాకిష్టమైన కూరలు పెట్టకపోలేనే రాను.”

“మ-మధ్య నే నెవరినోయ్!—మా-మాకావా? తల పండిపోతోంది.”

చేతితోపట్టుకొని చూపిస్తున్న అంగుళం పొడవు జాతులో నెర నీ న వెంట్రుక ఒక్కటి శేక పో కటం చూచి

భద్రం, “నీకేం బావా? ఇప్పుడు నీనీమాలో హీరోగా యేక్కు చేయగలవు.”

కిష్టయ్యపైకి గర్వంగానే బావను పడ దొయ్యాలని తల వూపుతూ, “అసలు ని-నివుమాత్రం తక్కువా? తో-తోకోక్కటి లేదు కాని.”

భద్రం నవ్వుతూ, “మరి కంపులేకపోలే ఒక్క ముద్దయినా నోటికెళ్ళదు.”

“అది లే-లేకుండా పోతుందీ!” చేతని నిర్లక్ష్యంగా వూపాడు.

“కు-కుర్రాడు మ-మంచివాడు సుమా!”

“ఎలా చెప్పావ్ బావా?”

“మ-ముఖంలోనే ఆ - అసలు గుండె కాయ వుంటుంది. ఎ-ఎవడి పిల్లాడు?”

“తండ్రిలేడు-కొబ్బరితోటల్లో ఇల్లట.” కిష్టయ్య ఆశ్చర్యంగా “కొబ్బరి తోటలా?” అని ఆగి మళ్ళీ అన్నాడు.

“అక్కడి పిల్లలకి త-తండ్రిపేరు తె-తెలిదుటోయ్.” కిష్టయ్య మాటల్లోని అంతరార్థం గ్రహించిన భద్రం అప్పుడే వసున్న కుర్రాడివేపు చూసి, “వీడు చెప్పగలడులే” అన్నాడు.

కిష్టయ్య టిఫినుకు లంకించుకున్నాడు. కుర్రాడు చేతులు కట్టుకుని నిల్చుని, “బాబూ! ముక్కులో మంచి నూన

(52-వ పేజీ చూడండి)

మీరూ అంతేనా?

రైలు సకాలానికి పాటుపారము జేరింది. అది ఒక చిన్న స్టేషన్ నడవడం చేత స్టేషన్ లో త్రొక్కిడి లేదు. గోపాలరావు తాను ముందు రైలు దిగి, విడ్డలను దింపాడు. రమణి భర్తకు సామాను అందించి తాను దిగి చీర సవరించుకుంటూ పరిసరాలను పరిశీలిస్తున్నది. పువ్వు మానపు చలిరోజులు. అప్పుడే చీకటి నలు మూలల వ్యాపిస్తున్నది.

రమణి: నేను సామాను చూస్తుంటాను. త్వరగా వెళ్ళి కూలీని తీసుకురండి.

గోపా: ఇక్కడ కూలీ, గిలీ ఎవరు ఉండరు. అట్లా వెళ్ళి బండి వచ్చించేమా ఖూచినస్తా.

గోపాలరావు నాలుగడుగులు వేసేసరికి 'ఎవరూ, గోపాలం బాటేనా? వచ్చారా నాయనా' అంటూ రామయ్య తాత ఎదురు వచ్చినాడు. గోపాలరావు రామయ్యతో ఐదుదిరిగి "ఇదిగో రమణి, రామయ్య తాత బండి తీసుకువచ్చినాడు. త్వరగా నడు."

రామయ్య సామాను తెచ్చి బండిలో పెట్టి "అమ్మా బండి ఎక్కండి" అన్నాడు.

రమ: బండి కట్టించే ఎట్లా ఎక్కడం?

గో: బండి కట్టిన తరువాత నీ వెక్క గలవా? నీ మొహం! మన ఊల్లో రిక్తా ఎక్కినట్లు ముందు తొట్టానుంచి ఎక్కితే తరవాత బండి ఎత్తి ఎడ్డను కడతాడు.

రమణి బండి ఎక్కింది. దట్టంగా పచ్చి గడ్డి పరచి తాటాకు చాపవేసియున్నది. గోపాలరావు తొట్టా కూర్చుని కొరడా చేత్తో పట్టుకున్నాడు. రామయ్య తాను తెచ్చిన లాంతరు వెలిగించి చాంతోపాటే చుట్ట ముట్టించి ఎడ్డతాళ్ళు పట్టుకుని ముందర బయలుదేరినాడు. ఇంటిముఖం వట్టిక ఎడ్డు చక్కచక్క నడుస్తున్నాయి. వాటి మెడలో మువ్వలు గలగల మ్రోగు తున్నాయి.

బండి ఎక్కిందే తడుపుగా పిల్లిద్దరు పడక వేసినారు. హోల్లాల్ పెట్టెకు జేర వేసి రమణి దానికి జేరబడి ఈజీచెరు వాటంలో పడుకున్నది. రైల్వే కూర్చో బానికేనా చోట్లలేక, నడుము తన్నుకు పోయి ఉండటంచేత రమణి ప్రాణం ఈ

పడకవల్ల కాస్త కుదుటబడ్డది. బండి జోరుగా పోతున్నది.

గోపాలరావు చేరవలసిన ఊరు ఎనిమిదిమైళ్ళుంటుంది. అధమం రెండుగంటలైనా పడుతుంది అక్కడకు జేరడానికి. ఈ లోపున తనుకూడ ఒక కునుకుతీస్తే బాగుండును. కాని, పచ్చిగడ్డి పసరువాసన ఏదో వికారంగా ఉన్నది. తలలో ఎన్నో ఆలోచనలు ముసురుకుంటున్నాయి. తన తండ్రితాతల ఊరు తా నేనాడూ వచ్చి యెరుగడు. తండ్రి చిన్న నాడే గతింపడం చేత తన తల్లి మేనమామవద్దనే ఉండిపోయినది. విడ్డలు లేని మామయ్య ఎంతో అల్లారుముద్దుగా పెంచి తనకి ఇల్లెలికి విద్యాబుద్ధులు పెప్పించినాడు. తనకు జ్ఞానమువచ్చిన తరు

శ్రీమతి చామర్తి
సుందరము

వాత విన్నది తన కిద్దరు పెదతండ్రులు, మేనత్తయున్నారని. తమ తండ్రి పట్న వాసం చదువుకొచ్చి, తన అన్నలకు బంధు వర్గానికి ఇష్టంలేకపోయినా, తమ తల్లిని వివాహమాడినాడు. తత్ఫలితంగా అన్న దమ్ముల అనుబంధం తెగిపోవడం, ఆస్తి పాస్తులు తెగతెంపు చేసుకోవడం జరిగింది. నిష్కపరుడయిన రామచంద్రయ్య తమ్ముని కొఖాంతర వివాహమును సహించలేక పోయినాడు. తమ్ముని ఆకస్మిక మరణ వార్తను వినికూడా ఆయన మరదలినిగాని, తమ్ముని విడ్డలనుగాని పరామర్శింప తల పెట్టలేదు.

రమణికి చిన్ననాటి సంగతులన్నియు ఒకటి తరువాతగా ఒకటి జన్మిస్తే వచ్చుచున్నవి. తన రెండవ పెద తండ్రి కామ రాజుకు జబ్బు చేసి నవ్వుడు ఆయనను పట్నం తీసుకువచ్చినాడు. తన పెదతండ్రి రామచంద్రయ్య, మేనత్తరంగమ్మ, ఆమె కుమారుడు గోపాలరావుకూడ వచ్చినారు. తానప్పుడే తన తండ్రివైపు బంధువులను మొడతినారీగా చూచినది. స్వతంత్ర

బుద్ధియైన గోపాలరావు తన మామకిష్టముం డదని తెలిసికూడ తమ ఇల్లువెతుక్కుంటూ వచ్చినాడు. తను, ఇల్లి, నుగి, కూడబావ నుమాచి సంతోషించినారు. బావతో తనూ, ఇల్లి ఆస్పత్రికి వెళ్ళినారు. రంగ మృత్యు అమాంతంగా కాగిలింతుకొని ఎంతగానో దుఃఖించింది. రెండవ పెదతండ్రి జబ్బుతో లేవలేని స్థితిలో ఉన్నాడు. మంచమువద్దకు రమ్మని తను తలలు నిమిరి కంట తడిపెట్టడం ఇప్పటికి కండ్లకుకట్టినట్లున్నది. ఆత్మీయులను మాచి ఆనందించ వలసిన సమయంలో వాళ్ళల్లా విడ్డవడం అసహ్యమనిపించింది తనకు. వారి గుండెల లోని బరువు తనకొనాడేమి తెలుసు! తాను వన్నెండేడ్లదే నాయు! ఆనాడు పెద తండ్రి బుంగమొహం బుగ్గమొహాలతో పలకరించనేలేదు. వారవారగా దూడ్డమే గాని కళాధ మాడనేలేకపోయినాడు. ఎట్టి అతనికళ్ళు తనకి భయమే కలగ జేసేయి. పొంగిపొరలినచ్చే దుఃఖ ప్రవాహాన్ని నిగ్రహించే అతి ప్రయత్నము కల్గితే ఆ కళ్ళట్లుండవచ్చును. చిన్న తమ్ముని వియోగము, తన నిర్వాషణ్యము ఆయనను కృంగదీసియుండును. తోబుట్టు వులతో పట్టుదల ఎంత బాధాకరము! ఈ ఊహ వచ్చేసరికి రమణికి కడుపులో దేవినట్లయినది. ప్రపంచముంతా గిరగిర తిరుగు తున్నట్లునిపించింది. ఓక్కుమని వాంతి రాగా వక్కబడ్డలు పట్టుకుని చుండుకు కంగినది. ఆ కళానికీ తొట్టిలోనున్న గోపాలరావు బండిలోకి ఒక్క అంగవేసి రమణిని పట్టుకొన్నాడు. పిల్లలు మేలు కున్నారు.

రమణి: వదలండి స్థిమితపడ్డాను. ఏమిటో ఈ బండి ప్రయాణం భరించలేదు కరీరానికి.

గోపాలరావు: ప్రయాణమే కాదు. ఈ వాతావరణము, ఈ మనుష్యులూకూడ నీకు సరిపడరేమో! అది చూసుకో. ఎక్కడిక్కడ నడుకుపోలేని మనుష్యులున్నారే, ఎందుకు పనికిరారు. ఇంకా నిద్రపోతున్నా వనుకున్నాను!

రమ: నిద్రపోదామనే అనుకున్నాను వస్తేగా? పోనిండి నిద్రకేంగాని, రామకేంఅన్నయ్య స్టేషనుకేనా రాలే

దేమా అని? పనిపట్టి ఉత్తరంజూడ వ్రాసి వచ్చామే?"

గో: రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టరు వచ్చాట్ట గ్రామంలోకి. అధికారిని విడిచి మీ అన్న వ్యవస్థ కట్టావస్తాడు! అదీ కాక అతనే కనుక వస్తే తను చేసే కరణంపని కూడ తీరిక సారిక లేని బాధ్యతాయుతమైన పని అని నీ కట్టా తెలిసినట్లుంది?

ర. బాగుంది నా కన్నీ తెలియవు. వెళ్లేది కొత్తచోటా, అక్కడెవరినీ ఎరగ నాయరి అత నొక్కడే తెలిసినవాడుకనుక అతనుకూడాఉంటే బాగుండుపనియన్నది.

గో: నే తెలిసినవాడినేగా. అక్కడందరికీ నే పరిచయంచేస్తా నిన్ను. సరేవా? ఏదో ఇబ్బందిపడుతున్నట్లుంది నీ వ్యవహారం చూస్తే మొదటఉన్న ఉత్సాహం తగ్గిపోయినట్లున్నదప్పుడే. అతను పిలవగా పిలవగా ఇప్పటికీ వుండింది నునకీ ప్రయాణం అదికాక, అత నెన్నిమాట్లు కోర్టుపనకని సిబ్బందీతో కూడా వచ్చి మనింట్లో తిడ్డవెయ్యలేదు? అనుకున్న ప్రోగ్రాము లన్నిటికీ స్వస్తిచెప్పి 'పునః ప్రాణానాయమ్య' యని నీ వెన్నిమాట్లు వార్చివెట్టలేదు? ఓ పదిరోజులుండే భాగ్యానికి అంత మొహమాటం చేసికి? ఏవీ, మనం తెచ్చిన ద్రాక్షపళ్ళూ అవీను? నాలుగుపళ్ళు నోట్లోవేసుకుని, ఆలోచన కట్టిపెట్టి పడుకుంటినా ఆ వికారం తగ్గుతుంది. 'బాబ్బీ, ఆ బుట్టలోని పళ్ళు ఇలా అందుకోమ్యా.'

ఈమాట వినేసరికి రాణి గబుక్కునలేచి కూర్చున్నది.

బాబ్బీ: నాన్నా అని అమ్మ లినదు. మాకుకూడ పెట్టలేదు.

గో: ఏం ఎందుకని?

'మరేమొ-మరీ-అక్కడ-మన చుట్టూరికి ఉండాలి. అవి తినొద్దూ అవి అమ్మ రైల్లో బిస్కట్లు, అరటిపళ్ళు, కొనిపెట్టింది నాన్నా.' అని అని పలుకుతూ రాణి తల్లి మీద ఫీర్యారుచేసింది

గో: 'బాగానే ఉంది తెలివి. బుట్టెడు పళ్ళుంటే పిల్లలకేనా ఇవ్వకుండు మంచి గొప్పదానివే! అని గోపాలరావుపళ్ళబుట్ట తిసి పిల్లలకు బండిరామయ్యకు కొన్నిపళ్ళే విచ్చి రమణికి కొన్ని పళ్ళిచ్చి నాడు. రమణిపండ్లు తీసుకుని మాట్లాడకపడు తున్నది. పిల్లలు ప్రొద్దుటినించి వీడివున్న కొర్రెత్తీరటంతో సంతోషపడి పడు కున్నారు.

బండి కంకరకోడ్లు విడిచి భుంతమార్గాన పడినది. పచ్చి మిర్చి, ధనియాల తోటల మీదుగా వీచినగాలి ముక్కుపుటాలను బెల్లించుతున్నది. అక్కడక్కడ పొలాల్లో రైతులు నేనుకున్న చలిమంటలు తప్ప వేరే

“మాటవరన కంటారుగాని నిలువెత్తుధనంపోస్తేమాత్రంఉంటారేమిటి?”అంది రాజమ్మ. ఈమాటల వాటం అనుభవంలేనిరమణికి ఆశ్చర్యంకలిగించింది.

దృశ్యాలేవీ కనబడుటలేదు. ఎద్దుల మెడ లోని మువ్వలధ్వనితప్పు వేరొకళ్ళమేమీ వివబడుటలేదు ఆ నిర్మల వాతావరణము, ఆ ప్రకాంతత రమణి కొంతో ఆహ్లాద కరంగా ఉన్నది తన పూర్వము, పెద్దలు నివసించిన గ్రామముది. వారు రాకపోకలు పల్లిన మార్గమున తా నీనాడు మొట్టమొదటిసారి ప్రయాణము చేయుచున్నది. మేనత్రికొడుకు గోపాల రావు తన్ను వివాహమే చేసుకొనక

పోయిన, యీ ప్రయాణమున కవకాశమే యుండెడిది కాదేమో — పట్టణములకు పల్లెలకు గల తారతమ్యమును రమణి యూహించు కొనుచున్నది. సంస్కారము, వాగరకతయను మునుగు ధరించిన కపటజీవన మిక్కడ ఉండదు. తానీ పది రోజులు ఎంతో కులాసాగ గడపబోవు చున్నది ఇవి తన జీవితమున మరపుకురాని రోజులుగ ఉండగలవు — కాని రమణిభావ పరంపర కడ్డు తగిలినది గ్రామపు

ప్రహసనాలు వ్రాసి పేరు సంపాదించిన ఒక రచయితను ఆచూరిలోని మహిళా మండలి వారు సన్మానించాలని తీర్మానించుకొని, సభ ఏర్పాటు చేశారు.

సభ జరుగుతున్నది. ఆ రచయిత లేచి మాట్లాడుతూ “నాకు ఆడవాళ్లతో మాట్లాడటమే ఎక్కువ సరదా...” అన్నాడు. సభ్యుల రాండ్రలో కొంత కలవరం బయలు

దేరింది. ఆయన గమనించాడు... “అందుకు కారణం మరేమీ కాదు. మగవాళ్లకు ఏదైనా ఒక విషయం చెప్పామంటే, వాళ్లు ఒకచెవితో విని యింకొక చెవితో వదిలేస్తారు. ఆడవాళ్లు అల్లాకాదు. మనం చెప్పే ప్రతి విషయం నీ రెండూ చెవులతోనూ విని, మళ్లీ నోట్లలో నుంచీ వదిలేస్తారు,” అన్నాడు.

★ మీరూ అంటేనా? ★

పాలిమేరిల్ దుర్గంధము. గ్రామసింహముల స్వాగతము లామె నూహా ప్రపంచమునుండి మేల్కొల్పి హెచ్చరిక చేసినవి.

* * *
“ఏమిట. ప్రాద్దులే వచ్చారు?” అన్నది రాజమ్మ.

“చెప్పేరేకాదు! గోపాలం రమణి వస్తారని? నాంకేం తెలుసు. లేకపోతే రాత్రే వచ్చి చూసేదాన్ని. నారింజ కాయలు కావాలని శంకరం వచ్చేటప్పటికి ‘ఇప్పుడెందుకురా ఈరాత్రివేళ, దొడ్లో పురుగు పుట్టా ఉంటుంది, ఎట్లా కొయ్యడం’ అంటే, వాడు చెప్పాడు. డోకులలకాదు! ఉత్తిమనిషికూడా కాదు. రసంతాశక తగ్గిందా అమ్మో. మా ఆమ్మేనా కళ్ళు కాలిపోతే రాత్రివచ్చి చూడమంటే ఇట్టే తుట్టుకున్నాడు ఆ శంకరం. పిల్లలందరు పడుకున్నారు. ఒక్కదాన్ని చీకట్లో రాగలనా ఏమన్నా నా! పెద్దదాన్ని.”

మొహం కడుక్కుంటున్న గోపాలరావు నవ్వుతూ అన్నాడు: “ఏం లక్ష్యమృత, మీ యింటికిమాత్రం రాకుండా వెడతామా ఏమిటి? ముందు తెలిస్తే ఏం చేస్తావు? తెలిసి నీకొడుగు చేసిన దేమిటి, నువ్వు చేయలేనిదేమిటి?

అక్కడేఉన్న రామేశం “చూడుపిన్నీ, వీడికి నేను ఎదురెల్లీ మేళతాళాలతో తీసుకురాలేదని దెప్పతున్నాడు. * వీడే మన్నా మంత్రంగాని తాసిలారుగా

గాని వచ్చాడా చెప్పమన ఊరు? వీడు చేసే తక్కువరగిరికి ఈ మర్యాదచాలింది కాదని వీడి అభూరింపు” అంటూనే వీధిలోకి వెళ్లిపోయాడు.

లక్ష్మ: బాగానే ఉంది నాయనా మీ సరసం. వీరమ్మా నీపిల్లలు, వీడికన్నేళ్ళు? రా నాయనా. నీ చేదేమిటి? అని బాబ్బిని వడిలోకి తీసుకుంది.

ర: “వీడికి పక్షులు నిండినాయి తిన్నీ, నాన్నగారిపేరే, రాముకృష్ణ. అది దుర్గారాణి దానికి బిడోయేడు.

లక్ష్మ: “చెల్లెలు సుశీలను తీసుకురాలేదే మమ్మా? దాన్ని కూడ చూచి సంతోషించేవాళ్ళుమా?”

ర: “కాలేజీ కిప్పుడు నెలవులు లేవు, పండుగ మూడురోజులు ఇస్తారేమో. దానికి వీలయినప్పుడు నాకు వీలుండదు. ఎప్పటికప్పుడే వద్దామనుకోడం వీలులేకపోవడం. దానికి నెలవువచ్చేదాకా ఉంటే నాకు మళ్లీ అడ్డువస్తుంది.”

లక్ష్మ: “ఔనమ్మా, అట్లాగే మరి. పదిరోజులపాటుంటారా?”

గో: “పదిరోజులు కాదేమిట పదివారాలేనా ఉంటుంది మీ పిల్ల, మీరు ఉంచుకుని పురుగుపోస్తే. మూడోపురుగుట ఇది నానెత్తిమీదకే తోసింది మీ తోటి కోడలు.” రమణి ఈ మాటలతో లేదిరి నటయి భర్తనుఖంకేసి వాలుగాచూసింది. అతని కనుకొలకులలోని సంజ్ఞ గ్రహించి స్థిమితపడింది.

కాఫీ తెన్నున్న రామేశం భార్య రాజమ్మ ఈమాటలు విని—“ఏం భయమా ఏమిటి? నిత్యపంగా పోస్తాము. మాటవరక కంటారుగాని నిలువెత్తుధనం పోస్తేమాత్రం ఉంటారేమిటి? ఈ పల్లెటూళ్ళో డాక్టర్లు! ఆసుపత్రులా? ఇంతకీ తల్లి ఇక్కడకు రాకుండా? ఎంత చేస్తే మాత్రం తల్లితో సాటి అవుతామా?” అన్నది.

రాజమ్మ అనుకూలంగా మాట్లాడుతున్నట్టే ఇక్కడ కుదరదన్నట్టు సమాధానం చెప్పింది. ఆ మాటలవాటం, అనుభవం లేని రమణికి ఆశ్చర్యం కలిగించినది.

ర: వదిలా! పిల్లలు కాఫీ త్రాగరు. పాలలో కొంచెం నీళ్ళు కలిపి ఇయ్యి.”

ల: “పల్తువాసంవాళ్ళు కదా? కాఫీ త్రాగరా! బాగుండమ్మా మంచి అలవాటు చేసేవు. ఇప్పుడు మరి మీరి పోతున్నారనుకో. పిల్లలు, పెద్దలు అందరికీ కాఫీలే! పోనీ అలవాటుంటే ఓమాటు త్రాగడమా నామొహమా? దామా మేసినప్పడలా ఆ నీళ్ళేదా! రామ, రామ. పాడి ఉంటే తప్ప ఊళ్ళో పాలుదొరకడం యజ్ఞమే! అన్ని పాలు పగూలేళ్ళకి కంట్రాబ్టకదా!”

గో: “ఏమిటా నీకు కాఫీ అలవాటు లేదేమిటి?”

ల: “ఉండా యేమిటి? నాలుకేళ్ళ క్రితం జబ్బుచేసినప్పుడు ఈ దిక్కుమాలిన కాఫీ అలవాటు చేసేరు కాని, ఏనాడయినా యెరుగుదునా? ఓనల్లమందు దొరకదు కదా! ఏదో ఆకాఫీతోటే ఇల్లా నడుస్తోంది ఫుటం. ఈ వయసున శరీరబల మేముంటుంది చెప్ప, ఆహార బలమేకాని? అవునే ఏమిటి తెచ్చావు మీ పల్తుం నుంచి. పళ్ళూకాయలూ చిత్ర విచిత్రాలు వుంటాయి లక్కడ?”

రా: “అయ్యో మీ పెళ్లిగాని అత్త, అక్కడ తోటలా, దొడ్లా! ఏది కొన్నాడెప్పుడు డబ్బెత్తు రాదుకదా! కరువుమండి పోతుంటే ఏం కొంటారు, ఏం తెస్తారు? అదీకాక ఏదో మనకున్న ది తృణమో, పణమో మనం పెట్టాలిగాని, వాళ్ళు లేవడమేమిటి, మనం పుచ్చుకో డేమేమిటి?”

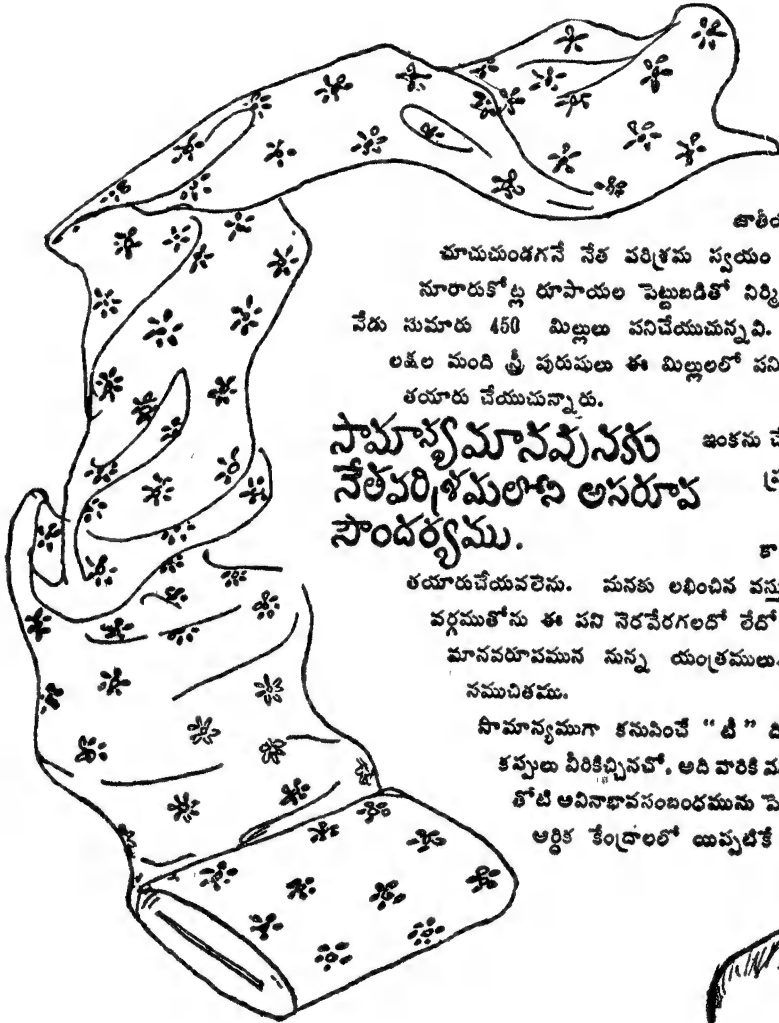
దొడ్లో పనిమనిషికి, పాలేరుకి పన్నుపురమాయిస్తూ ఊపిరి సలుపని పనితో కొట్టు మిట్టాడుతున్నట్టు నటిస్తున్న రాజమ్మవీరి సంభాషణపై ఒక చెవి వేసి యున్నది. గోపాలరావుకుగని, రమణిగాని సమాధానమిచ్చే అవకాశం లేకుండానే ఆమె జవాబుచెప్పేసరికి రమణి ఆశ్చర్యపోతుంది.

ఔనమ్మా అట్లాగే మరి. మన దొడ్లో అయితే అర్ధరాత్రయినా, అప

కాత్రయినా ఇట్టే కోగుకుంటాము, వాడు కుంటాము. డబ్బు పెట్టి కొనడం మాటలా ఏమిటి! పొట్టెక్కింది నే వెడతాను. మధ్యాహ్నం మాయింటికొ మారు రామ్మా

రమణీ అని లక్ష్మమ్మ చెల్లి పోయింది. లక్ష్మమ్మ అన్న మాటలకు రమణి నిలుపునా స్తంభించిపోయింది. ఆ మాటలలోని వ్యంగ్యానికి తానెంత వరకు గురియై

యున్నది; నిజమే తనకు తెలియకపోయినను లక్ష్మమ్మకు తాను ఋణపడియే యున్నది. కాని, —తను కొని తెచ్చిన పది పన్నెండురూపాయల పళ్లు ఉన్న

సామాన్యమానవులకు నేతపరిశ్రమలాభి అసర్వా సౌందర్యము.

జాతీయ పోరాటమునందు మనము చూచుచుండగానే నేత పరిశ్రమ స్వయం పోషకమునకు దారి చూపినది. సూరారుకోట్ల భూపాయల పెట్టుబడితో నిర్మించబడిన యీ పరిశ్రమయందు నేడు సుమారు 450 మిల్లులు పనిచేయుచున్నవి. పనియందు ఆసక్తిగల 70 లక్షల మంది స్త్రీ పురుషులు ఈ మిల్లులలో పనిచేయుచు అపరూపమైన బట్టను తయారు చేయుచున్నారు.

జంకను చేయవలసినది యెక్కువ గలదు. ప్రతిమనుజునకును దారినంత బట్టను, ఎగుమతి చేయుటకు కావలసినంత మిగులు బట్టను తయారుచేయవలెను. మనకు లభించిన వస్తు సముదాయముతోను, కార్మిక వర్గముతోను ఈ పని నెరవేరగలదో లేదో గమనించవలెను. కార్మికులు మానవరూపమున సున్న యంత్రములు. కాబట్టి వీరిని ఆదరించుట సముచితము.

హిమాన్యముగా కనువించే "టీ" దీనమునకు రెండు పాట్లు రెండు కప్పులు వీరికిచ్చినచో, అది వారికి పనియందుత్సాహమును, పరిశ్రమ తోటి అవినాశావసంబంధమును పెంపొందించ గలదు అనేక మన ఆర్థిక కేంద్రాలలో యిప్పటికే యిది అనుభవమునందున్నది.

టీ

పనిచేయువారిలకు పనియందు
త్సాహము కలిగించును

పెళ్లలలో "టీ" తాగడానికి ప్రయత్నించండి.

618 98

★ మీరూ అంతేనా? ★

ట్రండ్ వీ భాషాలో విశ్రమించినా! అంతర్యామిక తెలియాలి. ఈ అయాచిత ఋణంలో తాను చిక్కు పోవలసి వస్తుందనికాని, అ చేత న ములు, కాళ్లు వచ్చి పలాయనం చిత్రిస్తాయని కాని తన కింత వరకు తెలియదు! లేకున్న ముందర జాగ్రత్తపడివుండేది.

రాజమ్య: చూడు, అప్పీ. రమణమృగారు రాకరాక మన ఊరు వచ్చారు. పట్న వాసంవారాయరి. ఇట్లా నూతులో ఆమె చేద వెయ్యకుండా ఆమెకి పిలలకి కావలసిన నీళ్ళన్ని తోడియ్యాలి సువుస్. వేడి

అతిమూత్రవ్యాధి వారం రోజులలో నెమ్మదించును

మాత్రంలో అధికంగా చక్కెరపోవుది అతిమూత్రవ్యాధిఅంటారు (Diabetes) ఇది యంత ఉపద్రవకరమైన వ్యాధిఅంటే, దీని పాంబడినవారు ఆరోజు కారోజు మృత్యువుకు అనన్యమౌతుంటారు. దీనికి డాక్టర్లు ఇన్సులిన్ ఇన్జెక్షన్ మాత్రమే కనిపెట్టారు. వాటివల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం కానేకాదు. ఇన్జెక్షన్ గుణము పున్నంతకాలం మాత్రం చక్కెర తాత్కాలికంగా నిలిచిపోతుంది. ఈజబ్బు లక్షణాలలో ముఖ్యమైనది దాహం, ఆకలి, తరచుగా చక్కెరతో మూత్రం బయలు వెడలటము. దురద మొదలైనవి. ఈ వ్యాధి ముదిరితే రాబువుండు, తురుపులు, కంటిపొర ఇతర చిక్కులు సంభవించును. వీనస్ ఛార్మె ఆధునిక శాస్త్రంలో అద్భుతమైన చికిత్స. దీన్ని వాడటం వల్ల వేనకు వేలమంది మృత్యుముఖంనుండి బయటపడ్డారు. దీన్ని వాడితే రెండవ లేక మూడవ రోజునుండే మాత్రంలో చక్కెర తగ్గింది అత్యధికమాత్రం గూడ నివారిస్తుంది. మూడు రోజుల తరువాత మీకు బాగా తేలిక యిస్తుంది. దీనికి వివరం లేదు. ఇన్జెక్షన్లు అవసరం లేదు. ఇంగ్లీషులో వివరములుగల కరపత్రానికి వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపుతాము.

50 ఖిల్లిం బుద్ధి అరీదురు. 8-12-0 య

హ్యాకింగ్ పోస్టేజి ఉచితము

వీనస్ రిసెర్చి లేబరేటరీ,

పోస్టాబక్సు నం. 587, కలకత్తా (A. P. W)

నీళ్లు కాచి బట్టలు పిండియ్యాలి. తెలిసిందా? నీరుణం ఉంచుకోరులే, పండుగ ఈనాము, పాతచీర ఇవ్వకుండా వెళ్ళరు రమణమృగారు! అప్పీ సుద్దేశించి రాజమ్య అంటున్నమాటలు వినేటప్పటికి వంటినిండా జెట్టులు పాకుతున్నట్లనిపించింది రమణికి.

“దాన్నెందుకు బాధపెట్టడం పాపం ప్రార్థుటినుంచి చేస్తున్నది, ఇంటికి వెళ్ళనీ. మీ మరదలికి బట్టలు రేపు పెట్టుకోడం కుట్టుకోడం కూడా అలవాటే. నీళ్ళంత కంటే బాగా తోడుకుంటుంది. గంటూలో నీళ్ళతోడగా లేనిది ఇక్కడేం బాధ, బాధేమీ కాదు” అన్నాడు గోపాలరావు. అన్నదే చాలన్నట్లు అప్పీ అవతలకు దాటిపోయింది. రాజమ్య అతిధిమర్యాదల బాధ్యతంతా తానే వహించడంచేత తీరు బడిలేనట్లు. ‘వెళ్ళాలమ్మా వంటెంతవరకయిందో నేను దగ్గర లేకపోతే ఒక్క పని కూడ సవ్యంగా జరగదు. మీ అత్తచేత జడ వేయించుకో రత్నం.’ అని కూతురికి ఆజ్ఞాపించింది. నూనె సీసా, దువ్వెన తీసుకుని రత్నం రమణివద్దకు వచ్చి కూర్చున్నది. రమణి జడవిప్పతూ, “నిమమ్మా ఇట్లా నీరసంగా ఉన్నావు? ఈమధ్య జబ్బేమయినా చేసిందా?” అన్నది.

రత్నం: ‘జబ్బేమీ లేదుగాని రోజూ కొంచెం జ్వరం తగులుంది. ఆకలుంటుంది. అన్నీ తింటాను. మళ్ళీ నీరసం ఏమిటో! ఇట్లా ఉంటోంది ఏడాదినుంచి, కొంచెం దగ్గరకూడా వస్తుంటుంది.

రమ: మరీ మందేమయినా తీసుకుంటున్నావా?

రత్నం: నాన్నగారు ఊళ్ళో తాతా చాల్లుగారికి చూపించారు. దీనికి తనవద్ద మందులేదన్నారు. పట్నంవెళ్లి పరీక్ష చేయించుకొని మంచి మందు పుచ్చుకోవాలన్నారు. నాన్నగారికి పాపం ఎప్పటికప్పుడే ఊళ్ళో వ్యవహారాలు, కోర్టువెంట తిరగడం, తిరికలేదు. అమ్మ పోరుతూనే ఉంది. మీఊరు పంపిస్తే చిన్నత్ర పరీక్ష చేయించి ఆస్పత్రిలో మందెప్పిస్తుందని అనుకుంటున్నాను. చిన్నత్ర డాక్టరు పరీక్షకి చదువుతోందిట కాదా?”

ఈ మాట వినేటప్పటికి రమణికి తాను భూమిలోకి కృంగిపోతున్నట్లనిపించింది. ఇంతలో గోపాలరావు పిల్చినాడు. ‘ఇదిగో రమణి, ఇటువచ్చి పెట్టే ఒక

మాటు తియ్యి.’ రమణి గదిలోకి వెళ్లి పెట్టే తీసి ‘ఏంకావా’లన్నది.

గో: ఇండాకా వచ్చిన మీ పిన్ని ఉత్తరం వ్రాయించి మనుమడిని పంపించింది, ఇదిగో చూడు.

రమణి అతని చేతనుండి ఉత్తరం తీసుకు చదివింది.

‘బాబూ! గోపాలం! ఇంట్లో మిక్కిలి ఇబ్బందిగా ఉన్నది ఒక్క విదురూపాయలీ నే బియ్యం తెప్పించుకోవాలి. మా మాను మంతు డబ్బు పంపగానే ఇచ్చేస్తాను. ఇండాకా అడగడాని కండుగోను పీలుకాలేదు’ ఇది ఉత్తరం. రమణి మనసు కరిగింది బాలితో. “పాపం ఈ పదిరూపాయలు పంపండి తిరిగి పుచ్చుకునేదేమిటి ఎంత ఇబ్బందిగా ఉన్నదో.”

గో: చాలు తెలివి! పుచ్చుకోడాని కివి మనవద్ద కన్నడూ తిరిగిరావు. విదురూపాయల నోటుంటే తీసి ఇటియ్యి.

రమణి డబ్బుచ్చి ఆలోచనలో పడింది. మేము రాకపోతే ఈ డబ్బు పిన్ని ఎవరివద్ద తీసుకునివుండేది? ఈ పూటకి బియ్యం లేకపోతే నిన్ననే యెందుకు ప్రయత్నం చేసుకోలేదు. మేము వచ్చేవరకు వస్తామని తెలియదుగదా? ఎంత బంధువులైనప్పటికీ ఈ అడగడం, అప్పు వంక వైనప్పటికీ ఎంత కష్టం?

దరిద్రం మానాభిమానాలను లెక్కచేయ నీయదు కాబోలు! కాక యీ మనుష్యుల తత్వమే ఇట్టిదా? అయితే రామేశం అన్నయ్యకూడ ఇంతేనా? తమ్మెంతో ఆదరణతో ఆహ్వానించడానికి అంతరార్థ మేమయిన యున్నదా, లేక పినతండ్రి బిడ్డలనే అభిమానమేనా? ఈపదిరోజుల రోగిష్టి పీల్చుకు దూరముగా బిడ్డలను కాసుకోను పైట్లు? రమణి తానొక పద్మవ్రాసాములో చిక్కుకున్నట్లు బాధపడసాగినది.

* * *

రామేశం ఉన్న యిల్లు చుట్టు వరండాలున్న బంగారా. ఇంటికి నలువైపుల దొడ్డి, దొడ్డిలో పశువులసాల, నయ్యి, అన్నీ లక్షణంగా ఉన్నాయి. ఇల్లంతా మట్టివేల. ఆ యిల్లు రామేశం తాతగారు కట్టించినారు. రామేశం తండ్రులకు ముగ్గురికి ఆ యింట్లో వాటా వున్నప్పటికీ, కడపారి వాడయిన రామకృష్ణారావు (రమణి తండ్రి) ఇంటికే ఆకపడక, తనది అన్న భూమి అమ్మివేసుకుని ఆ పూరితో సంబంధం వదులుకుని వెళ్ళిపోయినాడు. అయినప్పటికీ రామచంద్రయ్య ఇంటిని మూడే వాటాలుగ చేసి, రెండు భాగాలు తన తీసుకుని మూడవభాగం కామరాజుకి ఇచ్చి.

నాడు. రమకృష్ణారావు భాగము తాను తీసుకుందుకుగాను తన భూమిలో భూమి ఒక యొకరం తమ్మునికి వాసియిచ్చినాడు. కామరాజు మొదటినుంచి రోగిష్టివాడు. పైరాబడి లేకపోవడం, ఇంట్లో వర్షాలు మాత్రం తగ్గకపోవడం ఈ కారణాలవల్ల ఆస్తి అంతా అప్పులపాలయినది. వేలమయి పోతున్న ఇంటినిమాత్రం రామచంద్రయ్య కొని తానున్న స్వాస్థ్య తమ్మునిసంసారం బయటపడకుండా కాపాడినాడు. కాని రామచంద్రయ్య చనిపోవటంతో శ్రీఇంట్లో పిల్లమీద ఎలకమీద పెట్టి అడవాళ్ళనే నూటిపోటిమాటలు పడలేక, ఆ పిల్లకి రెండు ఫర్రాంగుల దూరంలో ఉన్న ఒక నివేశనస్థలంలో తాటాకు ఇల్లు వేసుకుని కామరాజు వెళ్లిపోయినాడు. కాని వెళ్ళిన మరుసటి ఏడే అయిన చనిపోయినాడు. రామచంద్రయ్యకు రామేశం, జగన్నాథం అని ఇద్దరు మొగపిల్లలే కలిగినారు. రామచంద్రయ్య ఇక ఏడాదికి గతిస్తాడనగానే జగన్నాథం ప్రేమించుకు వచ్చి చనిపోయినాడు. జగన్నాథం భార్య కనకమ్మ, మూడు నెల పిల్లవాడు చంద్రం. రామచంద్రయ్య పాలబడినారు. కాని తల్లి పిల్లల దురదృష్టవల్ల, రామచంద్రయ్య కూడ మరుసటియేడే స్వర్గస్థుడైనాడు. కనకమ్మకు పుట్టింట పెళ్ళి దిక్కవ్వకు లేకపోవటంతో బావగారు, తోటికోడళ్ళ ఒడ్డి కలో కాంం వెళ్ళబుచ్చుచున్నది. రామచంద్రయ్య భార్య జగన్నాథానికి పెళ్ళి కాకుండానే పోయినది. కనకమ్మకు అత్తిగారి కోడలికము లేకపోయినా, తోటికోడలి కొరత లేకుండా మనసు తీర్చుచున్నది. కామరాజుకి ఒక కుమారుడు, ఇద్దరు కుమార్తెలు. అడవాండ్లిద్దరు అత్తవారింట్లో సుఖంగానే ఉంటున్నారు. చదువు సంస్కలు లేని హనుమంతరావు మాత్రం ఇల్లు గడిచే యెత్తులేక తల్లిని, భార్యని, నలుగురు పిల్లలని ఇంటివద్ద విడిచి మిలిట రీలో చేరిపోయినాడు. కాళ్ళిరుపటా లంలో ఉన్నాడు. ఏం ఉద్యోగం చేస్తున్నాడో యేమే నెలకు నూరు రూపాయలు ఇంటికి పంపుతున్నాడు. అవి పది రోజుల్లో మూడు పూవులు ఆరు కాయలుగ వచ్చించి అనక యిల్లు గడవక అత్తకోడళ్లు అతని పడుతుంటారు.

రత్నాన్ని సాయం తీసుకుని రమణి ఆ పిసెంత్రాడిగారింటికి బయలుదేరినది. చంకాంతి రోజులు. పండుగ వారంరోజులున్నది. ఇంటింట మహాసందడిగ ఉన్నది. మెత్తులు మెత్తుకునేవారు, గోడలకు నెల్లలు వేసి అరగులకు చుక్కలు పెట్టుకునేవాళ్లు, ఏ యింట్లో చూచినా సంక్రీణ సనలు

చేసుకుంటూ కనిపించినారు. విరియగాచిన మునగ చెట్లు, చక్కగా పూసిన చిక్కుడు పాదులు రమణి చిత్రంగా చూస్తూ వెడుతున్నది. ఆ పల్లెకు

వచ్చిన రమణిని ముఖ్యముగా చేస్తున్న పని విడిచిపెట్టి స్త్రీలు వీధిలోకి వచ్చి వింతగా చూస్తున్నారు. వారి కాళ్ళనున్న కడి

మీ చెంగాలి తలకొప్పుయొక్క

ఆకర్షణను పూర్తిచేయుటకు

చిరకాలము నిలబడు సునాసనతో గూడుకొన్న

కేలిఫార్నియన్ పాపి

★ రిజిస్టర్డ్ ప్రెడ్ మార్కు తలనూనెను వాడండి
దాచితముగా దొరకును!

ఈ కలెక్టర్ పుస్తకం గురించి
సవిస్తరముగా దెలుపు రేవ వంబయ కర
వ్రతమునకు (మీ బాషను తెలియజేయుచు)
ఆదవర ప్రెస్ మెంట్ డిపార్ట్ మెంట్, పోస్ట్
బాక్స్ 822, బొంబాయి 15 వ్రాయండి. ఇతర
కలెక్టర్ పుస్తకం గురించి దెలుపు కరవ్రతము
లకు ఇకముందున్న ప్రకటనలను చూడండి.

మరియొక
దివ్యమైన
ఇరాన్ మిక్
పరకు

ఇరాన్ మిక్ కంపెనీ లిమిటెడ్, లండన్ వారి కరవున ఇండియాలో కలెక్టర్ పుస్తకం దివసం.

CPH. 18-X30 TL

మీ రూ అంతేనా?

ఈ-లా, తో-దాలు, అందైన మొదలయిన వస్తువులు, ఇంచుమించు రెండు వందల రూపాయల వా బరువున్న వాటిని చూచి రమణి వారి ఆధరణ ప్రయత్నమునకు విస్మయము చెందినది.

అత్తుమ్మ రమణి సెంట్ ఆదరంగా ఆహ్వానించి కోడలిని పిల్లలని పరిచయం చేసింది.

ఇద్దరు ఆడపిల్లలు పెద్దవాళ్లు. పెద్దపిల్లకు పదిహేరు, రెండవ పిల్లకు పద్నాలుగు ఏళ్లుంటాయి. తరువాత ఇద్దరు మొగతులవాళ్ళు. పన్నెండు తొమ్మిది ఏళ్లుంటాయి. ఇంట వంట దరిద్రచ్ఛాయలు ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తున్నాయి. ముక్కలు తెగి మురికిపట్టిన నవారతో నన్ను మంచాలు, సాట్లు పడి

కిలుమతో నన్ను ఇత్తడిపాత్రలు, ఇంటి లోని మన మృగల నిర్లక్ష్యం న్ని పోసుకొని తనాన్ని చాటుతున్నాయి. రమణి పెరటి లోకి వచ్చి చూచినది. నయ్యించుట చపటా పగిలి కృంగిపోయి, యజమాని అనే వాడుండి హృదయమే ఉన్నట్లయిన దానికి ప్రతిబింబమువలె యున్నది. పెద్ద పెరడు. సంస్కారములేక ఉత్తరణి, ముగ్గుతోట కూర పెరిగి, పురుగుపుట్ర అనేవాటికి చక్కని ఇమ్ముగా నున్నది. ఒక్క సారిం జచ్చెట్టు మినహా పనికి వచ్చేదే ఆ దొడ్డిలో లేదు. రమణి అడిగినది. 'ఇంత పెరడు ఇట్లా ఊరికే విడిచి పెట్టారే? అంటే ముక్కలేనా వేయక!'

ల: 'కంచె లేదమ్మా, ఊళ్లో పశువు లన్నీ ఇక్కడే. వేయిద్దామన్నా పది, పదిహేనరూపాయలేనా కావాలి.'

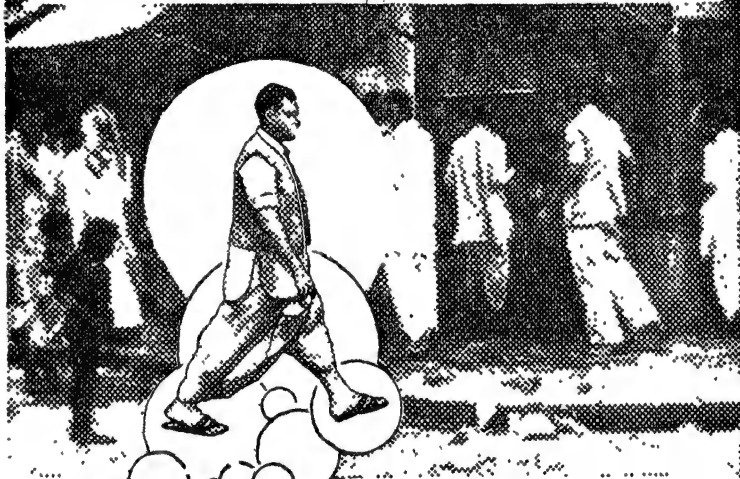
ర: 'అన్నయ్య డబ్బు పంపించగానే ముందు కంచె వేయించుకుంటే ఎన్ని పాదులయినా పెట్టి కూరకొనకుండా గడుపుకోవచ్చుగా.'

ల: 'సరే నవ్వన్నట్లే చేస్తాను నుకో. మా కేసున్నా పాలేర్పా నాకర్తా. ఎవరు చేస్తారు చెప్ప మొక్కల సంరక్షణ? రమణి 'వేరే యింకొక రెండుకు పిన్నీ, ఇంట్లో నలుగురు పెద్దవాళ్లున్నారు. రోజు కోగంట పనిచేస్తే చాలు'

పిన్నీ కోడలు సమాధానం చెప్పినది. 'వివాహమౌ, అయిన యింట్లో పుట్టి, బా నన్ను యింట్లో పడి ఇంక యీ పనికూడా చేయాలి! మన ఇంటావంట అటువంటి మోటుపనులు చేసియెరుగం. ఈనాడు తెగించిచెద్దామన్నా నలుగుర్లో నలుబాట్లు. అయినా మీ అన్నయ్యగారు చల్లగా ఉన్నప్పుడు దేముడి దయవల్ల మాకేమీ లోటులేదు.' అమె వాక్యాలలోని నిష్ఠురత గ్రహించి రమణి అన్నది. 'నాకు తెలియదు వదినా ఇది అంత తిష్ట పని అని! మా ఊళ్లో కొంచెం నుట్టేనేల కనిపిస్తే చాలు; పూల మొక్కలో కాయపాదులో పెంచుతాము. నే నన్నూటకు యిబ్బంది పడకు.'

ల: 'అత్తే యిబ్బందికేముంది, ఏదో మాటనా మెతకండి. ఏనా వాళ్ళతోతగారు రెనెన్యూ ఇనస్పెక్టరుచేసేవారు. ఇంట్లో ఆడవాళ్ళని వంటేనా చెయ్యనిచ్చేవారు కాదు. దానికి పని అలవాటు బోధిగా లేదు. పిల్లలు పిల్లలే కదా? అత్తవారింట్లో వెడితే వాళ్ళకలానూ తప్పదు. నేను సరే సరి ముసిరిదాన్ని. ఏం పనులు చెయ్యి

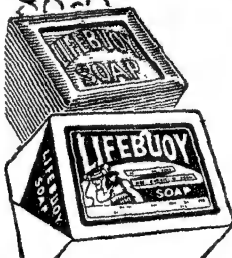
ప్రతిదిన మలినములోని క్రిములనుండి మీ ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనండి

లైఫ్ బాయ్ యొక్క

రక్షకమైన నురుగుతో!

మీరెంత జాగ్రత్తగానున్నప్పటికీ మలినములోని క్రిములనుండి ప్రతిదినము అంటురోగమును పొందుటకు అవకాశమున్నది. లైఫ్ బాయ్ సబ్బుతో తరచు స్నానముచేసి మీ ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనండి. దాని రక్షకమైన నురుగ మలినములోని క్రిములను తరిమివేసి రోజంతా మిమ్ములను హాయిగానుంచును.

లైఫ్ బాయ్ సబ్బు

ప్రతిదిన క్రిములనుండి ప్రతిదిన రక్షణకు

L. 227A-50 TL

గలం చెప్పి? రామ్మ లోపలికిరా కొంచెం ఫలహారం చేద్దురుగాని—

రత్నానికి రమణికి పిల్లలు వేసి పెన్ని కోడలు ఫలహారముల పళ్లెము లందించినది. పళ్లెములలోని అల్పాహారముల పరిమాణము, వైవిధ్యము పెన్ని కోడలి 'లోటు లేని' తనాన్ని, వెల్లడి చేస్తున్నాయి. ఆపెట్టిన ఆవడలు, మెసూర్ పాక తన కుడిగోళ్ళమే కనుక ప్రవేశిస్తే ఆహారే చచ్చుచున్నది మాయమై పదిరోజులు పవాసము చేయవచ్చు. అల్పాహారమునే యీ పదార్థములు అతికొయ మహాకాయలైనా భరించగలరాయని రమణి సందేహపడినది. కాని వారగా రత్నం వేపు మానేసరికి రమణి ఆశ్చర్యము చరిమసీమనందుకున్నది. ఈ పదహారేండ్ల అర్థకపు పిల్ల పళ్లెములోని పదార్థములు ఒకటి తరువాత ఒకటి అంతర్ధానముమోపుచున్నవి!

రమ : ఇంత వద్ద వదినా కొంచెము తీసి పిల్లలకు పెట్టు.

"ఎంత ఉన్నదమ్మా! ఈమాత్రానికే. పిల్లలు తిన్నారు. నా చేతులు చిన్నవి కావచ్చు. కొంచెం చెయ్యడం, కొంచెం పెట్టడం, అదేమిట? కూడా మాయంటావంటా యెరగము." పిన్నికోడలు తన 'వనింటి తనాన్ని' పునరుద్ఘాటించినది.

రమ : ఇవాళ్ళ యినన్నీ చేసే రెండుకు పిల్ల లెవరికయిన పుట్టినరోజా?

లక్ష్మ : పిల్లలు అత్యున్నత వస్తువు చెయ్యమని వేధించారు. కోడలికి చేతకాని పిండి వంట లేదనుకో! ఎటా ఉండి మెసూర్ పాక? ముసలమ్మ గర్వపడుతూ అంది.

ర : చాలా బాగా ఉంది. దివ్యంగా చేసేవు వదినా!

ఈ మాటలతో పిన్నికోడలు పొంగి పోయింది, 'అందరూ అలానే అంటారు. కాని, నాకు గులాబ్ జామ్ బాగా కుదరలేదు సుమా ఎన్నిమాట్లు చేసినా, పాలు సరైనవి లేకనో యేమో? ఎల్లండి రెండోవాడి పుట్టినరోజు. నీవు వేర్వేరుతానంటే పాలు తెప్పించి ఆవేశ చేస్తాను.

"వదినా, నాకీ వంట లేని చేతకావు వేర్వేరుకోడానికి ప్రయత్నం కూడా యెప్పుడు చెయ్యలేదు." అన్నది రమణి.

'ఆ! నిజమే, కాని నాకు చిన్నప్పటి నుంచి ఎంతో సరదా' అంటూ పిన్ని కోడలు తన వేయే రకాల భక్ష్యములు చెయ్యగలదో అని తానెట్లా వేర్వేరుచేస్తానో, తన పాకకళానైపుణి కేవలం రెట్లా అభినందించాలో ఆ వివరాలన్నీ అనర్థశంకగా, ఎంతో ఉత్సాహంగా చెప్పకుపోతున్నది. రమణి ఊహించుచున్నది. పదనాత్యక్తమైన యీ నైపుణ్యము, ఉత్సాహము, పదార్థ సృజ

నాత్యక్తమే కనుక విలే! అసంభవము. 'లివిరి యిసుమున తెలంబు దీయవచ్చు,' బ్రహ్మ దిగివచ్చినా లాభము లేదు. రమణి నోటిలో పడిన పదార్థాలు ఇనపగుళ్ళవలె గొంతుగొట్టము దిగుటలేదు. చేతులు కడిగి కొని రమణి యీవల పడినది. ఇంతలో బాన్సీని రాణిని తీసుకు గోపాలరావు వచ్చాడు.

గో : రమణీ. మీ అన్నయ్య ఏదో ఊరికి పోతున్నాడు. బిదారు రోజులదాక రాడుట. ఇంటికి వెడదాము రండి అతను సీతో చెప్పటకని కూర్చున్నాడు.

లక్ష్మ : వెదురురు గాలిలండి తొందలేమిటి అబ్బాయిని బడిలో వేసేరా.

గో : లేదతా ఇంక వెయ్యాలి ఇంట్లోనే వాళ్ళమ్మా వేనో చెబుతున్నాయి.

లక్ష్మ : మావాడు చూశావా? ఈ ఊల్లో చదువేము అయిపోయింది. ఎంత చదివినా జీతం అక్కర్లేదుగదా వాళ్ళ తండ్రి ఉద్యోగం ధర్మము అని. (కొంచెం మాగి మరల అంటుంది) వాళ్ళ మేనల్లయినా బస్తీలో లేరు. ఉంటే నెత్తిమీద పెట్టుకు చదివించేవారే.

—ఆమె ఉపాధ్యాయులలోని భావము పసికట్టిన గోపాలరావు 'అలాగే మరి' అని ముక్తసరిగా అన్నాడు. లక్ష్మయ్య మరల అందుకున్నది.

'మీ యింట్లో పెట్టడానికి నీవు కాని రమణి కాని పరాయివాళ్ళా మాకు, మేనల్లలకంటే కూడ ఎక్కువది కాని రమణి మరోలాటిది కాదు. వాడికంటే చెయ్యాలి. వాడే యింకా కాస్త చేద్దాడుగా ఉంటాడు. అయినా ఆమనిపి కామనిపి బరువని కోడలు నేను ఆలోచిస్తున్నాము,' అని రమణి నుద్దేశించి విమంతురై? అని సాభిప్రాయముగా అంది. లక్ష్మయ్య వాక్యం ముగించేసరికి రమణికి స్పృహ తప్పినంత పని అయినది. తన యావచ్చక్రిని వినియోగించి కూడ తానీ ముసలమ్మకు తిగిన సమాధాన మియలేదు. తన ఇంటర్మిడియేటు జ్ఞాన మిక్కడ కానీకీ కూడ కొరగా లేదు. కాని ఈ సందిగ్ధావస్థలో తానెంత వరకో ఉండ నవసరంలేకపోయినది. గోపాలరావు జవా బిచ్చినాడు.

"అదీ ఆలోచించవలసిందే. ఇంతకీ మీకేంటిటమ్మా ఈ పల్లెటూళ్ళో ఉండడమేం ఖర్చుమీకు? రెండోవాడికి కూడ ఈపూరి చదువుపోతోంది. బస్తీలో కాపురం పెట్టుకుంటే అందరు ఒక్కచోట ఉండొచ్చు. చూడు పిల్లలు బెంగకూడ పెట్టుకోరు." ఈ ఆఖరివాక్యం ఎంతో లాలసగా అన్నాడు. రమణి కృతజ్ఞతతో

రైలు నడుస్తోంది. ఆరైలులో ఒక రెండో తరగతి పెట్టె. ఆపెట్టెలో యిద్దరే ప్రయాణీకులు.

"రావు సాహెబ్ జగ్గ రావుగారు తమరేనా?" అని అడిగాడు ఒక ప్రయాణీకుడు రెండో ప్రయాణీకుడి.

"కాదు. ఎందుకు?"

"ఆ మరేంలేదు. మీరు తోడుకొంటున్న ఆ కోలు రావు సాహెబ్ జగ్గరావు రావుగారిది. ఆ రావు సాహెబ్ జగ్గరావు గారిని నేనే." అన్నాడు మొదటి ప్రయాణీకుడు.

భర్తవేపు చూసింది. అతను ముక్కుపుటా లెగురవేసి రమణినిసన్నగా వెక్కిరించాడు.

రమణికి అక్కడ మళ్ళీమీరున్నట్టున్నది. కాళ్ళకు చెప్పులు వేసుకుని వెళ్ళడానికి సిద్ధపడింది. పిన్ని పెద్ద మనుమరాలు ఎంతో ఆసక్తితో అడుగింది 'జో డెంతకు కొన్నావతా?'

రమ : బిదురూపాయలు.

1. 'అంతేనా? ఈమాట నెల్లా ఇద్దరి పిల్లలకి కొనాలి ఎన్నాళ్ళనుంచో సరదా పడుతున్నారు.' పిన్ని కోడలు ఎంతో వాత్సల్యంతో అనేసరికి రమణి కోపముతో దహించుకుపోయింది. తల్లి కర్తవ్యము బిడ్డల ముద్దుమచ్చలు తీర్చుటతో సరేనా. వారి పురోభివృద్ధికి దోహదమిచ్చే బాధ్యత తనకు లేదా?

ర : ఇక వెడతాం పిన్ని, నెలవు వదినా.

లక్ష్మ : ఇదిగో చూడమ్మా రమణీ, మాయంట్లోకూడ రెండురోజులుంటేగాని వీలేదు. నువ్వు గనుక రాకపోయావంటే ఎంతేనా ఇబ్బంది పడతాననుకో?

రమణి కేమిచెప్పాలో తెలియలేదు. పిన్ని యొక్క యీ అపూర్వ వాత్సల్యానికిగాను, ఆమె పడేయిబ్బందికిగాను ప్రార్థన ఇచ్చిన ముడుపున కథమం రెట్టింపయినా సమర్పించుకోవలసి యుంటుంది. కాని ఈసారి

★ మీరూ అంతేనా? ★

కూడ గోపాలరావే సమాధాన మిచ్చినాడు. 'ఈమాటకీ మమ్మల్ని తుమించతే. ఈసమయంలో నీ ఆభిమానమంతా యీవిడమీద చూపించావంటే ఆనక నే నాస్పత్రివెంట తిరగలేను. నీచెయ్యి, నీ పెట్టు ఇంతెప్పటి నుంచి నే నెరుగుదును. మళ్ళీ వచ్చినప్పుడు నువ్వు 'వెళ్ళు' అనేదాకా వెళ్ళమ చూసుకో,' నవ్వుతూ అన్నాడు. అతని నాక్కొలలోని ప్రశంసకు చిరునవ్వు నవ్వుతూ లక్ష్మమ్మనారిని వీధివరకు సాగ నంపినది. గోపాలరావు డడడా, డడ డా, అంటూ కూనిరాగం ఆలాపిస్తూ దారి తీశాడు. రమణి లోకజ్ఞాన శూన్యతను పరిహసించే సాంకేతిక మది.

కాని రమణి అడవి లుపించలేదు. అనేక ఆలోచనల సంఘర్షణవల్ల ఆమె తల

ఉడుకెత్తిపోవుచున్నది. పిన్ని అమా యిక తాకికజ్ఞానము పిన్నికోడలి'లో'లెని' సంత్కృష్ట జీవనము సమాప్తముఖములు దాల్చి కళ్ళయెదుట వికృతసాట్లము చేయుచు రమ ణికి మార్గము కనుపించనీయలేదు.

* * * గోపాలరావీ వూరు వచ్చుటకు ముఖ్య మైన కారణము వేరెయ్యున్నది. రామచం ద్రయ్య ఇంటికొరకు మదరాగా యిచ్చిన తన మామగారి భూమిని అమ్మివేయవలెను: రామచంద్రయ్య చనిపోయిన తరువాత దానిమీది శిస్తు దిమ్మిడికూడ రమణి తల్లికి చేరలేదు. రామేశంవద్ద ఆ డబ్బు రాబట్ట గల సమర్థత లేదు. అమ్మక ము నకు పెట్టిన తగిన ధర రానిస్తాడ నే నమ్మకమంతకంటే లేదు. తన భూమిలోని

భాగము మరియొకనికి దక్కునిచ్చే అంతటి అసమర్థుడా రామేశం! ఇక్కడి పరిస్థితు లను స్వయంగా అవగాహన చేసుకుని ఎట్లా నీలయితే అట్లా వ్యవహారంపరిహాజే రించేసుకోవాలి. అతని డోరువచ్చేవాడే బండిలో రామయ్య తాతను భోగిల్లాచేసి కనుక్కున్నాడు. రామయ్య తాతంటే సన్నిహితు బంటు.

డోళ్ళో సోమయాజులుగారి మగ్గు కొడుకే పెళ్ళిచేసి పది వేల కట్నం తీసుకున్నాడు. ఖర్చుయినది ఖర్చునగా మిగిలిన డబ్బుతో ఉన్న డోళ్ళోప్రశస్త పైన భూమి కొన దిల్చుకున్నా రుట. ప్రస్తుతం అమ్మబోయే భూమిగర ఎకరం మూడువేలకి పెనియ్యన్నదిట. ఈ వివ రాలు రామయ్య వలన తెలిసినవి. రామేశం డోరికి పోవటం గోపాలరావుకి రొట్టె విరిగి నెతి లోపడినట్లే అయినది. కాని రామేశంకొడుకు శంకరం అతని ప్రాణానికి సి. వి. డి లా తగుల్లాన్నాడు. ఈడుకి పద్నాలుగేళ్ళే అయినా, అక్షరజ్ఞానం పూర్ణమైనా, తాకిక జ్ఞానానికి మాత్రం అఖండుడు. ఏమిట కానిమ్మని సోమయాజులు గారింటికి శంకరంతోనే బయలుదేరి వెళ్ళినాడు గోపాలరావు. 'సమస్యారం యాజులుగారూ.'

సో: 'శత్రు యుష్టాన్ భవ, నిష్టా డోచ్చాపు నాయనా? చాల నాశ్చకు కనిపించావురా, ఇలారా, కూర్చో కులా సాగా ఉంటున్నారా. గుంటూర్లోనే ఉంటున్నారా?'

గో: 'అ, గుంటూర్లోనే, నెంపులకు, మైదానువెళ్ళి ఇలా వచ్చాము.'

సో: 'ఏమిటి! కుటుంబంతోకూడానే వచ్చావా?'

గో: 'ఆ కుటుంబంతోనే వచ్చాను. ఎంతకా దన్న రక్త స్పర్శమాడండి. అన్న గాగు పదే పదే పలవలంతో పరిగెత్తుకు నక్కొచ్చింది అందరినీ చూడమని.'

సో: 'బాగుంది నాయనా చాలా సంతోషం.'

గో: అబ్బాయికి పెళ్ళయింది లే! ఆమ్మాయికి కంకుండి మందు అబ్బాయికి చేసేశారే?'

సో: 'ఏం చెయ్యవ నాయనా అడపిల్ల లకు సంబంధం కునరడం యజ్ఞమనుకో. ఒకటుంటే ఒకటి ఉండదు. వివ సంబంధం వదులుకోలేక అబ్బాయికి మందు కా నిచ్చేమ. కాస్త చదువుకుంటున్న కుజ్జవా నికి ఇయ్యవలెనని యెన్నది. నీ యెటుక చేమయిన సంబంధం ఉంటే చేప్ప నాయనా.'

గో: అంతకంటేనా! కాలేజ్లో నా

మగవారంతా అంతే!

ఒకసారి మా అమ్మాయికి నేపటినుంచి అరుస్తోందో ఏమో? ఈ పెద్దమనిషి గుర కలు పెట్టి ఎలా నిద్రపో గ'లు గుతున్నారని విస్తు పోయాను.

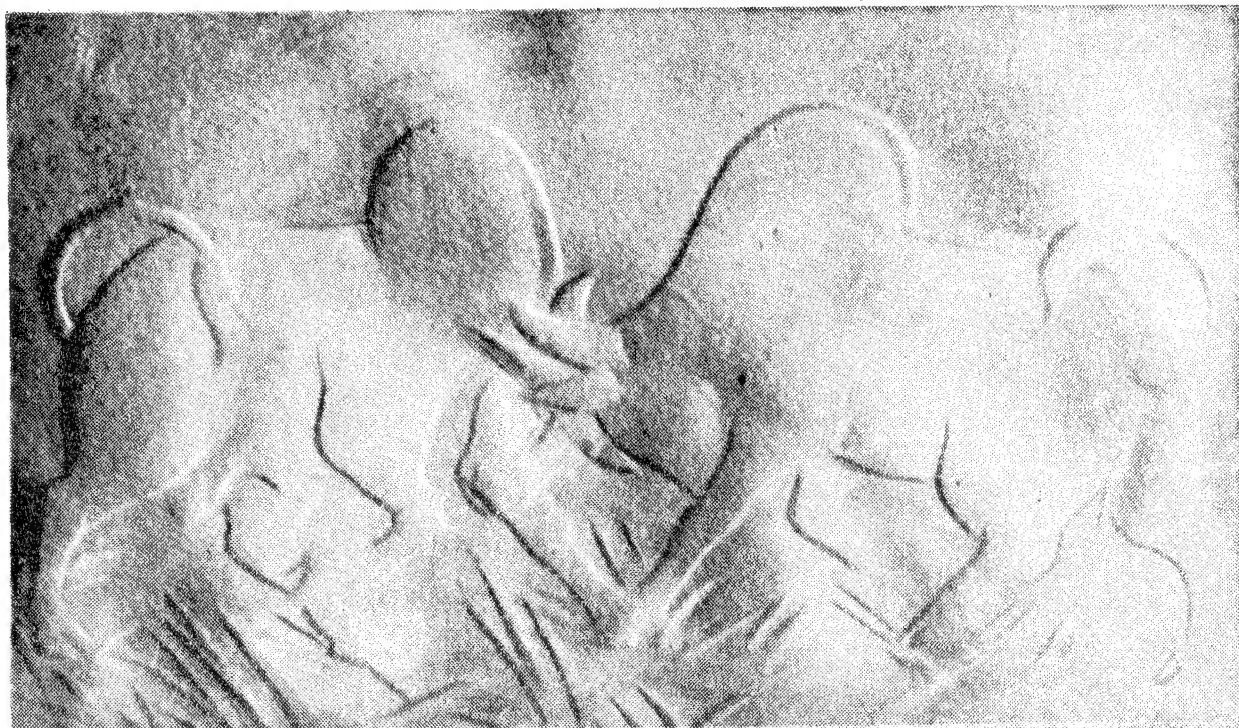
ఆయన పడుకొన్న మంచం దగ్గరకు వెళ్ళి ఆయనను తట్టి నిద్రలేసి, అమ్మాయి మంచి నీళ్లు అడుగుతోందని చెప్పాను. నిద్ర లేపగానే ఆయన వులిక్కిపడి లేచి దుప్పటి విసిరేసి, సరాసరి వంటింట్లోకి పోయి గ్లాసు వెతికి తేచ్చ కొని, ఆగ్లాసు నిండా కొళాయి నీళ్లు పట్టి అవి కాస్తా తన గొంతు కలో పోసుకొని చూట్లాడకుండా వచ్చి తన మంచం మీద పడుకొని దుప్పటి నిగడదన్ని వెనుకటి శృతిలో మళ్ళీ గురక ఆరంభించేశారు!

ఒకసారి మా అమ్మాయికి నేపటినుంచి అరుస్తోందో ఏమో? ఈ పెద్దమనిషి గుర కలు పెట్టి ఎలా నిద్రపో గ'లు గుతున్నారని విస్తు పోయాను.

ఆయన పడుకొన్న మంచం దగ్గరకు వెళ్ళి ఆయనను తట్టి నిద్రలేసి, అమ్మాయి మంచి నీళ్లు అడుగుతోందని చెప్పాను.

నిద్ర లేపగానే ఆయన వులిక్కిపడి లేచి దుప్పటి విసిరేసి, సరాసరి వంటింట్లోకి పోయి గ్లాసు వెతికి తేచ్చ కొని, ఆగ్లాసు నిండా కొళాయి నీళ్లు పట్టి అవి కాస్తా తన గొంతు కలో పోసుకొని చూట్లాడకుండా వచ్చి తన మంచం మీద పడుకొని దుప్పటి నిగడదన్ని వెనుకటి శృతిలో మళ్ళీ గురక ఆరంభించేశారు!

ఆరాతి రెండో ఝాము వేళ నాకందుకో మెళుకువ వచ్చింది. కళ్లు తెరిచి చూతున్న కదా, - అమ్మాయి హీన స్వరంతో "మంచి నీళ్లు కావాలే అమ్మా!" అని అతి దీనంగా అడుగుతోంది. నాకు వొళ్లు మండుకువచ్చింది. జ్వరపడివున్న పిల్ల ఎంత

విద్యుదబోరాటం, గోటిబొమ్మకు ప్రతిచిత్తం

వి. ప్ర. రో. రు. : శ్రీ వి. నూ. ర. వ. మ. ద. ను.

తదా భవతుమంటున్నప్పుడు అది కేవలం
ఉద్ఘాటన. నలుగురునుండి మూలము కలుగ-
కుని వివిధముగా కలుగుచున్నవి. ఇట్టి మూలము
కుందురు కాని.

సూక్ : 'వా'యవగయో ; నిదో నశ్చుతి
పదవస్తివా నీ మేలవ్యయ ముక్తితిము.

గో: "అదేమిటి యుద్ధము గానూ! మోరం
నాకు పితృశత్రుత్వము. మోరంనకు మనకు మేల
కూడా ఓ ఘన మేనూ! బిల్వరం నామోర
వేసి మోరు నిలిపింది గా ఉండవలసి "

సో, నీ హృదయం లలితాదేవి నా ముందు
జీతమారుచున్న పరిస్థితిని చూడండి.

గో : 'మోగు పెద్దలు' క్రిందివిధమున :-
ఒరే కింకరం, బాల్మీ, రావీని నీమనస్సు
రామ్మ, యానాబా నాటి పిదపలు రామ్మ
తెగు.

శింశుక విభాగము

గో: యోజులు గో: మి: పక్ష
ముఖ్యవిషయము ముఖ్యముగాను మి: పక్షము
పెదనామయ్య ప్రా: యోజులను గో: పక్షము
అ: త: గో: అ: పక్షము పక్షముగాను
మి: పక్షముగాను మి: పక్షముగాను
పెదనామయ్య విషయము ముఖ్యముగాను
య: పక్షముగాను మి: పక్షముగాను
గో: పక్షముగాను మి: పక్షముగాను
పక్షముగాను మి: పక్షముగాను

యోజనా గాగు సంక్షోభం కోనానికేం
 తోమిల్ గె దెల్లుకున్న పన్ను నీవయి
 సేం కులం ఒక ఊళ్లో ఉండేవాళ్ళేం,
 కేరళాలో వన్నీ ఆనక ఇబ్బంది.

గోపీ విహారు డా ని కేరి సంతోషించి
 కృష్ణుని హేమకంఠావధి ధృష్టం చేసిదేవేను
 మృత్యురూపిణి పైపుణావాళి అంది సలహా
 గోపీ విహరదను మన్యాను అగ్రి హరికు
 విహర అతిని చేతి ఘటకం మెయినాను
 మృత్యురూపిణి

అయితే నాకే సంవేదన లేదు
నాకు, అట్లాగే కొంటాను.

దేవీ అగ్రావు కొక బగువు పీరినది. కామే
శంకర యీ ప్రస్తావన తెచ్చి అతని నొప్పిం
చుచుండేటప్పుడు ఆ యింతు ఎత్తక తిప్పవని
అనుకున్నాడు. పిల అత్రో శంకరరంధ్రము డే.

గో. బొమ్మ ఈ తొలి గారికి నమస్కరించం
దేవుడు

55

గూ. : దీర్ఘాయాషోన్ భవ - శతాయా
షోన్ భవ.

గోపాలరావు వసుమానింగినట్లు రమణి
 ౧౯౪౬ డి. వా. తో. వర. ఇ.యు. సహించుకొనలేక

బోవుచున్నది. ఈ జన్మ అద్భుతవంతము.
 చాలు! భర్త, పిల్లలు, భోగ్యము, ఇల్లు,
 వాటిలి, సమస్తము రాజ్యముకు కలవు. (ప్రీతి
 జనసామాన్య మానిరి) పక్షి కలతకొనుచు
 కదా! ఇంటి కొడుకా అట్లకొనిరి. అటు అధి
 కారమునకు నురియె బాధనడువకు నవచ్చు.
 పంట, పెట్టు, చూసిరి సమస్తము నవచ్చు.
 చేతివీడి జగ గతి. లోటుపాట్లు లేకపో
 యినా సాధింపులు తప్పవు. మూర్ఖుని
 చివ సహనమున జగవచ్చు నోరెల్ల వలు
 కను, నలికిన గతిలేదు, ఈ పరాధీనత కంత
 మెవ్వడుగో ఈ పక్షియు వంతుడని పెరిగి
 పుడవొడయునప్పుడు గదా! రినుకెరి తను
 పక్షి జన్మితి వచ్చినది. తను తండ్రి కూడ
 చిన్నవాడే గతిచివాడు. మేనమామ చేర
 దీనులి యెదురు తిరు అతికూడ ఇంటేగదా.
 చనిపోయిన మామకు శిశిసహస్ర సమపాట
 కము అర్పించినది.

పరిమళ వాగ్దోహ బాన్స ద వ గా
రామేశ్వర తిరువిరుగి తిరిగి పచ్చివాడు.

స్వామియో మహాత్మా భోజనములు
దీక్షు మహాత్మా. రాజము వహన చేయు

★ మీరూ అంతేనా? ★

చున్నది. ఎవరి కెట్లు వడ్డించవలెనో కనకమ్మ కేమి తెలుసు!

రామేశం: మీరున్న నాలుగు రోజు లింటిదగర ఉండడానికే నాకు కుదిరింది కాదు. రమణినుద్దేశించి అన్నాడు రామేశం.

రమ: ఏం చేస్తావు చెప్ప నీవుమాత్రం. పన్నంటే తప్పకుండా?

గో: మహా చేసేడులే పనులు. ఇదిగో బావా, చూడు నే నొక్కమాటకును తాను. ఆ పిల్ల రత్నం అట్లా ఎందుకుపోతుంటే దాని సంగతిగాని ఇంటి సంగతిగాని ఏమైనా కొంచెం పట్టించుకోవాలా, అక్కడేదా?

రా: ఏం చెయ్యమరా గోపీ, ఎప్పుడో తీరుబాటు చేసుకు పట్నం తీసుకువెళ్ళాలి. దాన్ని చూస్తే నాకు బెంగగానే ఉన్నది.

గో: 'ఇంకా నెమ్మదిగా ఎప్పుడో అంటున్నావా! కేపుకతో పంపు. దాని సంగతి నేను చూస్తాను. ఆలశ్యం చేస్తే పిల్ల ఎందుకయినా పనికి వస్తుందా? గొళ్ళతో బోయేది గొడ్డు పట్ల వలసి వస్తుంది.' రామేశం ఆలోచిస్తూ భోజనం ముగించాడు. అందరూ చేతులు కడుగుకుని సావిట్రీకి వచ్చారు.

గో: బావా ను న్వం దు కాలాచిన్లు న్నావో నాకు తెలుసు. మన సుకలకాస్తి

తిలో అందరూ పరిచయమే, నీవుగానీ, నేనుగాని అక్కడికి వెళ్ళి వుండనక్కరలేదు. నుకీ పరాయిదా? మీ పిన్ని కూడ పిల్లను వెయ్యి కళ్ళతో చూస్తుంది. వాల్కింటికి పిల్లను పంపడానికి నువ్వు సందేహిస్తే యెలా?

రామేశం చుట్టపొగవదుల్లా విన్నాడు.

గో: నీకు ఆస్పత్రిలో దమ్ముడి ఖర్చు అవకుండా నుకీ బాగ్రత పడుతుంది. నుకీ గెంజేళ్ళలో 'డాక్టరైజ్' అవుతుంది. మన కందరికి ఎంత సహాయమవున్నావు? అన్నట్లు, దాని చదువుకింకా రెండు మూడు వేల దాకా ఖర్చవుతుంది. మీ పిన్ని సీతో చెప్పివాళ్ళ భూమి అమ్మించి పెట్టమన్నది.

రామేశం ఆలోచనలో పడినాడు. గోపాలరావు మరల అందుకున్నాడు.

'మేమారాగానే నీవు వూరికి వెళ్ళేవు సీతో చెప్పడానికి సావకాశం లేకపోయింది. ఈ లోగా ఊరికే కూర్చోవడం మెండుకని ఊళ్లో ప్రయత్నం చేసాను, ఎవరయినా కొనే వాళ్ళున్నారా అని, మన సోమయాజులుగారు చూడువేలయితే కొంటా వన్నారు. అలాంటి మనకు సప్త మంటావా?'

మందరికాళ్ళకు బందము వేస్తూ మాట్లాడుతున్న గోపాలరావుకి చప్పన సమాధానమియలేక గుక్కిళ్ళు మ్రొంగారు రామేశం. కొపం మంచుకువచ్చుచున్నది. కాని చిక్కిళ్ళలాగే వయ్యెన రత్నం స్థితి, తన కున్న పనుల వత్తిడి, సుకలవల తాను పొందవలసిన సహాయం యివ్వోపమును మ్రొగునట్లు చేసినవి. అతనన్నాడు.

'ఏమీ నష్టం లేదు. కాగితాలు అవి నిద్దం చేసుకునే వచ్చావేమిటి?'

గో: 'అన్నీ నిద్దమైఉన్నాయి. అగ్రి మెంటుమీద నీవు సాక్షి సంతకం చెయ్యడమే తరవాయి.'

రా: 'సరే మీరు పండుగ నాడే వెళ్ళాలా?'

గో: 'కనుమనాడే కాలేజీ మరి.'

పండుగ నాడందరికీ కొత్త బట్టలు ఇచ్చాడు రామేశం. రత్నాన్ని పంపడానికి నిశ్చయం చేసుకున్నార తలదండ్రులు. కాని భోజనానికి వచ్చిన సోమయాజులు పిల్ల నత్తత్రాని కానాడు మంచిది కాదనియు, విపత్తారలో వైద్యానికని సుతరామూ వెళ్ళకూడదనియు చెప్పినాడు. గోపాలరా వెంటో నిరుత్సాహం కనబరుస్తూ అన్నాడు. 'బావా మరి మనస్వ క్షణచేయక, మంచిరోజు చూసుకొని

మనిషి పాటకీ, రేడియో

పాటకీ గల వ్యత్యాసాన్ని గూర్చి మాలో మాకొకసారి విపరీతమైన వాగ్వాదం చెలి రేగింది. ఈ తర్జన భర్జనలన్నీ మొదటి నుంచీ విని విని, విసిగెత్తిపోయి, మనిషి పాటకంటే రేడియో పాటకంటే అంటాను. ఏమంటారా. రేడియో పాట అయితే అది వినబడకుండా చేసుకొనే సాధనం మన చేతులోనే వుంది." అన్నాడు.

రత్నాన్ని తీసుకురావాలి. మా ఊరునుంచి మెద్రాసు తీసి కెల్లి చూపించే భారం నాడి.

రా: 'తప్పకుండా తీసుకువస్తాను.'

గో: 'రత్నం కూడా వస్తుందని పిల్లలెంతో ఉత్సాహపడ్డారు. బోనీ చంద్రాన్నే నా మాతో పంపు తీసుకు వెడతాము.'

రా: వాడు బెంగపెట్టుకుంటాడు తల్లి కొసం. ఇప్పుడెందుకు?

గో: బెంగపెట్టుకోడు కుట్టాళ్ళతో స్నేహం కలిసింది. అంతగా బెంగపెట్టుకుంటే నువ్వొచ్చినప్పుడు సీతో పంపేస్తాను.

రా: వాళ్ళమ్మ పంపితే తీసుకువెళ్ళు.

* * *

బండి మందకొడిగా నడుస్తున్నది. గోపాలరావు ఉమారుగా కూనిరాగాలు తీస్తున్నాడు. చంద్రం ఉత్సాహంగా ఏవో కబుర్లు చెపుతుంటే బాబ్బీ, రాణీ పకపక నవ్వుతున్నారు. రమణి మానముద్ర ధరించి ఆలోచనా నిమగ్నయైయున్నది. ఈ పది రోజులు తనకు నిజముగ మరపుకొరని రోజులే! వ్యక్తుల క్షేయములు, ముఖ్యముగ స్త్రీలవి, మనస్సుతో కూడ ఎంత పాతాళ మునకు దిగజారినవో తను ప్రత్యక్షముగ చూచినది! విద్యయేయున్న, ఈ యజ్ఞానము, అకర్మణ్యత్యము ఇంతగ విజృంభించునా? దాలిగుంటనుండి దాగర కొలిమిని పడినట్లయినది. తా నాశించినదేమి? చూచినదేమి? ఆమె దీర్ఘనిశ్వాసము విడచినది. గోపాలరావీ మానమును సహించ

అమృతమువంటి

అనంగ ప్రభాయాకులి

సుందరమైన యౌవనానికి. ప్రకాశవంతమైన తేజస్సుకు. ఉత్తమమైనది, ధాతువును గట్టివరచి వృద్ధిచేయును. అపహీనకదేదిన వరములకు కలిపి. వజ్రవృక్షమున చేకూర్చును. మతమైన ధాంవత్యజీవితమున నుండి తీరవదముగ నెంజీవి 30 మాత్రలు. 10, 15 మాత్రలు. 5.

మదనమంజరి ఫార్మసీ

184, వైద్యబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

జెజనార-శ్రీనివాస మెడికల్ స్టోర్స్, పాఠశాల రోడ్డు రాజమండ్రి-ఈశ్వరదాన్ & కో. మెయిన్ రోడ్డు నెలూరు:- అర్బన్ ఫార్మసీ-(అంకురోడు ఇతర కేంద్రాల్లో ఏజెంట్లు కావాలి

కుష్టు ★ బొల్లి

కగైరా మేహమచ్చలు, సెగ, సవాయి వ్యాధులకు, గ్యారంటీ చికిత్స, క్యాటలాగు ఉచితం. జి. వి. రెడ్డి అండ్ కో., (రిజిస్టర్డ్) "బాస్కెట్ రాక్స్ ము" గోపాలపురం, తూ. గోదావరి.

లేక పోయినాడు. 'ఏయి, ఇటుచూడు, ఎవరికోసం ఆ విలాసం?'

"మీరు చూచినది కూడ పట్టిం చు కోరు, మీ మనసు రాయి, యింత కఠిన లెక్కడ ఉండదు." రమణి కోపముగా అన్నది.

గో : ధన్యోస్మి! తమరు ప్రసాదించిన విరుదు శిరసావహించుచున్నాను. కాని, ఈ దాస పరమాణు నేమి చేయవలెనని, తిమిరి యాజ్ఞ?

అతని ధోరణికి ఆమెకు నవ్వు వచ్చినది. ఇలా అన్నది — 'పరిహాసము కాదు మీ బోధనా సామర్థ్యము నీ పల్లెటూళ్ళలో ఎందుకు వినియోగించరని?'

గో : దేశివ్యాప్తమైన సమస్య ఒక్కని కల్గి తీరదు. దానికి ప్రభుత్వము పూనుకో వాలి. నావంటివా డెక్కడైనా పూను తున్నా, మీ అన్నలాటివాళ్ళు బలవంతముగ పార్టీకక్షలలో కీడ్చి, గాడిదను చేస్తారు. తరువాత 'ఉధియ భిక్షత్వము ఉపరి సన్యాసమును.'

రమణి నిట్టూర్పు విడచింది. — 'రామేశం అన్నయ్య తీరిక లేక తిరుగుతు ఏదో వ్యగ్ర తలలో ఉన్నాడు. ఎందుకో మీకు తెలుసా?'

గో : తెలియకేం ఊళ్ళో పార్టీలు, ఎల కక్షలో బుజ్జులు బద్దలుకొట్టుకుని కోర్కు కేక్కారు. అందులో అశేషకూడ భాగ స్వామి ఇదే అతనికి విశ్రాంతి లేకపోవ టానికి కారణం.

ర : ఈ కుజ్జకుంకని వెంట తీసుకు వచ్చినా రెండుకని?

గో : ఎందుకేమిటి. బాబ్బీతో నూల్లో చేర్చుటానికి.

ర : ఈ ప్రత్యేక వాత్సల్యానికి కారణం తెలుసుకోవచ్చునా?

గో : నింభ్యంతరంగా. వీడిని తీసుకు వచ్చుటకు ఒకటికాదు రెండు కారణా లున్నవి. ఒకటి — 'జగన్నాథం వీడిని నా కప్పగించి చనిపోయినాడు. వాడు మేన మామ కొడుకేగాదు, నాకు ప్రాణ స్నేహి తుడు. నేను మీఠోరువచ్చి ఆనర్పు చద వడంగాని, తరువాత నిన్ను చేసికోడం గాని వాని ప్రోద్బలంవల్ల నే. ఆ మానంగతి తెలిసినది కనుక నే కనకమ్మ పిల్లవానిని మనతో సంతోషముగ పంపినది.

ర : రెండవ కారణము?

గో : రెండవ కారణమా? మరీ. దేముడు మేలుచేస్తే —

ర : ఊఁ. మేలుచేస్తే?

గో : "మరీ దేముడు మేలుచేస్తే," అంటూ జంటగా కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్న రాణి, చంద్రులవంక సాభిప్రాయంగా చూశాడు. రమణి అటు చూసింది.

మెలుపువలె తట్టిన యూహను స్థిరపర్చుకో లేక ఆశ్చర్యంతో అంది.

'ఏమిటి?'

గో : కోమటి 'తమ కార్యంబు

ఘటించుచుక పరహితార్థ న్యాయపుత్రుల ముగ్యముల్.'

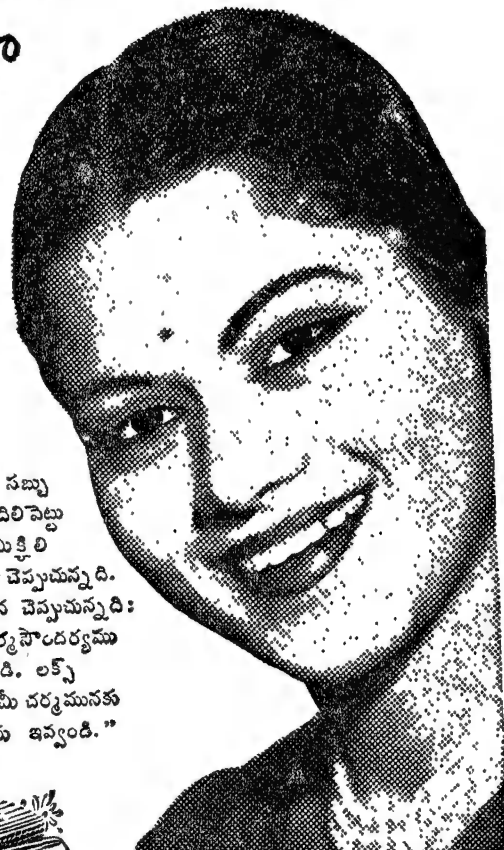
ర : మీరూ అంతేనా?

గో : ఆఁ. నేనూ అంతే.

“నోకు తెలుసును లక్ష్మీటాయలెట్ సబ్బు మీ చర్మమును ఇంక మనోహరముగాచేయును”

అని
వనజా
చెప్పుచున్నది

“కుర్తమైన ఈ తెల్లటి సబ్బు నా చర్మముమీద వదిలిపెట్టు సువాసనంబు నాకు మిక్కిలి ఇష్టము.” అని వనజా చెప్పుచున్నది. అమె ఇంకా ఇలాగున చెప్పుచున్నది: “మనోహరమైన చర్మపౌండర్యము నకు నావలె చేయండి. లక్ష్మీ టాయలెట్ సబ్బుతో మీ చర్మమునకు ప్రతిదిన పంరక్షణను ఇవ్వండి.”

**లక్ష్మీ
టాయలెట్ సబ్బు**

సినిమా తారలకు,
సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

మిక్కిలి తెల్లది, మిక్కిలి సువాసనవది

LTS 371-X30 TL

విజ్ఞానవిధులు

"డాక్టర్"

92. భూమి, గ్రహాలా ఎలాగు ఉద్భవించాయి?

అని జంషెడ్ పురంసుంచి ము-రా-రా గారు అడుగుతున్నారు.

భూమి గ్రహాలా సూర్యుడినుంచే ఉద్భవించాయని వైజ్ఞానికులు ఊహించారు. సూర్యుడుజ్వలించిపోతూన్న వాయు గోళము. ఇంతమాత్రమేకాదు. తన చుట్టూ తాను తిరుగుతూన్న గోళముకూడాను. గ్రహ లేవీ లేని తొలియుగాల్లో సూర్యుడు తన చుట్టూ తాను తిరుగుతూండగా సూర్యుడి చేగావనుంచి పెద్దనక్షత్ర మొకటి దూసుకు పోయిందట. "జగత్తులో ఏవస్తువేనా సరే చేరువనున్న వస్తువుని ఆకర్షిస్తుంది" నీ గురు త్యాకర్షణ సూత్రము ననుసరించి, ఆ నక్షత్రము సూర్యుడిలో ఉన్న వాయుమండలాన్ని ఆకర్షించి వుండాలి కదా? ఈ ఆకర్షణలోబడి సూర్యగోళ వాయువులు ఆ నక్షత్రము వేపు మొగ్గి వవట.

పటములో ఆ గంతుక నక్షత్రము, 12, 8, 4 చోట్ల ఉండి వస్తుడు సూర్యునిండుల వాయువులు— పోటుసమయంలోని సముద్రజలము వలె లేచి దానివైపు ఏరి తిగా పొడిచినవో చూపబడినది. నక్షత్రములాగినకొద్దీదూరమై ఆ నక్షత్రము దూరము కాగానే గుంపులు గుంపులుగా చేరి, క్రమముగా చల్లారి బుగ్గ, కుక్ర, భూమి, అంగారక, గురు, శని, వణణ

ఇంద్రగ్రహములైనవి. అంగారకునికి గురునికి నడుమ అనేక ఉపగ్రహాలున్నాయి ఒకగుంపుగా. చివ్వరిది ప్లూటో అనే గ్రహము.

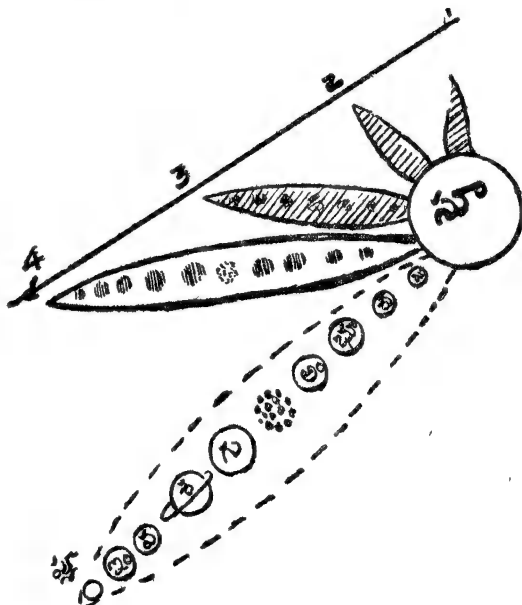
సూర్యుడు తనచుట్టూ తాను తిరుగుతున్నాడన్నాము. ఆ తిరుగుడు వాయువులకీ అంటి ఉండును కనుక ఈ వాయువులు చల్లారి విస్తృత ఘనపదార్థాలు— గ్రహాలు — కి కూడా తమచుట్టూ తాము తిరిగే గుణము సంక్రమించింది. గ్రహాలన్నీ తమచుట్టూ తాము తిరుగుతున్నాయి

చంద్రుడు, భూమినించి, భూమి తిరగడమువల్ల ఊడిపోయి దూరముగా పోయిన ఉపగ్రహము. ఇకలా తక్కిన పెద్ద గ్రహాలకీ ఉపగ్రహాలున్నాయి.

—రావు

93. నూతన నక్షత్రాలు అంటె?

సాధారణంగా నక్షత్రాలన్నీ సమాన దీప్తితో ప్రకాశిస్తుంటాయి సీ థే యి తారలవంటి కొన్ని నక్షత్రాల దీప్తిలో హెచ్చుతగ్గులు కలుగుతూన్నా ఆ హెచ్చుతగ్గులు ఒక నియమాన్ని అనుసరించే

ఉంటాయి. అవి కనిష్ఠ, గరిష్ఠ దిఫులను పొందిదానికిగల మధ్యవ్యవధి అంత ఎక్కువగా ఉండదు, కొన్ని రోజులో, కొన్ని నెలలో ఉంటుంది. వాటి కనిష్ఠ గరిష్ఠ దీప్తి మత్యాలమధ్య ఎక్కువ వ్యత్యాసమే ఉన్నా వివరీతంగామాత్రం ఉండదు. కాని కొన్ని నక్షత్రాలు వట్టి కంటికిగాని, సామాన్య దూరదర్శినికిగాని కనపడనంతటి తక్కువ దీప్తిని అదిలో కలిగియుండి, అకస్మాత్తుగా ఒక్కసారి ప్రకాశించి, మహాజ్వల దీప్తితో కొంతకాలం ప్రకాశించి, ఆ తరువాత క్రమంగా అదీప్తిని కోల్పోయి అద్భుతహతాయి. తిరిగి యీ నక్షత్రాలు ఎప్పుడు మహాజ్వల దీప్తితో ప్రకాశిస్తాయో ఎవరూ చెప్పలేరు. ఇవే నూతన నక్షత్రాలు. "నోవా"లని సామాన్యంగా వీటిని వ్యవహరిస్తారు.

ఆకాశంలో కొత్తగా ఒక నక్షత్రం కనపడితే, అది రానున్న మహాపద్రవానికి సూచనయని ప్రజలు 1, 15 శతాబ్దాలలో కూడా భయపడుతూండేవారు. కాని ఖగోళశాస్త్ర పరిజ్ఞానం బాగా పెంపొందినప్పటినుంచి ఆ భయానికి వినియోగం లేదని శాస్త్రజ్ఞులు తెలిసికొన్నారు. గత 8, 4 శతాబ్దాలనుంచి శాస్త్రజ్ఞులు అనేక నూతన నక్షత్రాలను అవక్షీపించారు. ఈ శతాబ్దంలో ఇంతవరకు ఎక్కువ గరిష్ఠ దీప్తిని పొందిన నోవాలను అయిదింటిని శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొన్నారు; తక్కువ గరిష్ఠ దీప్తితో ప్రకాశించినవి ఇంకా కొన్ని ఉన్నాయి. ఈ శతాబ్దంలో అవక్షీపమైన నోవాలలో ఎక్కువ ప్రాముఖ్యమైనది నోవా హెర్కుల్స్. ఆకాశంలో హెర్కుల్స్ లన్ నక్షత్రరాశి ఉన్నచోట ప్రెస్ లేస్ అనే అంగ శాస్త్రజ్ఞుడు 1934 వ సంవత్సర ప్రారంభంలో దీనిని కనుగొన్నాడు. ఈ నక్షత్రం అదిలో కంటికి కనిపించేదికాదు; ఒక మోస్తరు దూరదర్శినితో చూచినా కూడా కనపడనంత తక్కువ దీప్తితో అది

ఉండేది. ఆ తరువాత అకస్మాత్తుగా అది సప్తరి మండలంలోని నక్షత్రాల దీప్తియంతో అధికదీప్తిని పొంది ప్రకాశించడం ఆరంభించింది. అంటే ఆ కొద్ది గోళాలలోనే దాని దీప్తి మూడు 160,000 రెట్లు అధికమైంది. ఆ తరువాత మరి కొంతకాలానికి తిరిగి ఆ నక్షత్రదీప్తి క్షీణింపగా, అది అదృశ్యమైంది.

నోవా నక్షత్రాలదీప్తి యీ విధంగా అకస్మికంగా వృద్ధి చెందడానికి కారణమేమిటో శాస్త్రజ్ఞులకింకా సరిగా తెలియదు. నోవా నక్షత్రాలను ఆవరించి మసకగానున్న పొర యొక్కటి ఉంటుంది. ఆ పొరకు అడుగుననున్న పొరలలోని ద్రవ్యం హఠాత్తుగా ప్రేరేపకబలంపైనే కేంద్రీకృతమై కేంద్రీకృతమై విడుదల కావడంవల్ల స్వల్పకాలంలోనే నోవా అధికదీప్తిని పొంది ప్రకాశిస్తుందనీ, ఆ కేంద్రీకృత ప్రదేశంలోకి విశిష్టమైన బోయిన పిమ్మట ఆ నక్షత్రం తన దీప్తిని గోల్పోయి అదృశ్యమవుతుందనీ విజ్ఞాన ఊహిస్తున్నారు.

ప్రతీ నక్షత్రం కూడా తన జీవిత కాలంలో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నోవా నక్షత్రరూపాన్ని దాటుకుందట! అయితే, నూరున్న నోవా నక్షత్రం గా మారినపుడు ఆ గోళంనుండి యీనాటికంటే ఎన్నో రెట్లు ఎక్కువగా వేడి వెలుగు ప్రసారితమౌతాయి కాబట్టి ఆ వేడికి తట్టుకోలేక భూమిమీది జీవరాశి అంతా అప్పుడు భస్మీ పటలం కావలసిందే!!

నోవాలు వెలుగుతున్నప్పుడు వానినుండి విశ్వమయూఖాలు (Cosmic rays) అధిక దీప్తితో బయల్దేరుతాయి నని శాస్త్రజ్ఞులు కనుక్కున్నారు. విశ్వమయూఖాలు ద్రవ్యము విశాళము చెందినప్పుడు బయల్దేరుననే నమృతానికి ఈ సాక్ష్యము కొంత బలము చేకూరుస్తుంది. నోవాలలోని ద్రవ్యము కేంద్రీకృతమారి కాంతిగానూ, విశ్వమయూఖాలుగానూ బయల్దేరుతుందన్న అనవచ్చునేమా!

—అనంత—

94. ఫిరంగి గుండు వేగానికి పరిమితి వుందా?

శబ్దము గంటికి 750 మైళ్ళ వేగంతో ప్రయాణిస్తుంది. తుపాకి గుండు ఫిరంగి గుండు ఇంతికి మించిన వేగంతో ప్రయాణం చెయ్యాలి. లేకపోతే ధాన్య శిక్కిమే ముందు వినబడిపోయి ఎర చెప్పని తప్పించుకోవచ్చును. కొల బురుజులమీద నుంచి యుద్ధం చేసే సైనికులు శత్రువులు ఫిరంగి కాల్చిన మంటలుండు కనబడుతుందనీ, తరవాత గుండు గోడకి తగిలి ఆ తరవాతే ఫిరంగి మోత వినవడుతుందనీ చెప్పారు వెలుగు సెకనుకి 186 వేల మైళ్ళ

దూరం ప్రసరిస్తుంది కనక ఫిరంగి మెలుపు ముందు కనబడింది. ఫిరంగి గుండు ఈ వేగంతో ప్రసరిస్తే రెండున్నర సెకనులలో చంద్రుణ్ణి కొట్టవచ్చును. అది సాగ్రమ అని ప్రశ్న. అటుకే ఉపయోగించి రాకట్లు వదిపితే చంద్రులొకము చేరవచ్చునేమా అని వైజ్ఞానికులు కలలు కంటున్నారు. అయితే ఏ కేంద్రీకృత ఉపయోగించినా ఫిరంగి గుండు వేగానికి ఒక పరిమితి అంటూ వున్నదా? లేక ప్రయత్నమువల్ల ఎంత వేగాన్నే సాధించవచ్చునా? అంటోంది శిర్క. అసలే సాధించలేని వేగమున్నది ఏదీలేదనే నమ్మకం వైజ్ఞానికులు మొన్న మొన్నటిదాకా. కాని అయిక్వాస్టిక్ సాపేక్ష సిద్ధాంతము అవతరించాక వెలుతురుయొక్క వేగమే వస్తువుయొక్క వేగానికి అవధి అని తేలినది. అంటే వస్తువు ఎంత నూత్నమైనదైనా, దాన్ని విసిరేది ఎంత గొప్ప కేంద్రీకృత అయినా దాని వేగము మాత్రము సెకనుకి 186 వేల మైళ్ళు దాటదు.

ఈ సంగతి ఎలాగు తెలిసిందీ? అంటారా? ఇలాగు. ఒక బాణము విల్లునించి అతివేగంతో వెలువడిందనుకొండి. అయిక్వాస్టిక్ సాపేక్ష సిద్ధాంతము ప్రకారము ప్రెసుంచి చూచేవారికి దానికి పొడవు తగినట్లు కనబడుతుంది. బాణముయొక్క వేగము హెచ్చినకొద్దీ దాని పొడవు తగ్గి పొడూన్నట్లు కనబడుతుంది. బాణవేగము వెలురుయొక్క వేగానికి సమమైనప్పుడు బాణము పూర్తిగా కుంచించుకు పోయినట్లు అవుతుంది. అంటే బాణానికి పొడవు ఉన్నా అవాలి. ఇది జరగని సంగతి

అన్నారు. బాణ వేగము ఇంకా హెచ్చయితే దాని పొడవు ఋణము (Negative) అవాలి. ఇది ఊహించడానికే వీలులేదు. ఒక క్రియయొక్క ఫలితము ఊహించడానికే వీలులేనిదే ఆ క్రియే అసంభవము కావాలి. అంటే ఏకస్తుపేనా, —ఫిరంగిగుండేనా సరే— వెలుతురుకంటే తక్కువ వేగంతోనే ప్రసరించ గలదు. వెలురువేగమే వస్తువులవేగానికి అవధి.

చిట్టిప్రశ్నల జవాబులు

—కట్లపాము విషజంతువే. దాని కొరలు చిన్నచోటవల్ల అది ఎక్కించే విషము త్రాచు ఎక్కించే విషముకంటే తక్కువ. కాని దీనివిషము త్రాచు విషము కంటే చాలా తీవ్రమైనది. అందువల్ల మరణము తప్పక సంభవించగలదు. త్రాచు విషమునకు 'యాంటీ వెనిమ్' అనే విరుగుడు కనిపెట్టినారు కాని కట్లపాము విషమునకింకా విరుగుడు కనిపెట్టలేదు.

—జీవము అనగా అచోరాన్ని మింగి, పెరిగేది, ప్రెసుంచి రేపినట్లయితే ప్రతీక్రియ చేసేదీని. ఇప్పటికి రమారమి 50 కోట్ల సంవత్సరాల క్రితము చిన్న చిన్న కణములవంటి జీవము లుత్పన్నమైనవనీ, 17 కోట్ల ఏళ్ళ క్రితము సముద్రపు మొక్కలూ, వెన్నెముక లేని ప్రాణులూ ఉండేవనీ, క్రమముగా జలచరాలూ, ఉభయచరాలూ, సరీ సృపాలూ, పాలుకుడిపే జంతువులూ, మానవులూ బయల్దేరి యుండవలెనని శాస్త్రజ్ఞుల అంచనా.

జమ్మి వారి

జమ్మి మార్కెట్
హైదరాబాద్ నిల్వవచ్చు.

మీ విడ్డ మామూలుగా భుజించుచే

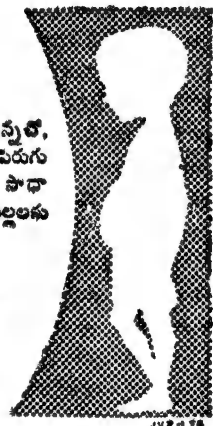
మందంగా వుండి, పొట్టి ఉబ్బిపున్నరో, ఇహా కడుపులో బల్ల (లివర్) పెరుగుతుందవచ్చు. యీ లివర్ వ్యాధి పాదా రణముగా 3 సంవత్సరాలలోపు నిర్లభమవుతుంది.

లివర్ క్యూర్

లివర్ ఓ స్పెషల్ వ్యాధి
చికిత్సకు, నివారణకు.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య అండ్ సన్స్

జమ్మి బిల్డింగ్స్, హైదరాబాద్, మద్రాసు.
కా. హైదరాబాద్ పి.వి. విజయనగరం పి.వి.
మరియు ఇతర స్థలములలో.

మా అన్నయ్య

అబ్బబ్బ యీ ఆడపిల్లలు పైకి ఏమీ ఎరగనట్లు వుంటారు కాని వాళ్ళ అలరి మాదాలి బాబూ, మగపిల్లల్ని మించి పోతారు! అంటూ ఒక చిన్న లెక్కరు దించేస్తున్నాడు మా అన్నయ్య, వాళ్ళ స్నేహితులతో హాల్లో కూర్చుని. ఈమధ్య మా అన్నయ్యకి నామీద కొద్దిగా కోపము వచ్చిందిలేండి, ఒక చిన్న తమాషా చేయడం మూలమున.

“నీ వన్న మాట నిజమేరా! బ్రదర్” అంటున్నాడు రామం.

రామం అంటే మా అన్నయ్య స్నేహితుడు. మా అన్నయ్య మాటకలా “తిందానతాన” అనే రకం. “ధర్మనో యి ధాయచంద్రం” అంటూవుంటాడు.

నేను ఫిఫ్తేఫారం వదిలే రోజులవి. మా చంద్రం అన్నయ్య చెన్నపట్నంలో చదువుతున్నాడు. మా మేనమామ కూతురు “సుధ” నూగ్గులుపైసలో పాప్ అయిందన్న మాటే కాని, సిరికితనం జాప్తి. “సుధ”ని చిన్నప్పటినుంచి మా అన్నయ్యకు యిద్దామనుకుంటున్నారు. అసలే సిరికి తనము. దానికి తగ్గట్టు మేము పెద్ద వాళ్ళమయిన తరువాత ఒకళ్ళ నొకళ్ళము యిప్పుడే చూసుకోవడం మూలాన మా అన్నయ్యంటే, సుధకి, ఎంతో స్నిగ్ధ. అన్నయ్య వస్తున్నాడంటే చాలు, అంత దూరం అదరిపడి చూచేది. అన్నయ్య ఎలాగేనా సుధని పలుకరిద్దామనుకుంటూ వుండేవాడు. కాని సుధ సాధారణంగా తప్పించుకుపోతోవుండేది. అన్నయ్య చదువు పూర్తికాగానే పెండ్లి చేద్దామనుకుంటున్నార మా అమ్మ వాన్నా. ఇంకో వాలు గయిదు నెలలు ఒకటి పడితే చక్కగ మాట్లాడవచ్చుగదా! వాడి కా తొందరెందుకు వాడిమనస్సులోని భావము నేను గ్రహించాను. అప్పటినుంచి ప్లాన్ వేస్తున్నాను ఎలాగయినా మాట్లాడిద్దామని.

ఒకసారి సుధని మా పూర్వ స్థానము వచ్చారు ఎలాగా అవభోయే కోడలే కదాని. సుధకి మాత్రం లోపల రావలె నని వున్నా పైకి మాత్రము నేను రాను బాబూ అంటూ తెట్టు సరి చేసింది. ఎందుకో తెలుసా? అప్పుడు అన్నయ్య కెలవులకి యింటికి వచ్చే రోజులవి. సుధ

వచ్చిన వారం రోజులకు అన్నయ్య దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వచ్చింది, రెండు రోజులలో బయలుదేరివస్తున్నా సని. వస్తానన్న రోజున నాన్న గారు, నేను సుధ స్టేషనుకి బయలుదేరునా మనుకున్నాము. ఆ రోజు మా యింట్లో సందడి ఏం చేస్తున్నా. అమ్మ మాదా విడిచి పునక గుర్తేదు. తెల్లవాణునామన లేచినది మొదలుకొని, “చంద్రంబాబు”కి యిని యిష్టం అని యిష్టం అంటూ ఒక యిరచై నిటము అలాగించి అలాగించి అఖిరికి బంగారాదుంప వేపుడు, పప్పు పులుసు, గోంగూరపచ్చడి, పూరీలు, సేవ్యపరమాన్నము వండి ఇంకా యేమిటో ఇవన్నీ చాలక వంటింట్లోనే సత మకమువుతుంది. “అమ్మాయ్...శశి..... ఆబ్బాయి చంద్రం గదిని ఎటుగా పరివ్రం చమ్య. చికాగావుంటే వాడు విసుక్కుంటాడు,” అంటూ నాన్న గారు.

‘మఱి’

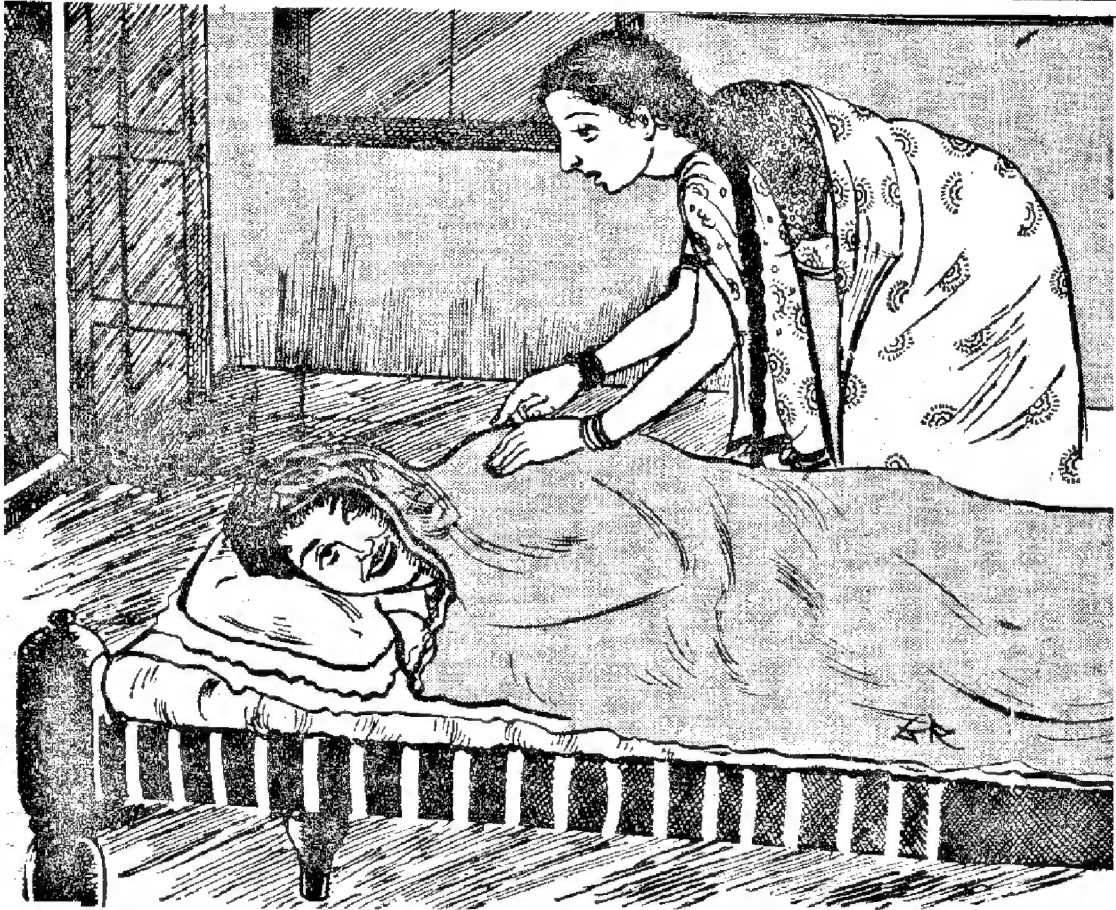
ఇక కాబోయే వదిలె “సుధ” ఆనందము ఏమి చెప్పను, కాని పైకి మాత్రము మామూలుగ వున్నట్లు నటించవలెనని తాపత్రయము. నాకు నవ్వుగట ములేదు. ఏ చీర కట్టుకోవాలో తోచటము లేదు కాబోయే ఈ చీర కాదని ఆ చీర, ఆ చీర కాదని యీ చీర ఎన్ని మార్చిందో తెక్కలేదు, అఖిరికి అన్నయ్యకి వచ్చిన రంగులో (అన్నయ్యకి ఆ రంగు అంటే ఎంతో యిష్టమని ఏదో మాటల సందర్భములో చెప్పాను, మేనూరు జార్జెట్ చీర కట్టుకొని దానికి తగిన జ్ఞాన్ వేసుకొని క్రొత్తగ చేయించుకున్న స్టార్ నెక్స్ (ఆ నెక్స్ చేయించుకున్న తరువాత అన్నయ్య చూడలేదు, యిప్పుడు చూడాలికి కామీసు) యింకా ఎవరో సింగారించి ఒక్కసారిగ “సినిమాస్టార్”ని మించి పోయింది. నిజంగా మా వదిలెను చూచేటప్పటికి అడదాన్నయిన నాకే యెలాగో అనిపించింది. కాని నేనంటే మా ‘సుధ’కి బలే భయం. యేమి

వుడికిస్తానో నని తెదురుతూ నేవుంది. నేను యిదంతా ఒమూలనుంచి కనిపెడుతూనే వున్నాను. కాని ఆచేశ మా వదిలెమీద అపరిమితమైన దయ కలిగింది. నేను యేమన్నా అంటే ఆచేశ మాతో స్టేషనుకి యేమయినాసరే రాదని (అసలు అమ్మ నాలుగు కేకులవేసి మాతో స్టేషనుకి వచ్చే యేర్పాటు చేసింది) రాకపోయే సరికి మా అమ్మకి కోపము వస్తుందని పూరుకున్నాను. మేనకోడలంటే వెనకేసుకొస్తావుంటుంది మా అమ్మ.

ఎలాగయితే నేం నేను, సుధ తయారయి మా నాన్న గారిని కలిసి జబ్బా మీద స్టేషను జేరుకున్నాము. తీరా మేము వెళ్ళేసరికి అరగంట ఆలస్యం అన్నారు. అన్నయ్య వస్తాడన్న సరదాలో ఆ అరగంట ఎలాగో ఒలాగ, గడిపేశాము. రైలు వచ్చేవేళకు సిగ్గులు యిచ్చారు. ఇక మా సుధ ఖంగారు యేమి చెప్పను. మాస్తాండగానే, పొగలు కక్కుకుంటూ మెయిలు కక్కున స్టేషనులో ఆగేసరికి ఒక్క అంగలో రైలుదగ్గర కళ్ళి ఇంటర్ కంపార్టు మెంట్నున్న కలయమాళాం. కాని మా అన్నయ్య వుంటేగా, రైల్వేనించి వూడి పడ్డానికి. ఈరోజు మావది నేగారు వచ్చారు కనుకే యింత బాగా అయింది. పాపం ప్రార్థననుంచి శ్రమపడి అలంకరణ చేసిన దంతా వృధా అయిందే అన్నాను. నిరాశతో, నిరుత్సాహంతో వున్న సుధకి ఒక్కసారిగ వుడుకు మోతనము పోయి అదొలా ముఖం పెట్టి ‘పోనీలేమ్మ నేనేమన్నా వస్తానన్నా నేమిటి మీరు బలవంతం పెడితే వచ్చాను కాని’ అన్నది.

రాత్రి భోజనాలదగ్గర కూర్చున్నప్పుడు ‘ప్రార్థన పాపము అన్నయ్య వస్తాడని సుధ సరిగా తిండికూడా తినలేదు. అన్నయ్యకు వుంచిన టిఫిన్ వదిలె వేసేయవే అమ్మ. అన్నయ్య రాకపోవడమే మేలయింది వదిలె’ అన్నాను. ‘ఏమిటే శశి అస్తమానం నీ వేళాకోళాలు పెక్కిరింతయినా. దాని కసలే సిగ్గుగ్గువ. చదువుకుం దన్నమాటే కాని నీలాగ కోతికొక్కిరాయివేమి లేమీ వేయదు. అస్తమానమూ వుడికించావంటే వెళ్ళిపోతుంది కూడాను,’ అన్నది అమ్మ.

ఆ రాత్రి భోజనాలు అవగానే కాసేపు అన్నయ్య ఎందుకే త

ఎంత నేపటికి లేవకపోయేసరికి గబుక్కున ముసుగు తీసేటప్పటికి.....

కాలేదా అనే భర్త ఇరిగినపిమ్మట ఎవరి గదులకు, వాళ్ళను వెళ్ళి పడుకున్నాము. నాకు మెళుకువ వచ్చేటప్పటికి హాల్లో అమ్మగొంతు వినిపిస్తోంది. "కాళ్ళు కడుక్కోరా బాబూ చంద్రం నీకోసము వాస్తూ గారు, కీ, మధ్య ప్లేషముకు వచ్చారురా" అంటోంది.

"రైలు దాటిపోయిందమ్మా అందుచేత మధ్యాహ్నము కాలేక పోయాను" అంటున్నాడు అన్నయ్య.

అన్నయ్యమాట వినేసరికి చటుక్కున లేచి వద్దామనుకున్నాను కాని వాళ్ళి సంతాపం విందామని దొంగనిద్ర పట్టివేసివేస్తాను. "మధ్య యిక్కడే వున్నామూ?" అని గబుక్కున నాలిక కరుచుకున్నాడు కాబోలను పైటు మార్చేసి "కళి పడుకున్నదా లేక దొంగనిద్ర" అంటూ నేను పడుకున్నగదిలోకి మరు విప్లవం దాసుని వచ్చాడు. ఇక మన అసలురూపు పని పట్టాడు కదాని "ఏంరోయి అన్నయ్యా ఏప్పుడొచ్చా" అంటూ కళ్ళు మలుముకుంటో

లేవాను. అప్పటికి నా ప్రక్కకదిలా మధ్య గాథ నిద్రలో మునిగి తేలుతోంది. అన్నయ్య వచ్చినసంగతి దానికి తెలియదు. "ఒరేయి అన్నాయ్ రేపు నే చెప్పి నట్లా చేసేయరా నేనో గొప్ప ప్లాన్ వేశాను" అన్నాను. ఏదానినలో వున్నాడో విమిట "అలాగే లేచే" అన్నాడు.

తెల్లవారగానే అమ్మ మా అందరికన్న ముందులేచి వంటింట్లో కాఫీ, టిఫిన్ తయారుచేస్తోంది. మల్లీ యిప్పట్లో వంటింట్లో వసలి పెట్టిరాదుకదా అనే ధైర్యముతో మా అన్నయ్య గదిలోకి వెళ్ళి అన్నయ్యని లేపేశాను. "ఏమిట బాబూ అప్పుడే లేచేశావు." అంటూ గట్టిగా మాట్లాడబోయేసరికి "ఉమ్...అబ్బ... గట్టిగా అరవకు మరి." నెమ్మదిగా అమ్మ గదిలోకి, చప్పుడు చేయకుండా వెళ్ళి పడుకుని రగ్గ కప్పేసుకో. అని వాణ్ణి పంపేశాను.

నేను లేచి ముఖము కడుక్కొని లోపలికి వస్తాంటే భర్త విరుచుకుంటూ, కళ్ళు మలుముకుంటూ మధ్య ఎదురయింది.

"ఏమే మధ్యాహ్నంకా అమ్మ లేవలేదు వెళ్ళి మీ ఆత్మ గార్ని లేపుకురావే" అన్నాను పాపం దానికేం తెలుసు. లేపుకు రావడానికి వెడుతో వుంటే నేను "మననా నేనెవరో నీకు తెలుసా... తెలుసా..." అంటూ సినిమాగీతం ఆటాపించుకుంటూ నా గదిలోకి వెళ్ళిపోయాను. నాకు నవ్వాపుకుందామన్నా అగటములేదు. గట్టిగా నవ్వుతే అసలు రంగము చెడుతుందని ఎలాగో బిగపట్టుకొని ప్రక్కమంచి చూస్తున్నాను మధ్య అమ్మగదిలోకి వెళ్ళి "లే ఆత్మయ్యా, లే ఆత్మయ్యా తెల్లవారి పోయింది," అని లేపుతోంది. లోపల ముసుగులో పడుకున్న మా అన్నయ్య కులుకేమి చెప్పను. ఎంతసేపటి, లేవకపోయేసరికి గబుక్కున ముసుగు తీసేటప్పటికి, మా మధ్య గుండె రక్కున ఆగినంతి చనయిందిట పాపం (తర్వాత చెప్పింది నాతో) "హా. మీ...రా... అ...త్త. య్య అనుకు (వీరి-వ పేజీ చూడండి)

హైదరాబాద్ పురోద్ఘానం

అందమైన పూలు

శ్రీ అవణం

అందమైన పూలు మేము
చందమామ జ్యోత్స్నవోలె
జగతిలోని కొచ్చినాము

మంచి గంధమంత మాది
ఎంచిమీరు తీసుకొండు—

మోనమెంతో మోనుమీద
నవ్వుచుండ ఆశెతోడ
జగతిలోని కొచ్చినాము

అంతమందు కూడ మేము
నవ్వుతోనే పోయెదము—

గగన మంత ఎర్రబారి
ఉషసు కూడ నవ్వుచుండ
మేలుకొండు మీరు ఇప్పుడు

అరుణ రేఖ లావరించి
అవనికూడ జేపురించె—

చూడరండు తోటలోన
పూవులన్ని విచ్చుకొనియె
మంచు అంతి మెరయుచుండె

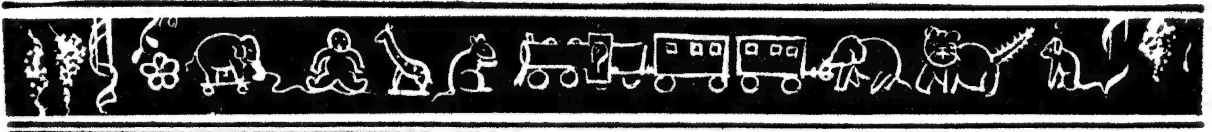
కోయిలెంతో హాయిగొల్పు
పాటపాడి సిలుచు చుండె—

రండు మీరు బాలలార
కోయిల వలె పాటపాడి
పూవువోలె మనసు విప్పి

ఉషసువోలె నవ్వుదాము
జీవకాంతి జిమ్ముదాము—

మనదుతోట అంతకూడ
ప్రేమపెంచి శ్రేయమిచ్చు
పూలతోడ నింపుదాము

పూలతోనే చెలిమి పెంచి
పూలవోలె మనలుదాము—

విచిత్ర వృత్తి

మూలం: మార్క్ ట్వేన్

జరిగిన కథ:— ఆస్ట్రేలియాలోని ఈ జెట్ డార్ప్ మా స్వగ్రామం. నా యీ పు వాళ్ళేమీర పెప్పి, నికొలాస్ అనే మరీ ఇద్దరు బాలురతో కలిసి ఎప్పుడూ ఆడవుల్లో, కొండల్లో తిరిగేవాళ్ళి. ఒక రోజున మేము ఒక కొండయిన మా ఆట స్థలంలో కూర్చుని ఉండగా ఒక కొత్తవ్యక్తి వచ్చాడు. తన పేరు సైతాను అనీ, తను దేవతవనీ చెప్పాడు మారు చాలా వింతలు చేసి మాపించాడు. అతడు మాతో ఉన్నంతసేపూ మానవజాతిని నానాబూతులు తిట్టాడు. మానవులు తామేనో గొప్పవారమని అనుకుంటారుగాని నిజానికి వారిలో ఉన్న నైవ్యం ఇంకొకడా ఉండవని అన్నాడు. ఈ సృష్టి ఆదిమంచీ మానవుడు ఎంతగా హింసా కాండలు జరిపిందీ, జరుపుకున్నదీ, జరుపుకున్నదీ మారు అంతా కళ్ళకు కట్టిపట్టు మాపించాడు. మానవజాతి యింతవరకు అభ్యుదయం చేరిన సాధిస్తున్నది మారజాయుధాలను కనిపెట్టటమే నని నిర్ధారణచేసి చెప్పాడు.

10

రోజులకి రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. కాని సైతాను జాడ ఎక్కడా లేదు. సైతాను సాన్నిధ్యానికి అలవాటయిన తరవాత అతడు లేని క్షణాలు ఎంత నిర్జీవంగా, నిరుత్సాహంగా ఉంటాయో చెప్పనక్కరలేదు.

జ్యోతిష్కుడు యథా ప్రకారంగా గ్రామంలో విశ్వంఖల విహారంచేస్తూనే వున్నాడు. అతడు మంత్ర గాడనే అభిప్రాయం ప్రబలి వున్నందున ఎవ్వరూ అతని చాయలకు పోవటంలేదు. కాని అడపా దడపా ఎవడో ఒకడు భయపడుతూ భయపడుతూ రాయి విసిరి పారిపోవటం కూడా జరుగుతోంది.

సైతాన్ను చూసినప్పటి నుండి మార్గెట్ అతనిమీద భయ పెట్టుకున్న మాట వాస్తవం. అయితే సైతాను ఒకటి రెండుసార్లు కంటే ఎక్కువ ఆమె ఇంటికి వెళ్లలేదు. తనకొనం ఊళ్లో పడుచువాళ్ళు

అంత మోజుపడుతుండగా, సైతాను తన్ను నిర్లక్ష్యం చెయ్యటం, ఆమెకు ఒకింత గర్వభంగమే అయింద. ఆకారణంచేత మార్గెట్ సైతాను మీద మోజు క్రమంగా తగ్గించివేసుకోసాగింది. అటు విల్లెల్మో మీడ్లింగ్ పరిస్థితి కూడా మొదట్లో అలాగే అయింది. తన ప్రియురాలు మార్గెట్ సైతాను మీద మరులు కొన్నదని అతడు దిగులు పెట్టుకున్నాడు. విరక్తితో పొద్దస్తమానమూ మద్యం తాగుతూ గడపసాగాడు. రోజు రోజుకీ విల్లెల్మో చెడిపోతున్నాడని వృద్ధదాసి ఉర్చులూ మార్గెట్ చెవిలో ఇల్లుకట్టుకుని నూరేది. విల్లెల్మో ఇలా పాడైపోవటానికి తన చపల చిత్తమే కారణం గదా అని మార్గెట్ ఎంతో పశ్చాత్తాపడి ఏడ్చింది. చివరి కొకరోజున అతనికి కబురుచేసింది; తన పినతండ్రి కేసు త్వరలో విచారణకు రాబోతోంది కనుక ఆయన పక్షాన వకాల్లా వుచ్చుకుని వాదించ వలసిందని కోరింది. మార్గెట్ నుంచి ఇన్నాళ్లకు కబురందగానే విల్లెల్మో విరక్తి పటాపంచలై పూర్వపు

అనువాదం: శ్రీ నండూరి రామమోహనరావు

★ విచిత్ర వ్యక్తి ★

ఉత్సాహం తిరిగి వచ్చింది. తాగుడు వదిలి వేశాడు. ఫాదర్ పీటర్ కేసుమీద శ్రద్ధవహించాడు. నన్నూ, పెప్పీని చాలాసార్లు తన ఆఫీసుగదిలో కూర్చుండ బెట్టుకుని కేసు వివరాలన్నీ మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పించు కున్నాడు. ఎంత చేసినా అతనికి ఈ కేసు గెలుస్తుందనే నమ్మకం ఏర్పడలేదు. ఫాదర్ పీటర్ మీద, మార్గెట్ మీద అభిమానం కొద్దీ పనిచేయ నిశ్చయించు కున్నాడే గాని కేసు మాత్రం బహు బలహీనంగా వుందని అతడెరుగును.

“ఇప్పుడు గనక సైతాను వస్తే!” అని నిరం తరమూ అనుకునేవాణ్ణి. ఏదో చేసి కేసు గెలిపిస్తాడు. కేసు గెలుస్తుందని అతడు చెప్పనే చెప్పాడు. అందు చేత గెలిచే విధానం కూడా అతనికి తెలిసి వుంటుంది.

కాని ఎన్ని రోజులైనా సైతాను రానేలేదు. కేసు గెలుస్తుందనీ, ఆ పిమ్మట ఫాదర్ పీటర్ కష్టాలన్నీ తొలగి పోతాయనీ, ఆయనకి మంచి రోజులు వస్తాయనీ, నాకు ధైర్యం వున్నప్పటికీ, అదెల్లా జరుగు తుందో తెలియనందున, అదేపనిగా తహతహ లాడి పోయాను. నిజానికి ఫాదర్ పీటర్ ఇక ముందైనా సుఖపడితే గాని లాభంలేదు. ఇప్పటివరకూ ఆయనకి కష్టాలమీద కష్టాలే. అందులో జైలు జీవితం మూలం గానూ, అవమాన భారం వల్లనూ ఆయన మరీ క్రుంగి, కృశించి పోయాడని విన్నాను. త్వరలో విడుదల కాకపోతే ఇంకెన్నాళ్లు బతుకుతాడు!

ఎల్లాగైతే నేం విచారణ దినం వచ్చింది. విచారణ చూట్టానికి ఎక్కడెక్కడి జనం వచ్చారు. దూరపు గ్రామాలనుండి కూడా వచ్చారు. కోర్టు మందిరం కీటకిట లాడింది. అందరూ అక్కడడిచుకుని గాని నిందితుడు మాత్రం లేడు. ఆయన మరీ బలహీనంగా వున్నందున కోర్టులోకి తీసుకు రావటానికి వీలేక పోయింది. మార్గెట్ వచ్చింది. లేని ధైర్యం తెచ్చుకుని ఒకచోట కూర్చుంది. కేసుకు మూల కారణమైన డబ్బు కూడా అక్కడ హాజరుపరచ బడింది. ఒకబల్లమీద నంచీ గుమ్మరించారు. గుప్పిల్లతో నాణాలు తీసుకుని, దురదవెట్టే వేళ్లతో ముద్దలాడి,

జేబులో వేసుకోటానికి వీలేనందుకు లోపల్లోపల ఏదో మహద్భాగ్యం కొంతమంది కోర్టు అధికారులకే దక్కింది. మిగతా ప్రేక్షకులంతా అంత డబ్బు చూసి లొట్టలు వెయ్యటం తప్ప ఇంకేం చెయ్యలేక వూరుకున్నారు.

జ్యోతిష్కుడు బోనులో నుంచున్నాడు. ఈ నందర్బానికిగాను అతడు తనకున్న దుస్తుల్లోకల్లా మంచి ఖరీదైనవి ధరించి వచ్చాడు.

ప్రశ్న:—ఈ డబ్బు నీదని వాదిస్తున్నావు కదూ?

జవాబు:—అవును.

ప్ర:—ఇంత డబ్బు నీకెక్కడిది?

జ:—నేను ఒకసారి పొరుగుూరి నుంచి మన పూరు తిరిగి వస్తుండగా రోడ్డుమీద దొరికింది.

ప్ర:—ఎంతకాలమైంది?

జ:—రెండేళ్లు దాటింది.

ప్ర:—తరవాత ఏం చేశావు?

జ:—ఇంటికి తీసుకొచ్చి నాగోపురంలో ఒక రహస్య స్థలంలో దాచాను. ఆడబ్బెవరిదో కనుక్కుని వారికి తిరిగి ఇచ్చి వేయాలను కున్నాను.

ప్ర:—మరి కనుకున్నావా?

జ:—చాల నెలలపాటు అతి శ్రద్ధగా వాకబు చేశాను. కాని ఆ పోగొట్టుకున్న మనిషెవరో తెలియలేదు.

ప్ర:—తరవాత?

జ:—ఇక వాకబు చెయ్యటం అనవసరమనుకున్నాను. మనపూర్ణో వున్న అనాథశిశువలయం తాలూకు భవనం పూర్తి చెయ్యటానికి ఈ డబ్బు వినియోగిద్దామను కున్నాను. అప్పుడు రహస్యస్థలం నుంచి డబ్బు ఇవతలకు తీసి అంతా ఉందో లేదో లెక్క పెడుతున్నాను. అప్పుడు—

ప్ర:—చెప్పు. ఆగావో?

జ:—క్షమించాలి, నిజం చెప్పవలసి వస్తున్నందుకు. డబ్బు లెక్కపెట్టి యధాస్థానంలో దాచి,

లేచి నుంచుని చూస్తే నా వెనకాలే ఫాదర్ పీటర్ ఉన్నాడు.

ప్ర:—అప్పుడు నువ్వు కంగారు పడ్డావా?

జ:—ఉహూ. అప్పుడు ఆవిషయమై నేనేమీ అనుకోలేదు. అలా అప్పుడప్పుడు ఒకటి అరా అవన మైతే నాదగ్గరికి రావటం ఫాదర్ పీటర్ కి అలవాట.

ఈనుక్క విని మార్గెట్ అవమానంగా భావించింది. తనపినతండ్రి నీచుడైన జ్యోతిష్కుని వద్దకు వెళ్లి చేబదుళ్లు తేచ్చుకుంటాడన్నమాట అబద్ధమని చెప్పేద్దామని లేవబోయింది. కాని మళ్ళీ తమాయింతుకుని ఆగింది.

ప్ర:—ఊ. తరవాత ?

జ:—చివరికి ఆధనం అనాధశరణాలయాలి కివ్వటానికి జంకాను. మరొక ఏడాదిపాటు ఆగి చూద్దామనుకున్నాను. ఫాదర్ పీటర్ కి డబ్బుదొరికిందనే కబురువిని నేనేమీ అనుమానించకపోగా సంతోషించాను. రెండురోజులతరవాత నా వద్ద డబ్బుచూసుకుంటే, లేదు. అప్పుకు కూడా ఫాదర్ పీటర్ మీద అనుమానం కలగలేదు. కాని మూడు కారణాలుబట్టి ఆయన దొంగిలించి వుంటాడని అభిప్రాయపడ్డాను.

ప్ర:—ఏమిటవి ?

జ:—ఫాదర్ పీటర్ కు కాలిబాటమీద డబ్బు దొరికింది; నాకు రోడ్డుమీద దొరికింది. ఫాదర్ పీటర్ డబ్బు అచ్చగా బంగారపు డకట్లీ తప్ప మరొక లోహంకాదు; నాడబ్బూ అంతే. ఇహడకట్ల సంఖ్య కూడా సరిపోయింది; సరిగా పదకొండువందల ఏడు డకట్లు.

అక్కడితో జ్యోతిష్కునిసాక్ష్యం ముగిసింది. కోర్టువారు, మిగతావారూ కూడా అతని సాక్ష్యం బలంగా ఉందని భావించారు.

విల్లెల్మోమిడ్లింగ్ జ్యోతిష్కుణ్ణి కొన్ని ప్రశ్నలడిగాడు. తరవాత మమ్మల్ని పిలిచాడు. మేము బోనులో కెక్కి మాకథ అంతా చెప్పాము. జనంవేళాకోళంగా నవ్వారు. మేముచాలా సిగ్గుపడ్డాము. విల్లెల్మోమిడ్లింగ్ కూడా వైకి నిబ్బరంగా ఉన్నా, లోపల నిరాశచేసుకునే వున్నాడు. జ్యోతిష్కుడు వట్టి నీచుడని ఉల్లో అందరికీ తెలుసు; అయినా అతడు

చెప్పింది అంతా కాకపోతే కొంతైనా నమ్మటానికి వీలుగా వుంది; ఫాదర్ పీటర్ వైపు సాక్ష్యం బాత్తిగా నమ్మవీలుగాకుండా వుంది.

మాసాక్ష్యం అయిన తరవాత జ్యోతిష్కుని తరపు న్యాయవాది లేచి మమ్మల్ని క్రాసుపరీక్ష చెయ్యననీ, చేస్తే మమ్మల్ని మరీ అవమానించినట్లువుతుందనీ అన్నాడు. ఈమాటలకి జనం మళ్ళీ నవ్వారు. తరవాత అతడు మా కథమీద వ్యంగ్యంగా, హేళనగా చిన్న ఉపన్యాసం ఇచ్చి ప్రేక్షకులను తిరిగి నవ్వించాడు. నాకూ, సప్పీకి ముఖాలు రామ్ములక్కాయల్లాగ ఎర్రబడిపోయినయ్యే; కళ్లనీళ్లు పర్యంతం అయింది. మార్గెట్ ఇక ఆపుకోలేక ఒక్కసారిగా ఏడుపు మొదలెట్టింది. ఆమెను చూస్తే నాకెంతో జాలివేసింది.

ఇంతలో నా వొళ్లు ఝల్లుమని పులకరించింది. విల్లెల్మోమిడ్లింగ్ పక్కన పైతాను నిలుచుని వున్నాడు. పైతానుకూ మిడ్లింగ్ కూడా ఎక్కడా పోలికేలేదు. పైతాను తీవిగా, నిర్భయంగా, ప్రకాశవంతంగా ఉన్నాడు. మిడ్లింగ్ నిరుత్సాహంగా నీళ్లు కారుతున్నాడు. పైతాన్ను చూసేసరికి మాకు ధైర్యం కలిగింది. అతడు వచ్చాడుగనక మాపక్షం నెగ్గుతుంది; తెలుపునలుపు, నలుపుతెలుపు అని, లేక అతని ఇష్టంవచ్చిన రంగు అని నమ్మించగలడు. పైతాన్ను చూసి జనం ఏమనుకుంటున్నారోనని చుట్టూ చూశాము. కాని ఎవరూ అనివంక చూడటమేలేదు. అందుచేత అతడు మిగతా వారికి అగోచరుడై వున్నాడని గ్రహించాము.

జ్యోతిష్కుని తరపు న్యాయవాది తన ఉపన్యాసము ముగించబోతున్నాడు. ఆ సమయంలో పైతాను నెమ్మదిగా విల్లెల్మోలో ఐక్యంకావటం మొదలెట్టాడు. విల్లెల్మోలో హఠాత్తుగా మార్పువచ్చింది. అతని కళ్లు, ముఖం తేజస్వంతమైనాయి.

న్యాయవాది ఈ విధంగా ముగించాడు.

“అదుగో చూడండి, బంగారం! ఇదే సమస్త పాపాలకు కారణభూతమైనది. ఇదే యుగయుగాల నుంచి మానవమాత్రులను పాపవంకంలోకి ఈడుస్తున్నది. అఖరికి భగవంతుని అర్చకుడైన ఈ మతగురు (42-వ పేజీ చూడండి)

గానుగెడ్డు

మా మాష్టారు, పాతాలు సరిగా చదవని వాళ్లనీ, ప్రశ్నలకు సరిగా సమాధానాలు చెప్పలేని వాళ్లనీ “ఒరేయ్ నీకంటే ‘గానుగెడ్డు’ నయంరా!” అంటూండే వారు.

మా క్లాసులో ‘మొదటబ్యాంకు నెంబరు వన్’ రామిగాడున్నాడు. మిగతావాళ్లకు పుస్తకం అంతా బోయినా, వాడికి మాత్రం మొదట పాఠం కూడా వచ్చేది కాదు. అందువల్ల మాష్టారు వాణ్ణి ఎప్పుడు చూచినా ‘ఒరేయ్ “గానుగెడ్డు!”’ అని పిలుస్తూండే వారు. ఈ రామిగాణ్ణి ‘పప్పురాము’ డనీ, ‘గానుగెడ్డు’ అని మాష్టారుతో పాటు పిల్లలందరూ కూడా తెగ వేళాకోళం చేసేవారు.

ఇలా కొంతకాలం జరిగాక, ఎప్పుడు చూచినా, మాష్టారు “గానుగెడ్డు” అనడం వింటూంటే, దాని అర్థం ఏమిటో తెలుసుకోవాలన్న అదుర్దామూలో కొందరికి కలిగింది. మామూలుగా పప్పు రాము డంటే, ఎందుకూ పనికిరానివాడని, మా అందరికీ తెలిసిందే! కానీ ఈ “గానుగెడ్డు” ఏమో మాత్రం మాకర్థమయ్యేది గాదు. అందుకని దీని అర్థమేమిటో ఎలాగైనా మాష్టారు బడిగి తెలుసుకోవాలని మే మందరము నిశ్చయించుకున్నాము. కాని, ధైర్యంచేసి, ఎవ్వరమూ

ఆయన ఎదటబడి అడగలేక పోతూండేవాళ్లము ఎన్ని రోజులైనా ఈ కోరిక ఇలాగే నిల్చి పోయింది—మా పిరికితనం వల్ల.

* * * చివరి కొకనాడు మాష్టారు హుషారుగా బలిచక్రవర్తి పాఠం చెబుతున్నారు. మన ‘పప్పురాముడు’ గూడా పాఠం వింటూనే ఉన్నాడు. ఇంతలో ఎవరో ఏదో అల్లరి చేశారు పాఠం వినకుండా. మాష్టారు పిల్లలందరివంకా వరసగా చూసుకొస్తూ పప్పురాముడి వంక కూడా చూశాడు.

శ్రీమతి కృష్ణవేణి

“ఒరేయ్ బలిచక్రవర్తి ఎలాటి వాడురా?” అని వాణ్ణి ప్రశ్న చేశారు.

పప్పురాముడు “మే...మ్యే...మ్యే...” అన్నాడు.

మాష్టారు వెంటనే, “ఒరి గానుగెడ్డు” అని పకపకా నవ్వారు.

అదే సమయమని “మాష్టారు, గానుగెడ్డుని అంటూంటారే, దాని అర్థమేమిటండీ?” అని ఒక్కసారిగా, మాజట్టు జట్టంతా అన్నాము. మాష్టారు ఆవేళ సంతోషంగా ఉన్న రేమో, మేము అడగానే తిట్టకుండా మమ్మల్ని చూసి నవ్వుతూ ఇలా చెప్పారు:-

“ఏం లేదురా అబ్బాయిలూ;

దీనికో చక్కని కథవుంది వినండి” చెబుతా నన్నారు.

పిల్లలందరూ మాష్టారు ఏం చెబుతారోనన్న ఆత్రంతో చెవులు దోరగింబెట్టి, చీమ కదిలినా విని పించేంత నిశ్శబ్దంగా కూచున్నారు.

మాష్టారిలా ప్రారంభించారు:

“మనకు మోటారు కార్లు, రిక్షాలూ, సైకిల్ రిక్షాలూ, ఆటో రిక్షాలూ, లేని రోజులవి. అప్పుడు రైలుకూడా చాలా చోట్లకు పోయేందుకు వీలులేదు. కాలినడకనో బండమీదనో ప్రయాణం చేసేవారు. అప్పటికి నేను చాలా చిన్నవాణ్ణి. అలాంటి రోజుల్లో మా ఊరికి ఒక తానీల్దారుగారు వచ్చారు. ఆయన మా గ్రామానికి దగ్గరలో ఉన్న బస్తీకిపోయి కలెక్టరుగారిని చూడాలి వచ్చింది. ఆ రోజుల్లో తానీల్దారుకు, రెవిన్యూ ఇన్స్ పెక్టర్లకు, స్వంత గుట్టపు బండ్లో, ఒంటెద్దుబండ్లో వుండేది. ఈ తానీల్దారుకుమాత్రం ఏ బండి లేకపోవడాన, మా ఊరువచ్చి మా గ్రామముననబుకు కబురుచేసి, తనకు రెండెడ్ల బండిగానీ, ఒంటెద్దు బండిగాని ఏర్పాటుచేయమనీ, మరునాటి ఉదయం రిగంటల కల్లా కలెక్టరుగారిని చూడాలనీ, అలా వెళ్లకపోతే మాటాస్తుందనీ, చాలా అవసరంగా ఏర్పాట్లు చేయించమనీ చెప్పారు.

బండి తోలుకొనే సాయిబు జ్ఞాపకం రాగా, అతనికి కబురుచేసి ఈ విషయమంతా చెప్పాడు.

“బాబూ, నా యెద్దు కాస్తా మొన్న గొడ్ల రోగాల మూలంగా చచ్చిపోయింది. ఎవరైనా ఒక ఎద్దును ఇమ్మనండి. కావాలంటే నేనే నాబండికి కట్టుకొని బండివెంట పోయి బాబుగార్ని బస్టిలో దిగ విడిచి వస్తాను.” అన్నాడు సాయిబు.

“నరే అలాగయితే నేను విచారించి కబురు చేస్తాను, నువ్వు మాత్రం సిద్ధంగా ఉండ”మన్నాడు మునసబు. “నరే” నని సాయిబు ఇంటికెళ్లాడు.

“ఆ సాయంత్రం ఎటూ దిక్కుతోచక మునసబు తెలుకుల వీరయ్యకు కబురుచేసి, అతని నూనెగానుగకు కట్టే ఎద్దును ఇచ్చేటట్టు ఏర్పాటుచేసి సాయిబుకు ఆయెద్దు నప్పగించి ఆరాత్రి 9 గంటలకు తాసిల్దారు గారిని ప్రయాణం చేశాడు. తాసిల్దారుగారు, పెండరాడే భోజనం వ్వైరాలు ముగించుకొని ప్రయాణానికి సిద్ధమయారు. విరితోపాటు ఊరి పొలిమేర వరకు మునసబు పెళ్లి సాగనంపి వచ్చేశాడు.

బండి చేల కడ్డంబడి పోతున్నది. గానుగ తిరగడమేగాని బండిలాగే అలవాటులేని ఈఎద్దు, దారి పొడుగునా నడవడానికి చాలా హంగామా చేసింది. ఇలా కొంత సేపు ప్రయాణం చేశాక, అంటే అప్పటికి రాత్రి 12 గంటలుండచ్చు. తాసిల్దారుగారు, బండితోలే సాయిబుకునకడంపారంభించారు.

(-వ పేజీ చూడండి)

అలాంటప్పుడు మన మునసబు గారు, తాసిల్దారుగారి మాట తినియ్యగలరా? ‘అలాగే బాబూ: సాయంత్రానికల్లా పూర్తి చేయిస్తా’ నని ఇంటి కొచ్చాట్ట.

మాట అయితే యిచ్చాడు కానీ అవి కుప్పనూర్చిళ్ల రోజులవడంచేత ఒక ఎద్దు గాని బండి

గాని, ఊళ్లో దొరికేట్లు కనిపించలేదు. ఎంతమందినో, బ్రతిమాలే వాళ్లను బ్రతిమాలి, కోపగించే వాళ్లను కోపగించి, ఎన్నో విధాల తాసిల్దారుగారి వల్ల మాటరాకుండా చూసుకోవాలని ప్రయత్నించాడు మునసబు. ప్రయోజనం లేక పోయింది. ఆఖరుకు ఒక ఒంటెద్దు

చదువుకోసే గది

[తెరవేతే సరికి చదువుకునే గది కనిపిస్తుంది. ఒక టేబిలు, రెండు కుర్చీలు, ఒక బెంచీ ఉంటాయి. టేబిలుమీద కొన్ని లావాంటి పుస్తకాలు చిందర వందరగా పడి ఉంటాయి. అలారం గడియారంలో గంట 4½ అయింది. ఒకమూలగా ప్లాస్టు ఉంటుంది]

సుశీ, రామం, చేతిలో పుస్తకాలు పుచ్చుకొని అప్పుడే స్కూలు నుండి ఏదో మాట్లాడు కుంటూ గదిలోపలికివస్తారు. సుశీకి 8 సం॥లు; రామానికి 10 సం॥లు ఉంటాయి)

సుశీ:- ఒరేయ్! నిజంగా నాకు అన్నయ్య మీద బలే కోపం వస్తున్నదిరా.

రామం:- ఏం? అక్కయ్యగారు మాత్రం? ఆవిడగారూ ఏమీ తిసి పోలేదు.

సుశీ:- అయినా-మనం చదువు కుంటే వీళ్ళదేం పోయిందిరా?

రామం:- వీరొక్క రేలాగుంది ఈ యింట్లో మహా చదువుకుని ఏడ్చేవారు. నీకు తెలీదుగాని సుశీ- ఇవాళ మా మాష్టా రేమన్నారో తెలుసా?

సుశీ: అవునా-మా మాష్టారు రేపు ఉద్యా లపృచెప్పక పోతే మక్కులువిరగ తం తా నన్నారురా!

రామం:- అది సరేలే! ఇక

పరీక్ష తెన్ని రోజు లున్నాయా తెలుసా?

సుశీ:- ఊ!...

రామం:- ఊ! ఏమిటి? చెప్పు.

సుశీ:- నాకు తెలియదు నువ్వే చెప్పు.

రామం:- అలాగ ను! మాది పెద్ద క్లాస్ వడం వల్ల ఎప్పుడు పరీక్షలో మాకు ముందే చెప్పే స్తారులే!

సుశీ:- అయితే మరెప్పుడు?

శ్రీ దేవతాట్ట వీర బద్దరావు

రామం:- చాలా దగ్గర కొచ్చే శాయట. చదువుకోకపోతే మన పని ప్రతిదే! సరిగా వారం రోజులుండనగా చెబుతారట.

సుశీ - మరి, చదువు కోవట మెప్పుడు?

రామం:- అందుకే చెబుతుంట! ఈలోపులోనే చదువుకోవాలి.

సుశీ:- అవునురా! ...కానీ, నిన్న కొంచెం గట్టిగా ఎక్కాలు చదివానని అన్నయ్యగారు ఇంత ఎత్తున లేచాడు నామీదికి.

రామం:- వీళ్ళతో ఇదే గొడవేనే! పోనీగదా-కొంచెం ఎక్కువ చదువుకుందిగదా అని అక్కయ్యని

ఒక లెక్కచేసి పెట్టింది. మీరా వీల్లేదన్నది.

సుశీ:- అంతే కాదట, మనం చెడ్డ అల్లరి చేసేస్తున్నా మటా; నాన్నగారితో చెప్పి అసలు ఇక్కడకు రానివ్వనే రానివ్వరట.

రామం:- అబ్బ! మహాలావు చదువు చదువు.తున్నారని. ఆడికి మరీ గోటు. గొప్పగా పైకి లోక్కు కుంటూపోయి వస్తాడు. కమ్మగా టీత్రాగి హాయిగా నిద్ర పోతాడు.

సుశీ:- అవునురా రామం అన్నయ్యా! ఈ ఎట్టుటి ప్లాస్టు వంచి వాడు చిక్కని టీపోసుకు త్రాగుతూంటే నానోరు పూరిపో తుంటుందిరా! ఒక చుక్క మన నోట్లో పొస్తే వాడికేం తక్కువై పోతుంది, చెప్పు!

రామం:- ఊ!...అది కాదే, రేపటి నుంచీ మనకూ పరీక్షలేగా. అమ్మతో చెబుదాం: చెబితే మనకు కూడా మరో ప్లాస్టు ఆ బీరువాలో ఉంది చూడు దాని నిండా టీపోసి ఇస్తుంది.

సుశీ:- అబ్బే, లాభం లేదురా! వైగా కసిరేసి, 'వాళ్ళు పెద్దవాళ్ళు, మీరు టీ త్రాగితే జబ్బు చేస్తుందంటుంది. అందుకే చూశావా మనకొక రోజునైనా టీ ఇవ్వండి ఇచ్చిందా - ఆ మాటలే కాదు రామం:-

పోనిలే. ఆ టీ వాళ్ల నే త్రాగ
మందాం. మన్ని కూడా ఇక్కడ
చదువు కొనిస్తే అంతేచాలు.

సుశీ:- ఏమో! నాకు మాత్రం
వారితో కలిసి చదవడం ఇష్టం
లేదురా. అయినా, అన్నయ్య
నాన్నతో చెప్పే ఊంటాడంటావా?

రామం:- ఏమో, అసలు
నువ్వెక్కా లేందుకు గట్టిగా చద
వాలి? నాన్నతో చెబితే మాత్రం
ఇక మన్నిక్కడకు రానియనే
రానివ్వరు. అన్నయ్యంటే ఎంత
ఇష్టమో నాన్నకు!

సుశీ:- అవును రా మొన్న
వాడికి వాచీ కూడా కొనిపెట్టారు
కదురా, నాన్న?

రామం:- లేక పోతే ఏదైనా
ఉపాయం ఆలోచించాలి.

సుశీ:- అంటే?

రామం:- అంటే, అటు
అన్నయ్యకూ, ఇటు అక్కయ్యకూ
కూడా ఇష్టమయ్యే పని...

సుశీ:- అయితే చదవడం
మానేసి హాయిగా నిద్రపో
మంటారు.

రామం:- నీది ఒత్తి మట్టి
బుట్టి! వాళ్ళు పని జరగాలి, మన
పని జరగాలి. అల్లాంటి పుపాయం
వెదకాలి.

సుశీ:- ఓహూ... అదా!...
అసలు వాళ్ళు చదువు తా
రంటావా?

రామం:- ఏం?

సుశీ:- అదికాదు, ఎప్పుడూ
అన్నయ్య పుస్తకం అంటి కొంతానీ
పలానే చూసి ఆకాశితం తీర్చే
స్తంటాడు కదా? మరి చదవటం
మెప్పుడు?

రామం:- ఆవు నేవ్, బలే
తమాషాగా ఉంటుంది. ఒక రోజున
నేను మాట్లాడకుండా అలానే
చూస్తూ కూర్చున్నాను. పేజీ తరు
వాత పేజీ తిప్పట మేనే-అన్నయ్య
నతుకు.

సుశీ:- నవ్వు చూశావో లేదో
కాని, అక్కయ్య కూడా అంతే
రోయ్.

రామం:- కాదులే, పెదిమలు
కదుపు తుంటుంది.

సుశీ:- మరైతే అన్నయ్యో!

రామం:- ఏమో! అదే నేనాకూ
తెలియకుండా ఉంది.

సుశీ:- (కొంచెం సేపాలోచించి)
...మనం కూడా అలానే చేస్తే?

రామం:- నీముఖం లాగుంది.
అసలు నువ్వు నోరు మూసుకుని
చదవ గలవా?

గోపీ:- (నవ్వుతూ) బలే! ఇంకా
నయం! నోరు మూసుక్కాక పోతే
నిద్రపోతూ చదవమన్నావు కావు?

రామం:- మరింకేం! అన్నయ్య
కైతే అలవాటు-నువ్వు-నేనూ అలా

నెలజీతం రాగానే కొత్త చెప్పలు కొనుక్కొంటావుని పెద్ద పాపులోకి వెళ్లాను. ఆ పాపు కుర్రాడు ఏవో చెప్పల జతలు తీసి నాకాలికి తొడిగి చూస్తున్నాడు.

ఇంతలో మహా స్థూలకాయుడు ఒకాయన దొర్లు కొంటూ, దొర్లుకొంటూ ఆ పాపులోకేవచ్చి, నా ప్రక్కగా వున్న కుర్చీలో కూలబడి

“యిస్సో...అస్సో” అంటున్నాడు.

“ఏం కావా లండీ?” అంటూ మరోకుర్రాడు ఆయన దగ్గరకు వెళ్లి అడిగాడు.

“ఆ!...ఏమీ అక్కర లేదు. నా బూట్ దారాలు పూడిపోయాయి. అవికాస్త ముడివేసిపెట్టు” అని అడిగాడు ఆ మహాకాయుడు.

రామం:- ఇప్పుడు విను. నా జుట్టుకి ఒక పొడుగాటి త్రాడు కడదాం. దాని చివరికొస ఒక కుర్చీ కాలుకి కట్టేదాం. అప్పుడేం జరుగుతుందో తెలుసా?

సుశీ:- (నవ్వుతూ)...ఊ... చెప్ప.

రామం:- (తనూ నవ్వుతూ) అప్పుడు నేను దొర్లుతా ననుకో- ఆ త్రాడు గట్టిగా లాగుతుంది... ఏం?... ఇట్టే తెలివాచ్చేస్తుంది... బాగాలేదూ?

సుశీ:- బలే బాగుంది ఇక దీనికి తిరుగులేదు.

రామం:- కదూ?

సుశీ:- ...కాని, నువ్వు కుర్చీ వైపుకే దొర్లుతాననుకో, అప్పుడేం లాభం? త్రాడు నీకేమట్టుకుంటుంది.

రామం:- ...అవునే! ... చిక్కుగానే ఉంది.

సుశీ:- అందుకే! చెప్పానుగా! వీళ్ళ దగ్గర ఎలాగూ లాభం లేదు. ఒకవేళ ఎలాగో లేచి చదువు మొదలెట్టి నా, ఆగొడవకి ఎవరో ఒకరు లేచి ఒక్క మొట్టికాయ మొడతారు.

రామం:- నిజమే... ఆ అక్క ఉంది చూశావ్, దాని చెవులు ఇట్టే మదులు తుంటాయి. నూది క్రిందపడ్డా దానికి మెళుకువ వస్తుంది. అందుకే అమ్మకూడా అంటుంటుంది, దానివి పాము చెవులవి.

సుశీ:- పోనీలే, నాన్న గారి గదిలో చదువుకుంటే సరి, ఇకే బాధా ఉండదు!

రామం:- అది నిజమే అనుకో. అయినా అక్కడ చదవటం ఏం

★ చదువుకొనే గది ★

చదవగల మేంటి? అక్కే చదవ లేదు, పెదిమెలు కదుపుతుంటుంది.

సుశీ:- బేను, నిజమే, ‘రెండో కట్ట రెండు’ అని గట్టిగా పదిసార్లు చదివితేనే గాని నాకు రాదు. తన్నాదియ్య! ఆపడ మూడో ఎక్కం గొంతు చించుకున్నా రావడం లేదురా! అందుకే అన్నయ్య కోప్పడ్డాడు.

రామం:- లేక పోతే ఒకపని చేద్దాం. కొంత నేపటివరకు చదివి వాళ్ళ యిద్దరూ నిద్రపోతారు కదా! ఆ తరువాత మనం నిద్రలేచి చదువుదాం.

సుశీ:- ఈ ఉపాయం బాగానే ఉంది కానీ, యిందులో చాల చిక్కులున్నట్టు కనిపిస్తున్నాయి.

రామం:- ఏం చిక్కులు?

సుశీ:- మనం లేవడం మెలాగ?

రామం:- ఓస్! లేగలు తిన్నట్టు ఉంది నీ తెలివి. అలారంలేదా?

సుశీ:- ఆ... అవును. మరి వాళ్ళెప్పుడు పడుకుంటారో మన

కెలా తెలుస్తుంది. ఎన్ని గంటలకి అలారం పెడతావు?

రామం:- అరేరే! అవును, అది కుదరదు. పోనీ వాళ్ళు పండుకొనే టప్పుడు మనని లేపమని అడుగుదాం.

సుశీ:- అబ్బో, వాళ్ళామనని నిద్రలేపేది? మన మెలాగూ గట్టిగా చదివి వాళ్ళను నిద్ర పోనీయ కుండా చేస్తామని మరి మాట్లాడరు.

రామం:- గట్టి చిక్కేనే! పోనీ- ఎప్పటికో అప్పటికి అలారం పెట్టేద్దాం.

సుశీ:- (ఆలోచించి) ... మరి అన్నయ్యా, వాళ్ళు లేవడానికో? వాళ్ళు మార్చేస్తారేమో?

రామం:- అబ్బ! అన్నీ చిక్కులేనే!... ఉండుండు...ఆ! ...బలే ఉపాయం తట్టింది. నేను నిద్ర పోతున్నప్పుడు, అటూ - ఇటూ దొర్లు తుంటాను కదూ! అమ్మ చెబుతుంటుందీ...

సుశీ:- ఊ! అయితే?

‘కంకర్స్ బిక్లి’ నిర్వహించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ కమ్యూనికేషన్ పోటీలో (డి-ఆర్ సెలెక్షన్ గ్రూపులో) బహుమతిపొందిన చిల్ల చామ కూర సిరిజేవి, మద్రాసు.

మజాగా ఉంటుందీ? ఇది ప్రత్యేకంగా చదువుకొనే గది. చదువు కొనే గదిలో చదువుకుంటేనే బాగుంటుంది కానీ అక్కడా యిక్కడా చదువుకొంటే ఏం బాగుంటుందీ?

సుశీ:- అవునునుకో. మరి మన మేం చేస్తాం? వాళ్ళ పరీక్షలైపోతే ఇక మనదేగా ఈగది.

రామం:- నాన్నగారి దగ్గర చదవడం నాకు భయం బాబూ! మొన్న నేడో తప్పు చదివానని తిట్టారు.

సుశీ:- నీది మరీ చోద్యంరా. ఇంతకంటే మంచి ఉపాయం ఇక లేదు.

రామం:- (ఉక్రోశంతో) ఏడి కావులే, చోద్యమట—అబ్బాయికి!

సుశీ:- అదేమిటి రాతిట్టే స్టూన్ సరదాగా అంటును?

(ఇంతలో వాళ్ళమ్మ ప్రవేశిస్తుంది)

తల్లి:- ఏమిటా మీ అల్లరి. అకలా యి వెధవలు, మీరు కూడా

ఇక్కడెందుకు-మహా చదివే వారిలాగా?

రామం; సుశీ:- అది కాదే అమ్మా, మాకు కూడా పరీక్షలేనే.

తల్లి:- అవ్వ! అలా అని ఇక్కడ ఒకటే గోల చేస్తున్నారా? అందుకే వాళ్లు అలా మొత్తుకుంటారు. మీ సంగతి అన్నయ్య నాన్నగారితో చెప్పాడలే!

సుశీ:- నిజంగానా అమ్మా!

తల్లి:- ఇంకా నిజంగానా అంటున్నావా. మీ నాన్నగారు చెప్పారు-ఇక మీరీ గదిలోనికీ రావడానికి వీల్లేదు. మీ మామగారును కనుక్కున్నారట. ఎప్పుడో ఏప్రిల్ నెలా ఖరున కానీ మీ పరీక్షలు వుండవట. (ఊబిలు మీద ఉన్న ఫ్లాస్కు తీసుకుని) చక్కగా మీ నాన్నగారి ప్రక్కనే పక్క వేస్తాను, హాయిగా పడుకొని నిద్ర పొండి. మీ కండుకీ బాధ. అన్నయ్యకు పెద్ద పరీక్షలు కాబట్టి వాడు రాత్రి, పగలూ చదవాలి. మీ కాదిగులక్కలేదు. ఏం?... అలా చేయండి. పోయి ఆడుకోండి.

(అని ఫ్లాస్కు తీసుకుని వెళ్లిపోతుంది)

సుశీ:- అమ్మ కూడా వాళ్ళతోనే చేరినట్టుంది రోయ్!

రామం:- అసలు వాళ్ళంతా ఒకటేనే బాబూ!

సుశీ: అయినా, ఇక మనకేం? ఏమీ చదవ నక్కర్లే దందిగా! చదువుకో నక్కర లేనప్పుడు చదువు కొనే గదితో మనకేం పని;రా హాయిగా పడుకుందాం.

రామం:- అవును అదే నయం! వెంటనే చెప్పినమాట విన్నామని తమ్ముడి విస్కట్లలోని రెండేసి పెడుతుంది కూడాను. పద! పోయి ఆడుకుందాం!

(వాళ్లు వెదుతూ వుండగా తెర పడుతుంది) ★

రాజూ - పేద

నెల: 2-0-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర గ్రంథమాల మద్రాసు.

జంతుకోటిలో మానవలక్షణాలు

(గతసంచిక తరువాయి)

అడవుల్లో బ్రతికే జంతువు ఎప్పటికప్పుడు ఆ హా ర నే క రణ కోసం కొత్త పద్ధతులు పెడుక్కోవలసి వుంటుంది. అలాగే యితర జంతువుల వల్ల రాగల అపాయాన్ని తప్పించు కోవటం కోసం కూడా జంతువులు కొత్త కొత్త ఎత్తులు వేయవలసి వుంటుంది. సర్వకాల సర్వావస్థలలోనూ యిలా బుర్రకు పనికల్పించే వాతావరణంలో బ్రతకట మనేది ఏ జీవికైనా ఒకింత కష్టమే అయినప్పటికీ, దానివల్ల మేలు మాత్రం ఒకటి ఉంది. అలాటి వాతావరణంలో బ్రతికే జంతువు ఏదైతే వుంటుందో, దానికి స్వతస్సిద్ధంగా వున్న తెలివితేటలు అభివృద్ధి అయితిరుతాయి.

మనుష్యులు మచ్చిక చేసుకొన్న జంతువులకు వాటి తిండి విషయంలోనూ, రక్షణవిషయంలోను ప్రతి బాగ్రతూ ఆ మనిషే తీసుకొంటాడు కాబట్టి ఆ జంతువు యిక దాని తెలివితేటలను వుపయోగించ వల

సిన అవసరం తప్పిపోతుంది. అందు చేత వాటికి సహజంగా వుండే ఆ కొద్ది వాటి తెలివితేటలు కూడా కుంచించుకుపోతాయనటంలో అనుమానం ఏమీ లేదు.

ఈ విషయాన్ని ఋజువుచేయటానికి ఒక్క ఉదాహరణ—కుక్కలను ఏనాటినుంచో మనుషులు మచ్చిక చేసుకొన్నారకదా? అయినప్పటికీ బస్తీలలో యింటిపట్టునవుండే కుక్కలకంటే, కొండల్లో గొడ్ల కాపురలకు తోడుగావుండే కుక్కలు, వేటకుక్కలు చాలా తెలివితేటలుగా మనులుకొంటాయి. (మన మనుష్యుల్లోకూడా మరొక వుదాహరణ చూపించవచ్చు. పస్తలు పడుకొనేదశలో వుత్తమమైన కళారచనలు గావించిన కళాకారులెందరో, పరాయివారి ఆదరణ ఆశ్రయం లభించగానే, కళవిషయం విస్మరించటమో లేక ఆకళారచనలలో పూర్వపు పట్టుదల తగ్గించుకోవటమో జరుగుతూ వుంటుంది. కాబట్టి మనుష్యులకైనా బుద్ధి బాగా పనిచేయాలంటే కడుపులో

కాలుతూ వున్నప్పుడే అది సంభవమని మనం చమత్కారంగా చెప్పకోవచ్చు.)

అడవుల్లో బ్రతికే జంతువు లన్నిటిలోకీ తోడేళ్ళకి తెలివితేటలుజాస్తే, ఇవి ఒంటరిగా కాక మందలుమందలుగా చేరి దుష్ఫలనీ, కణితులనీ తరముకొంటూ పోయి, చంపితింటాయి. అమెరికా అడవుల్లో తోడేలుజాతికి చెందిందే 'కియోటీ' అనే ఒకరకం జంతువు వున్నది. దీనికి వుండే తెలివితేటలు అమోఘం. ఎలాంటి ప్రతికూల పరిస్థితిలోనైనా యిది తన పబ్బంగడుపుకుపోగల మేధావి. వీటికి ముఖ్యాహారం కుందేలు మాంసం అయినప్పటికీ యివి ఏదీపడితే అది తినేస్తాయట. ఇటీవల ఏదో సంధ్యర్భంలో శాస్త్రజ్ఞులు 15 వేల 'కియోటీ'పాట్టలు కోసి చూస్తే, మోటారు టైరుముక్కలు, లాగూ బొత్తాలు, కప్పపిల్లలు, అడివి పిల్లులు, గొల్లభామలు, తాబేళ్లు, ముళ్లపందులు వగైరా వస్తునముదాయం అంతా బయటపడిందట.

ఈ 'కియోట్ట' ను వలలో వేయటం మహాకష్టం. ఎన్నిరకాల వలలు వేసినా కూడా యీ జంతువు తను అందులో పడకుండా తప్పించుకోవటమేకాక, ఆవలను కూడా ధ్వంసం చేసేస్తుంది. ఇంత తెలివితేటలు గల యీ జంతువుతో మనుష్యులు వేగలేక చాలా నడమడ మైనారు. చివరకు ఎవరో ఒక వేటగాడు దీన్ని పట్టేందుకు ఒక చిన్న కిటుకు కనిపెట్టాడు. ఈ జంతువుకి యింత పెద్దబుర్ర వున్నప్పటికీ, దాంట్లో కుంకుడుగింజంత చిలిపితనం కూడా యిమిడివుంది. ఆ విషయం కనిపెట్టిన యీ వేటగాడు ఒక చోట నేలలో చిన్న గుంటతీసి, అందులో ఒక అలా రంగడియారం పాతిపెట్టి, ప్రక్కగానే వలపన్నేసి తాను తప్పుకొన్నాడు. కొంతసేపటికి అలరారం మోగడం మొదలైంది. ఆచుట్టుపట్ల తిరుగుతున్న 'కియోట్ట' యీ చప్పుడు ఎక్కణ్ణించి వస్తోందో తెలుసుకోవాలన్న 'దురద' కొద్దీ అక్కడకు వచ్చి వలలో చిక్కుకుపోయింది. అంటే ఎక్కడ ఏ కొత్త శబ్దం వినవచ్చినా, ఏ కొత్త వస్తువు కనిపించినా, అది ఏమిటో తెలుసుకొనే దాకా దీని మనస్సు వుండబట్టదు. ఇలాంటి లక్షణం వున్నందువల్ల ఫలితాల మాట ఎల్లావున్నా, అది మేధావుల లక్షణం మాత్రం అవును.

'కియోట్ట' తెలివితేటలను గూర్చి పరిశోధనలు చేసిన వారిలో ప్రొఫెసర్ జె. ఫ్రాంక్ డోబీ అనే ఆయన అమెరికాలో వున్నాడు. ఈయన కొన్ని సంవత్సరాలపాటు ఎన్నో పరిశోధనలు జరిపి, వీటికి

దొంగవేమాలు వేయటంలోనూ, యితర జంతువులను వేటాకోళంచేసి ఏడ్పించటంలోనూ, యితర జంతువుల అరుపులు అనుకరించటంలోనూ, ఒక జట్టుగా ఏర్పడి యితర అల్పజీవాలని చీల్చి చండాటంలోనూ విపరీతమైన నేర్పు వుందని బయటపెట్టాడు.

జట్టుజట్టుగా చేరి వేటాడటంలో 'కియోట్ట'లు చాలా గొప్ప పథకాలు వేయగలవు. మాటవరసుకు యివి ఒక దుప్పిని వేటాడుతున్నా వనుకోండి. వది కియోట్లూ కట్టకట్టుకు అదుప్పి వెనకాలపడి పరిగెత్తి అన్నీ ఒక్కసారిగా అలిసిపోవు. ఒక 'కియోట్ట' ముందుగా దుప్పిని చూసి తరమటం ప్రారంభిస్తుంది. మరొక 'కియోట్ట' కనుపించేవరకు యిది తరుముకు పోయి, అక్కడ తాను దిగబడి పోతుంది. కొత్తగా కనిపించిన 'కియోట్ట' దుప్పిని తరుముకు పోతుంది. అలా ఒకదాని తరువాత ఒకటిగా అంచెలు అంచెలుగా, యివి ఆ దుప్పిని తరుముతూ వుంటాయి. తరిమే జంతువు ఎప్పటికప్పుడు మారుతూ వుండడంచేత, తరుమబడే జంతువు ఎప్పటికో ఒక పుటకి అలసిపోయి వీటికి చిక్కిపోక తప్పదు.

ఇవి తిండి సంపాదించే మార్గాలు యింకా విచిత్రంగా వుంటాయి. చలికాలంలో మంచు ఎక్కువగా పడే ప్రాంతంలో అయితే, కలుగుల్లో బ్రతికే ఎలుకలు పందికొక్కులు కంటబడవు. అందుకని యివి సామాన్యంగా ఆరోజుల్లో గడ్డిమేసి బ్రతికే ఏ ఎద్దనో అంటిపెట్టుకు తిరుగు

తుంటాయి. ఎద్దు తనకు కావలసిన పచ్చగడ్డికోసం కాలిగిట్టతో మంచు ముద్దలను పగలగొట్టుతుంది. పై మంచుగడ్డ పగిలిపోగానే భూమి కలుగుల్లో కాలక్షేపం చేస్తూవుండే జీవాలన్నీ ప్రాణభీతితో పైకి ఎగిరిపడుతుంటాయి. అలా పైకి ఎగిరి వచ్చిన ప్రతిజీవాన్నీ, ఆ ఎద్దును అంటిపెట్టుకు తిరుగుతూ అందే పొంచివుండే యీ 'కియోట్ట' పొట్టను పెట్టుకొంటుంది.

మామూలుగా ఎలుకల్ని, కుందేళ్లన్నీ తిని బ్రతికే యీ కియోట్టలు యిటీవల ఆవుదూడలను కూడా తినేస్తున్నాయట. దీన్ని గురించి అమెరికాలో రైతులు యిటీవల చాలా ఆందోళన కూడా పడ్డారు. ఆవుమాంసం అంతకంతకూ రుచికరంగా తయారు కావాలన్న ఆశకొద్దీ, అమెరికాలో గొడ్లకాపరులు ఆవుల వెంపకం పద్ధతులు, దానిమేత మార్చేశారు. తత్ఫలితంగా అంతకు పూర్వం తన లేగదూడకు హాని తలపెట్టిన వారిపై తిరుగబడే ఆవు, యిప్పుడు ఆ పని చేయలేక పోతున్నది. ఆవులకి మనుష్యులు ఆపాదించిన యీ దౌర్భాగ్యాన్ని కనిపెట్టిన 'కియోట్ట', యిటీవల లేగదూడల మీదికి ఒంటి కాలితో ఎగురుతున్నది.

(ఇంకావుంది)

శ్రీ మదాంధ్ర
మహాభారతము
ఉద్వేగపర్యము
వెలి రూ 1-0-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకం.
ఆంధ్ర గ్రంథమాల, మద్రాసు 1.

★ విచిత్రవ్యక్తి ★

(33-వ పేజీ తరువాయి)

వును, ముక్కుపచ్చలారని ఈ ఇద్దరు పసిగందులను కూడా ప్రలోభపరచింది. ఈ బంగారు నాకేలకా గనక నొరుంటే తాము ఒక మత గురువును కూడా లొంగదీసుకున్నందుకు గర్విస్తున్నామని తప్పక చెప్ప గలవు.”

న్యాయవాది కూర్చున్నాడు. విల్లాల్లో లేచాడు.

“ఈ డబ్బు రెండేళ్ల కిందట రోడ్డుమీద తనకు దొరికిందని ఫిర్యాది చెబుతున్నాడు. అంతేగదా?” అని విల్లాల్ జ్యోతిష్కునికేసి తిరిగి అడిగాడు. జ్యోతిష్కుడు అవునన్నాడు.

“అవిధంగా దొరికిన ధనం ఒకానొక దినం వరకూ అంటే గత డిసెంబరు మాసం ఆఖరు తేదీ వరకూ తనవద్దనే ఉందనికూడా ఫిర్యాది చెప్పాడు. అంతేగదా?” అని మళ్ళీ అడిగాడు. జ్యోతిష్కుడు మళ్ళీ తల ఊగించాడు. విల్లాల్ జడ్జిలకేసి తిరిగి “కోర్టులో హాజరు పరచబడిన ధనమున్నూ, ఫిర్యాదికి దొరికిన ధనమున్నూ ఒకటి కాదని నేను నిరూపిస్తే ఈ ధనం ఫిర్యాది ధనం కాదని ఋజువైనట్లే కదా?” అన్నాడు.

“అవును. కాని అదెలా కుదురుతుంది? మీకు కొత్తసాక్షు లెవరైనావుంటే ముందుగానే మాకు తెలియపరచవలసివుంది,” అని ఒక జడ్జి అని మిగతా జడ్జిలతో ఏదో సంప్రదించసాగాడు. ఈ లోగా ప్రతి పక్షపు న్యాయవాది కోసం తెచ్చుకుని లేచి, ఇప్పుడు కొత్త సాక్షులను ప్రవేశపెట్టడం అన్యాయమని వాదించాడు.

“నేను ప్రవేశపెట్టబోయేది కొత్త సాక్షినికాదు, పాత సాక్షి. ఆ సాక్షిని కోర్టువారు కొంతమకూ పరీక్షించారు కూడాను,” అన్నాడు విల్లాల్.

“ఎవరది?”

“ఈ ధనమే.”

“ఈ ధనమా? ఈ ధనం ఏమిచెబుతోంది?”

“ఏమిటేమిటి? ఏదైనా చెబుతుంది. జ్యోతి

ష్కుడికి దొరికిన డబ్బు తనుకాదనీ, జ్యోతిష్కుని వద్ద నుండి డబ్బుపోయిన తర్వాతే తను పుట్టాననీ చెబు తుంది. మాటల్లో చెప్పలేకపోయినా, తనమీద గల సంవత్సరం సంఖ్య ద్వారా సాక్ష్యం చెప్పగలడు.”

కోర్టులో పెద్ద అలజడి చేలరేగింది. ప్రతి పక్ష న్యాయవాది, జడ్జిలు కంగారుపడి గబగబ నాణాలుతీసి పరిశీలించారు. “అరే! అరే.” అని విస్తుపోయారు. “నిజమే, నిజమే” నన్నారు. అందరూ విల్లాల్ను ఒకటే మెచ్చుకోవటం మొదలెట్టారు. అతనికి అంత మంచి ఆలోచన, ఎవరికీ తట్టనిది తట్టినందుకు ఆశ్చర్య పడ్డారు. చివరికి న్యాయమూర్తులు ఇలా తిర్చు ఇచ్చారు.

“ఈ బంగారు నాణాల్లో నాలుగు తప్ప మిగతా వన్నీ కొత్త సంవత్సరంలో ముద్రించబడినవే. కనుక కోర్టువారు, అమాయకుడు, నిర్దోషి అయిన ముద్దా యికి తమ హృదయపూర్వక సానుభూతి తెలుపుతు న్నారు. దురదృష్టవశాత్తు జరిగిన వారపాటువల్ల ఆయ నకి కష్టం కలిగించినందుకు విచారిస్తున్నారు. కేసు కొట్టివేయడమైనది.”

జనం అంతా లేచి ఇవశలకొచ్చారు. మార్గెట్ ను అభినందించారు. తరువాత విల్లాల్ను అభినం దించారు. ఈలోగా సైతాను విల్లాల్లోనుంచి ఇవ తలికొచ్చి నుంచున్నాడు. జనం అతనిగుండా నడిచి పోతున్నారు, అక్కడ ఏమీలేనట్టే.

విల్లాల్ తనకు నాణాలమీద అంక సంగతి ఎలా తట్టిందో తనకే తెలియటం లేదన్నాడు. తనకు ఆ నాణాలు ఏ సంవత్సరానివో అదివరకు తెలియక పోయినా, ఆక్షణంలో తెలిసినట్టు అనిపించిందన్నాడు. విల్లాల్ మంచివాడు గనక ఆమాట అన్నాడు. ఇంకో డైతే తనకు మొదటినుంచీ తెలుసుననీ, గమ్మత్తుచేద్దా మని చివరిదాకా బయటపెట్టలేదని కోతలుకోనేవాడే.

సైతాను ఇవతలకు రాగానే విల్లాల్ తేజస్సు తరిగి మామూలు మనిషి అయ్యాడు. మార్గెట్ అతన్ని మెచ్చుకుని ‘నిన్ను చూసి గర్విస్తున్నాను,’ అన్నది. ఆముక్క విని మళ్ళీ అతనికళ్లలోకి ఇందాకట్టి

తేజస్సు వచ్చింది. జ్యోతిష్కుడు నేల మట్టానికి కుంగి పోయి, తనలో తను తిట్టుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు. సాలమన్ ఐజాక్స్ డబ్బు తీసుకుని వెళ్లిపోయాడు. ఇప్పుడా డబ్బు ఫాదర్ పీటర్ దే ననటంలో సందేహం లేదు.

సైతాను మాయమయ్యాడు. బహుశా ఖైదీకి విడుదల వార్త చెప్పటానికి జైలుకి వెళ్లివుంటాడనుకున్నాను. మార్గెట్, మిగతావాళ్లం అందరం కలిసిజైలుకి వెళ్లాము.

ఈలోగా సైతాను అక్కడ చేసింది ఇది; ఫాదర్ పీటర్ కు కనిపించి “విచారణ పూర్తయింది.

నువ్వు దొంగవని తీర్పు చెప్పారు,” అన్నాడు. ఇది వినగానే పాపం ఫాదర్ పీటర్ మతి చలించింది. మేము వెళ్లేటప్పటికి పూర్తిగా పిచ్చివాడై పోయాడు. జైలు గదిలోనే అటూఇటూ పచార్లుచేస్తూన్నాడు. తానొక సార్వభౌముడినని భావించుకున్నాడు. కాపలావాణ్ణి ద్వారపాలకుడుగాను, జైలుఅధికారిని మంత్రిగాను, భావించుకుని వారికి ఏవేవో ఆజ్ఞలిస్తున్నాడు. అతని ముఖంలో అదివరకెప్పుడూ కనబడని ఆనందం వెల్లివిరుస్తోంది. భూలోకంలో తనంత గొప్పవాడు, భాగ్యశాలి లేడని గర్వంగా ఉన్నాడు.

(ఇంకా వుంది)

★ గాను గెద్దు ★

(35-వ పేజీ తరువాయి)

కొంతసేపయాక ఛెరో ప్రక్కనా పడి సాంతం నిద్రపోయారు. ఈ గానుగెద్దు నడచినంత నేపూ నడిచి దాని పాతలలవాటుప్రకారం, వారు చేరుకోవలసిన బస్తీకి మూడు మైళ్ల ఇవతల గానుగ తిరిగినట్లు తిరగడం ప్రారంభించిందట!

అప్పటికి దాదాపు తూరుపు తెల్లవార వస్తోంది - తాసీల్దారు గారికి కొంచెం మెలకువ వచ్చినా బండి కడుల్లోనే ఉండడంచేత ఇంకా బస్తీకి చేరుకో లేదుగదా అనే ధైర్యంతో మళ్లీ కాస్త కునుకు పట్టించుకొన్నారుట. ఈ ఎద్దు మాత్రం అలాగే గుడ్డంగా గానుగ తిరుగుతూనే ఉంది; కానీ ఈవిషయం సాయిబు గాని, తాసీల్దారుగారు గాని గమనించనే లేదు!

ఇంతలో తెల్లారి పోయింది! తీరా చూస్తే అబండి అక్కడే “అల్లీ బిల్లీ” తిరుగుతోంది- దాని

అలవాటు ప్రకారం! తాసీల్దారు గారికి గుండె బద్దలై సంతపనైంది; తను కలెక్టరుగారిని చూసేవేళ మించి పోయినందుకు. బండిసాయబునూ ముసనబుగారిని నాలుగు తిట్టి బండి గబాగబా తోలమనీ ఆఖరికి అది సరీగా నడవకపోతే కాలినడకనేపోయి కలెక్టరు గారిని కల్చుకొన్నారట!!

అలానే మన పప్పురాముడున్నాడే—వీడు, సంవత్సరం పొడుగునా, మిగతా పిల్లల కందరికీ పాఠాలన్నీ చెప్పేయినా, వీడు మాత్రం మొదటి పాఠమే చదువుతూ వుంటాడు. అందుకనే యీలాటివాళ్లను ‘గాను గెద్దు’ లంటారు”

పిల్లలందరూ, గల్లంతుగా నవ్వేరు. పప్పురాముడుమాత్రం మూతి బారెడు పొడుగు చేసుకొని తల వొంచుకు ముంగిలా

“మొన్న ఒక యింగ్లీషు పత్రికలో సిగరెట్లు కాల్చి నందువల్ల కలిగేనష్టాలు ఏవేవి వున్నాయో, అదంతావకరువు పెట్టుతూ ఎవడో ఒక మంచి వ్యాసం వ్రాశాడు” అన్నాడు ఒకరైలు ప్రయాణీకుడు, తన ప్రక్కన వున్న ఒక వ్యక్తితో-ఏదో మాటల సందర్భంలో.

“అయితే మీరు సిగరెట్లు మానేస్తారా?” అని అడిగాడు ఆవ్యక్తి.

“మా నెయ్యను-ఇకమీదట యింగ్లీషుపత్రికలు చదవటం మాత్రం మానేస్తాను.” అన్నాడు. ఆబుద్ధిమంతుడు.

మూలను కూర్చున్నాడు. వాడి వాలకం చూసి పిల్లల మందరమూ మరీ నవ్వేశాం!

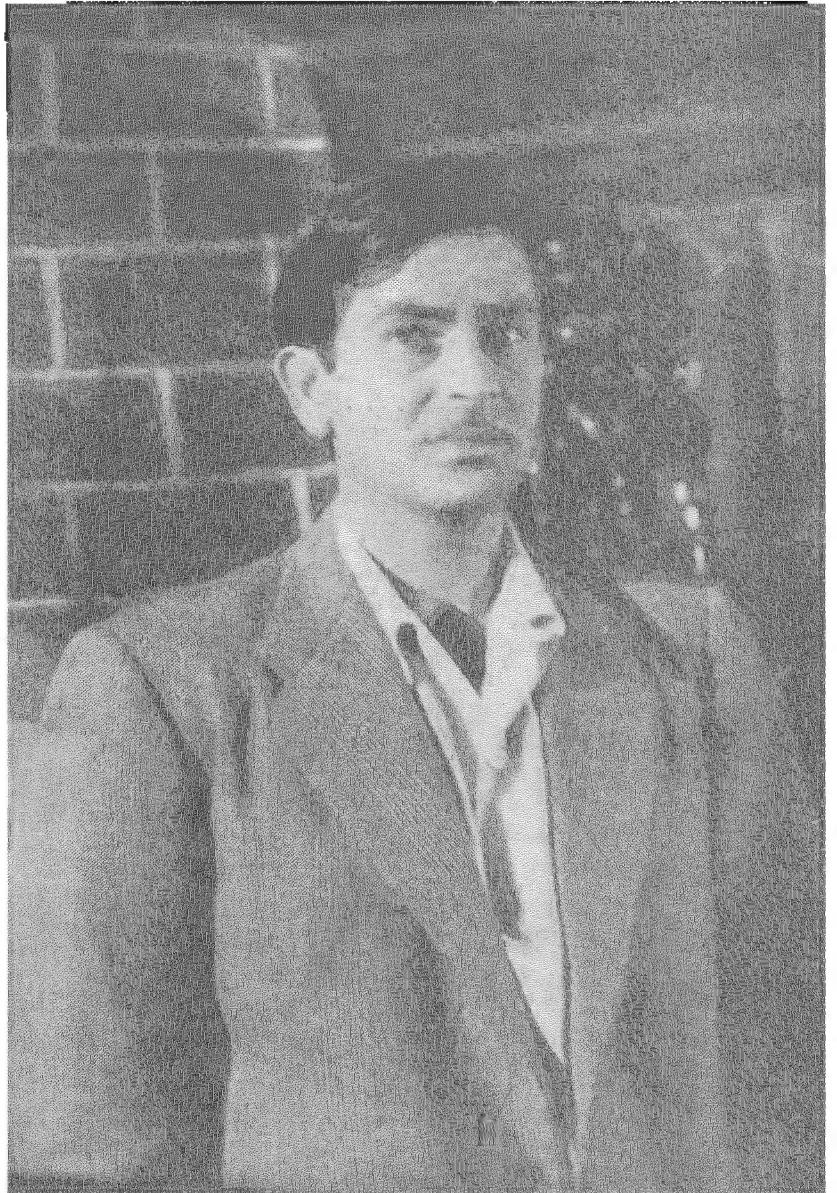
“పుట్టిల్లు”లో నర్మవేషంలో జమున.

దండీరాజ్ గోవింద్ ఫాల్కే
ఏప్రిల్ 30 తారీఖున 1870వ సంవత్సరంలో బొంబాయిలో నున్న ఎల్ ఫిక్స్టక్ కాలేజీలో పని చేయుచున్న సంస్కృత పండితునకు పుత్రుడై జన్మించాడు స్వస్థలం నాసిక్. చిన్నతనంనుండి చిత్రకళలో ఎక్కువ శ్రద్ధ మాపుతూ పుండేవాడు ఈ కళాభిమానమే అతన్ని జే. జే. ఆర్ట్స్ స్కూల్లోను బరోడా కళాభివనంలో విద్యార్థిగా చేర్చింది ఈ కళలో పరిపూర్ణజ్ఞానం సంపాదించాక ఫాల్కే గ్రఫీలోను, ఎంగ్రేవింగులోను అభిలాష కలిగింది. సాధ్యమైనంతవరకు ఈ రెండు విద్యలలోను జ్ఞానం సంపాదించ గలిగాడు.

శ్రీ వి. వి. యున్. ఆర్. హనుమంతరావు

ఆ రోజుల్లో పాశ్చాత్య ఫిలింలు మన దేశంలో చూపబడుతూ పుండేవి ఫాల్కే జీవన్ కైస్తుమొక్క ఫిలిం చూడటం తెలుస్తోంది ఆ ఫిలిం ఆ తర్వాత నోవూరు చూచాడని ఆయన్ని ఎరుగున్న వారంటారు. ఈ చిత్రం చూచేసమయంలో ఆయన మన స్వంతా చిత్ర పరిశ్రమపై లగ్నమై కైస్తు చిత్రంలా బ్రకృష్టమని ఫిలిం ఎలా తయ్యం డమా అని ఆలోచన లనేకమైనవి తలెత్తి చిత్ర నిర్మాణకళలో జ్ఞానం సంపాదిస్తేనే గాని ఇది సాధించలేని పననీ తెలిసికొన్నా కాడె యూరప్ వెళ్ళి ఆకళలో అనుభవం సంపాదించాలని స్థిరపరచుకొన్నాడు అంత భవనంనుడు కాకపోవడంవల్ల తన ఆస్తిని, ఇంకా న్యూరెస్సు పొలిసిన లొకట్టుపెట్టి పది వేలరూపాయలు పట్టుకొని, 1912 వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి నెల 2 వ తారీఖున యూరప్ వెళ్ళాడు

అక్కడ కొద్దిరోజులుండి, చిత్రాలు తయారుచేసే కళలో జ్ఞానంసంపాదించి, మాతృదేశానికి తిరిగి ప్రయాణమయ్యేడు. వచ్చేటప్పుడు తనతో విలియం సెక్ కమెరా నొకదాన్ని పెరెక్ రేటర్,

ఆర్. కె. ఫిలిమ్స్ వారి "పేమలేఖలు"లో రాజకపూర్.

ప్రింటింగు మెషిన్ నొకదాన్ని తేగలిగాడు; ఈ పరికరాలతో తన మాతృ దేశంలో చిత్ర నిర్మాణం సాగిస్తామన్నీ నోరికతో.

తిరిగి తన దేశం వచ్చాక, స్వగ్రామమైన నాసిక్ లో ఫాల్కే ఫిలిం కంపెనీని స్థాపించాడు. పురాణగాథల నెన్నుకొని చిత్రనిర్మాణం సాగించాడు. ప్రప్రథమంలో 'రాజహరిశ్చంద్ర' అన్న చిత్రాన్ని 1912 వ సంవత్సరంలో తయారుచేశాడు. ఈ చిత్రాన్ని, ఆ సంతర్పరాంతమందు బొంబాయిలో నున్న కాటోనేషన్ థియేటరులో ప్రదర్శించాడు.

హిందూదేశంలో తయారుకాబడిన ప్రథమ చిత్రానికి అమిత ఆదరణ కలిగింది చిత్రంమీద డబ్బు బాగానే వచ్చింది. ఈ చిత్రం 2,700 అడుగులు నిడివి కలదై చూచినవారి కంటో ఆనందం కలిగించింది.

తిమ దేశీయుడు తయారుచేసిన చిత్రం, తమకు బాగా తెలిసివున్న వారానికి కథ కాబట్టి ఈ చిత్రం చూసించిన ప్రతీహేట డబ్బు బాగా వచ్చింది ఇంతటితో ఆగక, ఫాల్కే అనన్య సామాన్య ప్రజల అన్ని దేశాల వ్యాపింపసాగింది.

ఈ సందర్భంలో ఒక చిన్న విషయం గుర్తించాలి. రాజహరిశ్చంద్ర తీసిన సమ

దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే

యునిట్ యూరప్ లో, అడాల్ఫ్ జుకోర్ (Adolph Zukor) 'ఎలిజబెత్ రాణి' అన్న చిత్రాన్ని తీసి ప్రజలకు చూపగలిగేడు. ఈ చిత్రమే యూరప్ లో తయారు కాబడిన ప్రథమ కథాచిత్ర ముడంబల్లు. అక్కడ, మనదేశంలోను ఈ కథాచిత్ర నిర్మాణం ఒక్కసారే తలెత్తినది అనక తప్పదు.

రాజహరిశ్చంద్ర విజయం ఫాల్కేని మరికొన్ని చిత్రాలు తీసేటట్లు చేసింది 'భస్మాసుర మోహిని', 'సావిత్రి' మొదలైన చిత్రాలను తీసి, అఖండప్రజ్ఞ వెల్లడిచేశాడు. ఈయన తదనంతరం, ఇంగ్లండు దేశం వెళ్ళి తనచే తయారుచేయబడ్డ చిత్రాలను అక్కడ ప్రదర్శించాడు. ఇంగ్లీషు ప్రేక్షకులందరూ, ఆ చిత్రాలను చూచి ఆనందించి, ఫాల్కే ప్రజ్ఞ సత్యవిధానం పొగిడారు.

ఫాల్కే 1912-1917 లో పల 28 చిత్రాలు తీయగలిగాడు. 1918 వ సంవత్సరంలో తీసిన 'లంకాదహనం', 1919 లో తీసిన 'కాలియమర్కా', 1928 లో తీసిన 'సతీమహాసంద', 'సేతుబంధన్' మొదలైన చిత్రాలు ఈ మహనీయుని చిత్రనిర్మాణ ప్రజనరీతల విదజలాయి.

అరుణావారి "గుమస్తా"లో రామశర్మ, పేకేటి శివరాం.

అసోసయేటెడ్ ప్రొడ్యూసర్స్ అరవం, మలయాళం భాషల్లో తీస్తూ ఒక చిత్రంలో నట్యం, వి. ఎన్. నరసింహ, మినాక్షి.

ఫాల్కే చిత్రనిర్మాణం పొగించే సమయంలో ఫిలింపర్లకెమబ్లా హాల్గొనడమంటే నీచంగా చూడబడేది. అందులో చిత్రంలో నటించడమంటే మర్యాదలేని పనిగా చూసేది లోకం నాటకాల్లో నేషనలు వేసేవారుకూడ ఈ పని కొప్పుకొనేవారు కారు. అందుచేత ఫాల్కే, చిత్రాల్లో నటించగలిగేవారిని లేవడంకోసం ఎంతో కష్టపడేవాడు. వారి కనేకపాశాలు బోధించి, ఆ నేకవిధాల ఆదరణ చూపించి, ఎంతో డబ్బు ఖర్చుపెట్టేవాడట. 'కాలియమర్కా'లో కృష్ణపాత్ర నటించటానికి కుర్రవాడు దొరక్కపోవడంవల్ల తన ముద్దు కూతులైన, మందాకినికే ఈ పాత్ర నిచ్చి, అద్భుతంగా నటించజేశాడు.

చిత్రనిర్మాణంలో అనుభవంవున్నవారెవ్వరూ లేకపోవడంచేత అతనికి సహాయం చేయడానికెవ్వరూ దొరకలేదు. ఈ కారణంవల్ల తన భార్య సరస్వతీబాయికి సినిమా కళనంతా నుపదేశించి, ఆమెనే తనకు సహాయకారిగా చేసికొన్నాడు. చిత్రాలకు కథలు తనే వ్రాసేవాడు. డైరెక్టర్ తనే ఫోటోగ్రాఫరు తయ్యడం, ఫిలిం ప్రొసెస్ చేయడం - అన్నీ తనే ఈ కార్యాలన్నిటిలోనూ అతని భార్యయే సహాయకారి. చిత్రనిర్మాణ సాధనాల్లో

స్త్రీలను ప్రవేశపెట్టి వారిచేకూడ పని చేయించిన ఈ మహిళలను డెన్మార్కు విషయాల్లో ముందంజ వేశాడో సుర్యించదగిన విషయం.

చిత్రనిర్మాణానికి కావలసిన డబ్బు, తానాటే ధనవంతుడు కాక బోవడంవల్ల చిత్రాలు తయారుచేస్తాడు నేకోరిక పెద్దగా ప్రోత్సహించడంవల్ల, తన భార్యను వగలుకూడా అమ్మేసి, చిత్రనిర్మాణాని పుష్కరంగా చూసింది ఇది కూడా చాలక బోవడంవల్ల డబ్బు పెట్టుబడికన్న దిక్కులా ఆశ్రుతతో మానేవాడు విసప్పటికి, పెట్టుబడిదార్ల చెప్పుచేతిలో వుండటాని కేమాత్రం అంగీకరించేవాడు కాదు. 'కళా వ్యక్తియొక్క స్వేచ్ఛపై వాధారపడి వుంటుంది గాని, ధనవంతుల నాజులపై నుండిదని' చెప్తుంటే తన కృషిని సమర్థించేవాడు పెట్టుబడిదార్లందరూ ఇది 'ఫాల్స్ యొక్క' తలచిరుసు తనం' అని

అంటూ డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టడానికి సాధారణంగా అంగీకరించేవారు కారు.

తన చుట్టుపట్ల పరిస్థితులను గా వుండగా, తక్కిన చోట్లకూడా ఇతనికి పరిస్థితు లనుకూలంగా లేకపోయాయి ప్రపంచంలో చిత్రనిర్మాణం మొదలెట్టిన కొద్దికాలానికే యూరప్ దేశంలో ప్రపంచ ప్రపంచ మహాసంగ్రామం ప్రారంభమయింది అందువల్ల చిత్రనిర్మాణానికి కావలసిన పరికరాలు, కెమికల్స్ మొదలైన సామగ్రి, ముఖ్యంగా రాఫీలింగ్ డ్యూ కోషం చాలా కష్టంగా వుండేది కెమికల్స్, పరికరాలు, తనకు దొరికినవాట్లా తోనే తన ఊహాప్రజ్ఞలను, కార్యకలాపాలు జరిపేవాడు. రాఫీలింగ్ కూడా ఎలాగో సంపాదించి నిర్మాణం సాగించేవాడు.

ఇన్ని కష్టాల నెదుర్కొని చిత్ర నిర్మాణం సాగించిన ఫాల్స్ యొక్క

చిత్రాలను గురించి, లండన్ లో నున్న బయోస్కోప్ వారపత్రిక (Bioscope Weekly) ఈ విధంగా పోషించింది

"ఫాల్స్ యొక్క చిత్రాలు పెక్కు కలగా ఎంతో శ్రేష్టమైనవి. జీవితానికి దగ్గరగా సంబంధించిన విషయాలను నూత్నంగా చూడంలోను, పూహించడంలోను అనన్యసామాన్యమైనవి "

ఇట్టి చిత్రాలను, 200 కాపీలు తీసి తమకు పంపించమని కోరుతూ, అమెరికా నుంచి, వార్నర్ బ్రదర్స్ సంగ్రామం ప్రచండత చాలా దంపల్లి, ఫాల్స్ - తారు భారతదేశ నివాసపరిశ్రమ - ఈ కోర్కె నెరవేర్చలేక బోవడం జరిగింది. ఒకవేళ ఈ కోర్కెయే నెరవేర్చబడివుంటే, భారత చలనచిత్ర పరిశ్రమచరిత్ర ఎట్టి ప్రాముఖ్యత చెందేదో! ఏది ఎలాగైతే వేమి, కథ అలా ఆగిపోయింది

(5 -వ పేజీ చూడండి)

జంపన అండ్ నందీ వారు "మేనరికం" తిరిగి ప్రాసెస్ చేసారు ప్రసిద్ధ ఛాయాగ్రాహకుడు వి. యన్. రెడ్డిగారు కేమెరా లోంచి చూస్తున్నారూ అసిస్టెంట్ డ్రెస్సింగ్ మిస్టర్ తీసుకుంటున్నాడు. ఫైర్ చేయో తుచ్చుకుని వున్న బట్ట తలాయన కవి, దర్శకుడు జంపన.

త్వరలో వస్తూంది

కృష్ణా పిక్చర్స్ ప్రెజెంట్స్

అమ్మకల్లు

N. T. రామారావు, * పద్మిని * అమర్ నాథ్
రేలంగి * డా. శివరామకృష్ణయ్య * లలిత
సురభి బాలసరస్వతి * టి. ఎస్. లక్ష్మణం
సూర్యకాంతం నటించిన అద్భుత సాంఘిక చిత్రము.

తెలంగాణ యోగానందం   హైదరాబాద్ ప్రసాద్   సదాశివప్రభుత్వం

... చీమియా రిలీజు ...

H. Rao

ప్రశ్నలు..సమాధానాలు

శ్రీ కందా శ్రీనివాసు—కాకినాడ.
జూపిటర్ను “రాణి”, కర్నూర్ను “జూడు” అనుకరణమని నేను, “దులారీ” అనుకరణమని నూ నేపీహితుడు అంటాము. ఏది నిజమో తెలియిస్తారా?

—ఆ ‘జూడు’, యీ ‘రాణి’ కూడా ‘Loves of Carmen’ అన్న యింగ్లీషు చిత్రానికి కావీ.

* * *
ఎల్. హన్సభాస్—ద్రోణాచలం.
తెలుగు భాషలో ఇంతవరకు టెక్నికల్ పిక్చర్ ఎవరూ తీయటము లేదు? వారిదగ్గర దబ్బు లేకనా? లేక వారి చేత కాకనా?

—రెండూ కారణాలు కాదు. టెక్నికల్ చిత్రం తీయటానికి పెద్దఎత్తున పెట్టుబడి పెట్టాలి. అంత పెట్టుబడి పెట్టి తీస్తే, మన తెలుగుదేశంలో వున్న జనాభా అంతా ఒక్కొక్కరు రెండేసిసార్లు ఆ చిత్రాన్ని చూచి ముడుపులు చెల్లించకపోతే, పెట్టుబడిదారుడికి కానీ అయినా గిట్టుబాటు కాదు.

శ్రీ దేవకి రామసుబ్బారావు—వినుకొండ.
మామూలు పిక్చరు తీసే కెమెరాతో టెక్నికల్ పిక్చరు తీయవచ్చునా!

—వీలేదు. కెమెరాయే కాదు; మామూలు లైట్లన్నమాడా టెక్నికల్ కి పనికిరావు.

* * *
శ్రీమతి అక్కల కమల;—కొండపల్లి.
సినిమా తారలంటే మానము, మర్యాద లేని మానవులంటుంది నా మిత్రురాలు. నిజమేనా మహాశయా!

—మానం, మర్యాదలేని మనుష్యులు సినిమాలోకంటే నే కాక ప్రపంచం అంతటా వుంటారు. అలాంటి వ్యక్తులతో లావాదేవీలు పెట్టుకొనేవారికి వుండవలసిన దిగులు మీ మిత్రురాలికి అనవసరం.

* * *
బి. నరసింహారావు—సికందరాబాదు.
ఒక సినిమాలో బుక్ అయిన నాయకి నాయకులు ఏదైనా కారణములవల్ల దిబ్బ కొడుకొనిన, ప్రేమఘట్టములలో నారు ఎట్లు నడించెదరు?

—ఒప్పుకొన్న కాంట్రాక్టు పాడై

పోతుందన్న యావకొద్దీ, చేత ఆలోచన లేకుండా నడించేస్తారు.

* * *
శ్రీ పసుపులేటి రంగస్వామి!—గుడిబాడ.

‘నాయిల్స్’లో శివరాం (నాగయ్య గారు) తాను ఎన్నడు పీనిమా స్టారు కావని, తన సంతానాన్ని సంగీతరత్నాలు చేస్తాను కాని సినిమా స్టారులు కానివ్వనని, సినిమాలను విమర్శించారు; అలాగే పృథ్వీ థియేటర్సువారి ‘ఆహుతి’లో రామకృష్ణ (పృథ్వీరాజ్ కపూర్ గారు) బాగాతగుతూ సిగరెట్లు తాగటాన్ని విమర్శిస్తారు, సినిమాలను విమర్శించారు; మరి ఈ పద్ధతులు తాము చేసేవని ఒక ప్రక్క విమర్శిస్తూ చేస్తుంటారు! దీనిలో ఉన్న చిరుబరిరహస్యము శలవిప్పిస్తారా?

—వారేకాదు: ఏ వృత్తిలోవున్న వారైనా విశేషారువుంటే, తాము వివృత్తి మూలంగా జీవిస్తూ వుంటారో, ఆ వృత్తికంటే హీనమైనది మరొకటిలేదని చెప్పకొంటూ వుండటం లోకంలో చాలా మామూలుగా జరిగేసంగతి. లోకంలో జరిగేది కనుకనే యీతత్వాన్ని సినిమాలలోనూ, నాటకాలలోనూ ప్రవేశపెట్టటం జరిగివుంటుంది.

* * *
బి. ఎస్. హనుమంతరావు—మద్రాసు.
‘నాయిల్స్’ సినిమాలో సంతకాంతి వుత్సవాలు రేడియో కేంద్రంవద్ద ప్రసారం చేస్తూ రేడియోలో బాలురు పాడి ముదలని పెట్టినపాటను యితర రైతులు, గృహిణులు, పల్లెపడుచులు మొదలైనవారు అంతము చేసి నట్లు చూపిస్తారు? అట్లెట్లు సంభవము?

—సినిమాలో ఎందుకు సంభవంకాదు? మామూలుగా మనం చూసే సంఘటనలకూ, అది సినిమాలోగాని, ఇతర కళలలోగాని చూపించబడే విధానానికి భేదం ఉంటుందిని గ్రహిస్తే ఈ ప్రశ్న రాదు.

* * *
డి. నారాయణ—హనుమకొండ.
1952 లో విడుదలైన చిత్రాలలో ఏదే చిత్రమును ప్రశంసించిన చిత్రముగా భావిస్తారు?

—తెలుగు చిత్రాల్లో “పల్లె గోవిందా” చిత్రానికి అగ్రతాంబూలం.

విధిం చెడ్డ రాఘవరావ్ తనకొడుకు మెడలో వస్తువుచే కన్నేస్తున్నాడు
“పుట్టిల్లు”లో రాజారావ్—జమున.

“కన్నతల్లి”లో డి. వరలక్ష్మి

చిత్తపతి

(47-వ పేజీ తరువాయి)

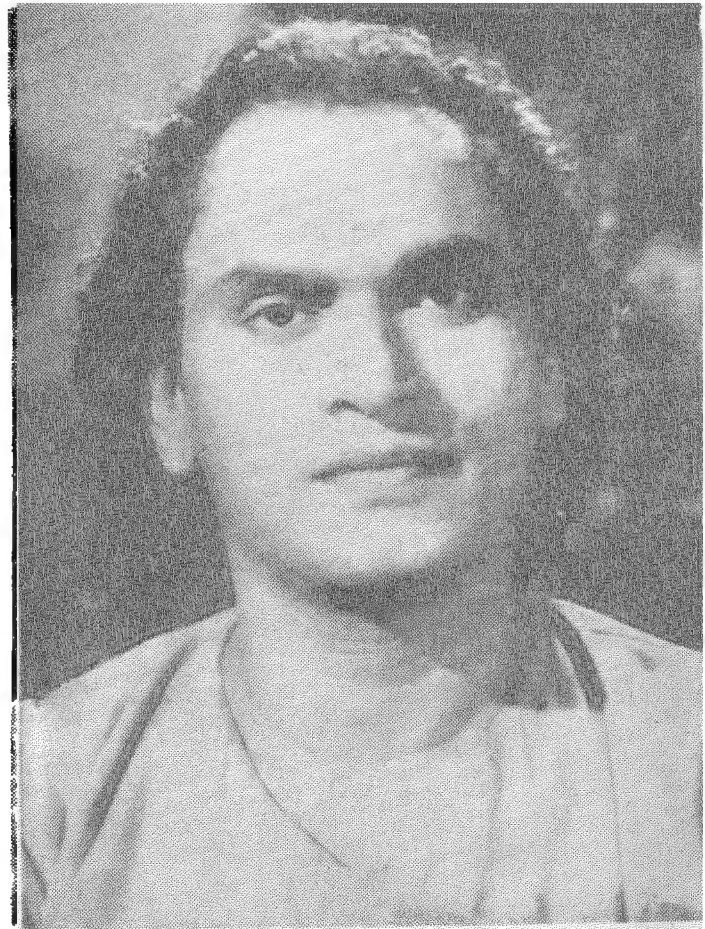
ఫార్మే మొత్తం మీద 128 కథా చిత్రాలు తయారుచేశాడు అందులో అఖరిచిత్రం ‘గంగావతరణం’. చిత్రం అంటే ఏమిటో తెలియనివోల్తా, చిత్ర నిర్మాణం గురించి, పరిశీలించి, అవగాహన చేసుకొని, అనేక కష్టాల నెగుర్చుకొని, చిత్రనిర్మాణం సాగించి, 128 చిత్రాలు తయారుచేసి, పాశ్చాత్యులు కూడా పొగడిన ఫిలిం లను తయారు చేసిన ఈ మహనీయుని, ‘భారత చలనచిత్రపిత’ అని అవడం విశేషమైన విషయంకాదు.

ఈ ‘చలన చిత్రపితని’ 1939 లో బొంబాయి నగర ప్రజలంతయూ గౌరవించారు. బొంబాయి గవర్నరు ఆధ్వర్యం క్రింద నౌక బహిరంగసభ జరిపి విడుదల రూపాయిల పరసు (Pars) నౌకదానిని బహూకరించారు దాదలలో నున్న పిథి నౌకదానికి ‘ఫార్మేలే’ అని నామకరణంచేసి, ఈ చలనచిత్రపిత నామం మరచడానికి పీలులేకుండా చేసింది బొంబాయి పురపాలకసంఘం.

ఇట్టి గౌరవాలనన్నిటిని పొంది, ఈ కళాకారుడు, 1944 వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 16 వ తేదీ స్వర్ణస్తుడయ్యాడు. ఈయన మనకు తారీరకంగా కనబడిన పోయినప్పటికీ, కష్టపడి గ్రహించిన ‘సిని

మాపరిశ్రమ’ అనేది విత్తును నాటి, తీసి మొక్కయి, చెట్టయి, నిర్భూణం, అందజేయడం, ప్రదర్శించడం అన్న కొమ్మల నన్ని చైత్రుల నాక్రమించడానికి కారణ భూతుడై, చిత్రనిర్మాణంగా ప్రపంచంలో తన మాతృదేశం రెండవస్థానం ఆక్రమించుకోగల శక్తివంతంగా వుండేటట్లు పునాదివేసిన ఈ మహనీయునివల్ల శక్తి మనకందగలిగి కనిపించుతూనే వుంది.

ఈ ఫిబ్రవరి 16 వ తారీఖున ఫార్మే మొక్క తన వార్షిక వృంతి భారత చలన చిత్ర పరిశ్రమకు పితామహుడైన ఫార్మేని గురించి, తెలించి, అతడొనరించిన కార్యములను, సినిమా పరిశ్రమ కొనసరించిన సేవ ‘తలబోసి’, అంజలి ఘటించడం, సినిమా పరిశ్రమకు చెందిన ప్రతి వ్యక్తి యొక్క కర్తవ్యం ఈ కృత్యాన్ని సెరవేర్చి, పరిశ్రమ ఈ పితామహు సేవ సానుభూతి సినిమాలోకం చూపుతుందని అనుకోడంలో అతిశయోక్తిలేదు.

నాగూర్ సినీ ప్రొడక్షన్స్ వారి “అమరకవి”లో త్యాగరాజ భాగవతార్

నినిమా వార్తలు

విన్నోదాచారి "జీవదాసు" యాటింగ్ చురుగా పాగుతున్నదనీ, విప్లవ శైలికి అభిరతులందనీ తెలుస్తోంది. ఇప్పుడు జమీందారు ఇంటి నెట్టుపై పని జరుగుతున్నది. ఇక చంద్రముఖి ఇంటి నెట్టుపై పని, కొన్ని జోబ్ డోర్ దృశ్యాలవనీ, దుగిరిపుండల చంద్రముఖిపాత్రకు ఇంకా ఎవరూ నిత్యం కాలేదనీ తెలుస్తున్నది. నాగేశ్వరరావు, సావిత్రి, రంగారావు, శేకేటి, అరణి, చంద్రకుమారి, కోత్త నటులు జి. వి. జి. కృష్ణ, తదితరులు ఈ చిత్రంలో నటిస్తున్నారు.

రాజకపూర్ తెలుగులో తీస్తున్న "ప్రేమలేఖలు"లో సర్దీస్, రాజకపూర్, ప్రాజె, విజయలక్ష్మి మున్నగువారు నటిస్తున్నారు. సంగీత దర్శకులు కింకర్, త్రికిషన్. ప్రేమాపాలలు జిక్కి కృష్ణ వేణి పాడుతున్నది.

క్రమశిక్ష కంఠం బాగుందని బావి నున్న రాజకపూర్ తన హిందీచిత్రాల్లో కూడా ఆమెచేతనే పాడించాలనుకుంటున్నాడు.

సకాశ్ ప్రొడక్షన్సువారి "కన్నతల్లి"లో ఆర్. నాగేశ్వరరావు.

టున్నట్లు ఒక వదంతి వున్నది. "ప్రేమ లేఖలు" యొక్క నెలఖరులోగా విడుదల అవుతుందట. డిస్ట్రిబ్యూటర్లు నవయుగ ఫిలిమ్స్ వారు.

భానుమతి, అశోక్ కుమార్ నటించిన హిందీచిత్రం "పంపీర్"ను నవయుగ ఫిలిమ్స్ వారు వచ్చే నెలలో విడుదల చేయాలనుకుంటున్నారు. * * *

ఎక్స్ ల ప్రొడక్షన్సువారు నిర్మించిన తెలుగుచిత్రం "తండ్రి" ఈ నెలలోనే ఆంధ్రదేశంలో విడుదల చేయదలచినట్లు నిర్మాతలు తెలుపుతున్నారు. ఈ చిత్రం మళయాళంలో బాగా విజయం పొందినది. అరవం, హిందీలోకూడా దీన్ని నిర్మిస్తున్నారు "రక్తచారం" అనే మరొక వాలుగుభాషల సాంఘిక చిత్రాన్ని కూడా వీరు ప్రస్తుతం నిర్మిస్తున్నారు నటనటుల వి ఎస్ సరోజ, తిమ్మరేని, ప్రేమనందర్ మున్నగువారు. * * *

తాజ్ మహల్

బొంబాయి మోడర్న్ స్టూడియోస్ లో 'తాజ్ మహల్', 'పులి, పులి' అను రెండు త్రివర్ణ చిత్రాలను హిందీ, ఇంగ్లీషు భాషల్లో తియ్యడానికి ఆలెగ్జాండర్ కార్రా (లండన్ ఫీల్డ్స్)తో ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. 'ఎలిఫెంట్ బోయ్' అనే చిత్రంలో సాబూను ప్రవేశపెట్టిన ఆలెగ్జాండర్ కార్రా మరొక కొత్త తాళను 'తాజ్ మహల్'లో ప్రవేశపెట్టనున్నాడని వదంతి. 'పులి, పులి' అనే చిత్రంకోసం పని అప్పుడే మోడర్న్ స్టూడియోస్ లో ప్రారంభం మొదలుపెట్టబడింది. టెక్నికల్ లో చిత్రనిర్మాణానికి వసంత మైన ఏర్పాట్లు అన్నీ మోడర్న్ స్టూడియోలో చురుగా జరుగుతున్నాయి.

వంక మర్యాదల కోసం ఆశ్రితం తా మహాకర్ణ పాలెపోగా చెట్టు పుట్ట పాలెపోయిన ధర్మయ్య-భార్య కాంతమ్మ కొడుకు మార్కం "పుట్టిల్లు"లో మిక్కిలి నేని, పెరుమాళ్లు, రమణి.

18-2-53

చాగున్న మల్లిగాడిని పట్టుకుని, "ఇదుగో..." అంటూ వైకి లాగాడు. మల్లిగాడు కిలకిల నవ్వుతూ, గంతుతూ తన ఒంటి మురికి నంతనూ భద్రం తెల్ల ఘంటుకు అంటిం చాడు. ఇంతలో సీతాలు నవ్వుతూ,

"సరి! ఘంటు పాడుచేశాడూ? వాడి తెండుకు..." భద్రం నవ్వుతూ, "వాడు లేకపోతే నేను యీ యింటికి వస్తానా?" అంటూ మల్లిగాడిని దగ్గరకు లాక్కుని, చేతికి పట్టాం యిచ్చి, "ఇదేంటి అక్కా! ఈవేళ ముఖానికి యింతబొట్టు పెట్టాడూ?"

"ఈ సాయంత్రం క నక మహాలక్ష్మి అమ్మ వారి దగ్గరకు వెళ్లాం. బాగా మొక్కాడు కాబట్టే యీవారే పకోడి పాటాం వచ్చిపడింది."

భద్రం రుమాలుతో ముక్కు తుడుచుకో నడం చూసి, "మీ బావ చెప్పారు, రొంప చేసిందని. మిరియాలచారు చేశానులే." భద్రం గది బయటకు వస్తూ, వాకిట్లో విగ్రహంలా కూర్చున్న కిష్టయ్యను చూచి, "ఇదేమిటి! బావగా రీవేళ మహారాజు పద్మలో వున్నట్లున్నారు! ఏం అక్కా! మొన్న బావ నాలుగడిగితే రెండు రూపాయితే చేతిలో పెట్టాను. వూర్లో సినిమా లన్నీ మంచి లవ్ స్టోరీలతో నిండిపోయి న్నాయని..." కిష్టయ్య అప్పటికి మానం గాల్పటం, ముఖం చూడకపోవటం, భద్రంకు ఆశ్చర్యం కలిగించినా, సీతాలు మధ్యను కలుగజేసికుని, "ఏముంది తమ్ముడా! ఈవేళ మా సంతోష మంతో, దుఃఖము అంతే. ఆ కనకమహాలక్ష్మి చల్లని తల్లి వుండగా మన కష్టాలెంత కాలం వుంటాయి?"

మొదటి వాక్యం రాటానికి కారణం భద్రంకు స్ఫురించలేదు. సీతాలు "భోజనానికి రే తమ్ముడా!" అంటూ రెండు చెంబులతో నీరు తెచ్చి వరండాలో పెట్టింది.

కిష్టయ్య లేవకపోవడం చూచి భద్రం నవ్వుతూ వంటయింట్లోనున్న సీతాలుతో అన్నాడు. "పంక్తిలేదని నేనేం అనుకోనులే. వారు అలక సాగించినట్టుంది. ఏం మిగిలినా మిగిలించేలే అక్కా!"

కిష్టయ్యలేస్తూ యిప్పటికి అందుకు వ్వాడు. "ఎ-ఎవరోయ్ వారు?"

"నువ్వే బావా!"

"తి-తిమ్మన్న గారూ బా-బాగున్నారా అంటే, నేను తి-తిమ్మన్న సని నీకేం తెలుసం దట! ము-ముఖాన్న వుంటే అ-అలిగేవారైతానో?"

వడ్డన పూర్తిచేసిన సీతాలు, "యీ సర సాల మాటకేం కాని, భోజనానికి లేవండి!" భద్రం భోజనంచేస్తూ, "ఏంటక్కా!

ఈవేళ విశేషం?" అన్నాడు. సీతాలు చివ్వన అబద్ధం అడవలసినవచ్చింది. ఆ నెలలోనే మల్లిగాడి పుట్టినరోజయినా ఆ రోజుమాత్రం కాదు.

"ఏంలేదు. మల్లిగాడు పుట్టినరోజు, నాలుగో యేడు పోయి అయిదో ఏడు వచ్చింది."

"అయ్యో! బావ చెప్పాడుకాశేం? పుట్టినరోజునకూడ దిగంబరుడిగా వదిలేశారు?"

"ఉండనీవోయ్! గొ-గొప్పవారికి వే-వేసాలతో యేంపని?" కిష్టయ్య అందుకోగానే, భద్రం బలవంతాన నవ్వు నాపుకుంటున్నాడు.

సీతాలు చారుపోస్తూనే "వ్యాపారం బాగా సాగుతోందా తమ్ముడా?" భద్రం తలెత్తి అభినయంతో "ఊరంతా ఒక్కటవనీ అక్కా! నాకేం భయంలేదు. నాకేం చాతకాదని వీళ్ళంతా అన్నా..."

"ఎవరంటారు తమ్ముడా?"

"అంటారక్కా! మీ చుట్టం ఆ వెంకట్రావే అన్నాడు— పండ్లీ బ్రతికిందీ, కుక్కా బ్రతికిందీ అని—పూర్తి అప్రయోజకు డేవడంటే నేనేట!"

"నిజం చెప్పాడు." కిష్టయ్య గొణిగాడు.

"చెప్తాడు-చెప్తాడు" కోపం ముక్కు వరకు రావటంవల్ల పళ్లు బిగించి మరి మాటలాడలేకపోయాడు.

"చెప్పగా చెప్పగా యిన్నాళ్ళకయినా యిది నాది అన్న అభిమానం పుట్టింది తిమ్మడికి. వినా, భాగవారికి కళ్ళలోను, నాగు పాముకి పళ్ళలోను విషం వుండంటారు!"

"ఆ రామం, మీ బావైనా అస్థిలో భాగాన్ని హరించడా? ఏ ఎండకా గొడుగు పట్టకపోతే బ్రతగలమా తమ్ముడా?" కిష్టయ్య యోధా అందా మనుకున్నాడు. భార్యమీద కోపం యింకా చల్లారనందున యేమీ అనలేకపోయాడు.

భద్రం రేచి చెయ్యి కడుక్కుంటూ, "ఈ వారం రోజుల్లో చెయ్యి రూపాయాలు వరకు పోగుచేశాను. ఒక్కవారి బొంబాయి వెళ్ళినచ్చావంటే మళ్ళీ కొట్టు నిండిపోతుంది. నాకు చేతనయినట్లు నడుపుకుంటాను. పిళ్ళు తిప్పినట్లు తిరిగే అవసరం నాకేం పట్టింది?"

"మంచిదే తమ్ముడా!" అంటూనే గదిలోనికి వెళ్తూ "ఒక్కసారి ఇలా వస్తావా?" అంది. భద్రం రుమాలుతో చేతిని తుడుచుకుంటూ లోనికి వెళ్తాడు. అమ్మలే గది బయటకు రాగానే, సీతాలు భద్రం చేవి దగ్గరగా జరిగి, "ఇప్పుడే నవ్వంటికి పెళ్లి పోవాలి తమ్ముడా!"

భద్రం యీ వైఖరి అర్థంకాక సంత

యంగా ఆమెవైపు చూశాడు. సీతాలు అతని రెండు చేతులు పట్టుకుని, "నవ్వంటికి వెళ్ళకపోతే నన్ను దంపుకుతిన్నట్లు! చిన్నాడి వయినా బ్రతిమాలుతున్నాను. తక్షణం వెళ్లిపోవాలి."

భద్రం "పెదిమంటు విరుచుకుంటూంటే సీతాలు, "సాయంత్రంనుంచి మనసు మనసులా లేదు. ఆ మాట విన్నాక నాకక్కడ లేని భయం పుట్టింది తమ్ముడా! ఒక్కగాని ఒక్కడు - నీమీదేనా యిందరికి కక్ష!" కళ్లు మీరకొంగుతో తుడుచుకుంటూ అంది.

"నాకేం అర్థం కాలేదు."

సీతాలు విచారవదనంతో, "ఆ కనకమహాలక్ష్మి అమ్మవారి దగ్గరకి మీ యింటి పారుగావిడ వచ్చింది. ఏదో మాటమాటగా వరసమ్మతల్లి బాగుందమ్మా! అని అడిగాను. అంతా చెప్పకొచ్చింది. ఏం చెప్పను?"

"అది ఆ ఇంట్లో వుంటే నే వెళ్ళనని చెప్పలేదక్కా?"

"నీ యింటికి వెళ్లటానికి దాని అడ్డేంటి? ఎప్పటికయినా నీతో దానికి మోతుంగాని - ఎవరైనా ఫలానివాడి పెళ్లాం అంటారు గానీ, ఫలానివాడి చెల్లెల్లె లనరు గదా— అయినా స్వంత చెల్లెలకే లేదు. నేనా నాటినుండి చెప్తున్నాను. నీ ఇల్లు! నీ అధికారం! నీవు పామ్మంటే ఎవడికోసమని మాడలేత్తి మరి అత్తారింటికి పోయాడు! అలాగే యిదీ. యింకా చిన్నప్పిల్ల - కాస్త ఎగ్గరించిచూస్తే ఒక మూల పడివుంటుంది. ఇదంతా నాదీ అని చూసుకుంటే నీకు అడ్డే వారెవరు? నామాట విను తమ్ముడా!"

"నీకు తెలియదక్కా! నేనే వాళ్ళకి కావలసివుంటే, నేను చెప్పినట్లు అరైనా వివారి లేదంటే నాకింకో పెళ్లెయినా చెయ్యాలి."

"అయ్యో! పిచ్చితిమ్మడా! ఇన్నాళ్లు యింత అమాయకంగా వుండబట్టే యింత అన్యాయం జరిగింది. బెల్లం వున్నచోట

అబలసుధ

ప్రతి కుసుమ వ్యాధులు. అకాల బహిష్టము, ముకుతదీపము, ముకుతూల, బిడదనొప్పులు, తలనొప్పి, గుండెదడ, కాళ్ళ లాగుడు, మనస్తాపము లేకపోవుట, విదవట్ట కుండుట, నడుమునొప్పులు, విలపనక, మలబద్ధము, హిస్టిరియా మొ॥ హరించును నీసాదు. 3/- వి. పి. అ 0-14-0. ఇండియన్ మెడికల్ హౌస్, లక్ష్మీ టాకీసు రోడ్డు - విజయవాడ-2.

★ గోడ మీద బొమ్మ ★

ఈగలు ముగవా? ఆ సుందరమృ నువ్వు న్నవ్వాళ్ళు యేనాడైనా యింటో అడు గ్రతా పెట్టింది? దాని సంగతి నీకు తెలు సుగా-ఆవులిస్తే పేగులు లెబ్బపెడుతుంది. పోలిపోడి పెళ్లాం. అప్పుడే సంగతి కబ లిద్దామని చూస్తోంది! ఊరంతా నివ్వు పోకేరి అనేస్తున్నారానీ అసలు సంగతి వాళ్ళకేం తెలుసు. నీ “యింటో నీ అధి కారం చూపించి నీ యిష్టంవచ్చిన రుచి పచులు తిన్న దానికి హోటల్లో యెంగిలి మెతుకులు తిన్న దానికి భేదం లేదు తమ్ముడూ?”

“నివ్వెంత చెప్పినా ఆ యింటికి వెళ్లా లని లేదక్క-దాని ముఖం—ఆ ముస లాడి పిచ్చి—”

“పిచ్చి అంటున్నావా తమ్ముడూ? ఇప్పుడంతా ఆయన చేతిలో నేవుంది. మనం యిలా జెట్టుసరిగావుండి ఆ ముసలాడ్ని కష్టపెట్టామంటే, తరువాత అడుక్కు తినాలి. నామాట విను. సాయంత్రం ఆవిడ చెప్పినదగ్గరనుంచి నామనసు పాడైంది. ఇలాంటి కొడుకెందుకు? ఎప్పటికైనా అయ్యేవాడా రామం. వాడికే ఆస్తంతా రాసేస్తానన్నాడట! చేతులు కొంక ఆకులు పట్టుకుంటే లాభంలేదు. మనసు విరగకముందే నువ్వు వెళ్లాలి.”

ఆమె చెప్పాలని యీ మాటలు చెప్పి జట్టుగా లేదు. మాటలు గొంతుకనుంచే రాలేదని స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఆ ఊళ్లాలో నిజంగా ఆమె నటించలేదు. సహజంగానే కళ్ళు చెమగిల్గినయి. అంతలో కిష్టయ్యి గదిలోనికి వచ్చినసంగతి సీతాలు

గమనించలేదు. భద్రం అక్కడనుంచి బయటకు వచ్చాడు.

“ఏ-ఏంటే నూ-నూరిపోస్తున్నావా? ఏ-ఏం యిస్తాడనా? పి-పిసికారీ.”

సీతాలు యిప్పటికి కంఠం సరుకోవలసి వచ్చింది. “ఏంచెసినా చేస్తాను. ఏమన్నా అంటాను. నా తమ్ముడు పచ్చగావుంటే పిల్లలు కలదాన్ని చెయ్యి చాపటానికి నా కథికారం లేదా?”

భద్రం జల్లిపోతానని చెప్పబోతుంటే, సీతాలు దగ్గరగావచ్చి, “తమ్ముడూ! నే నెందు కింతగా చెప్తున్నానో బాగా ఆలో చించు. మనలివాళ్ళు పిల్లలతో సమానం. ఆ సుందరమృ నువ్వు దగ్గర లేకపోతే తన యిష్టం వచ్చినట్లు ఆడించదూ?”

కిష్టయ్యి చప్పున “ను-సుందరమృ నెందుకు తెస్తావే—మ-మధ్యన?”

“మీకు తెలియదు పూరుకొండీ! తన ఆస్తి యివ్వటానికా యిల్లరికం తీసుకెళ్లిందీ? ఇదేదో కబలిద్దామని. అప్పుడే రావటం పోవటం అంతా జరుగుతుంటే?”

కిష్టయ్యి తల పంకిస్తూ, “అ-అంతవరకు వ-వచ్చింది!” అన్నాడు.

భద్రం, “వస్తాను అక్కా!” అంటూ ముందుకు సాగాడు. సీతాలు వెంట పడుతూ, “తిన్నగా యింటికి కదూ- తమ్ముడూ?” భద్రం మాట్లాడకుండానే గుమ్మం దాటాడు. మానం అర్థంగీకారం గా తలుపున్న సీతాలు భద్రుడు. “ఇంటివరకు దిగవిడిచి రమ్మని” నిలబడపాటునే తరి మింది.

సీతాలు చేతులు నులుపుకుంటూ, కుక్కి-

మంచంమీద కూలబడి నవ్వుకుంది. కనక మహాలక్ష్మికి రేపే తన మొక్కు చెల్లించు కుంటానని హామీ యిచ్చింది. ఆ మంచి బాబు, ఆ మహాదాత యిల్లు కలకాలం ఆ తల్లి దయవలన నిత్యకళ్యాణంగా వుండా లని ప్రార్థించింది. తన భద్ర అనవసరం గా కలుగచేసుకోకుండా వుండటం, అనుకో కుండా వచ్చిన అబద్ధాలు నిజాలుగా భద్రం తీసుకోవటం, యిదింతా ఆ అమ్మవారి అనుగ్రహంవల్లనే జరిగిందని సంబరపడ్డది. కొంతసేపటికి లేచి మంచాలు సర్దటం ప్రారంభించింది. అమ్మాజీ యేదో కథ చెప్తాంటే గదిలో పిల్లలు అల్లరి చేసు కుండా వింటున్నారు.

కొద్దిసేపటిలో కిష్టయ్యి వచ్చాడు. అమ్మాజీ చెప్తున్న కథ క్లెమెన్సుకు రావటం

వల్ల మర్రి గాడు కూడ ‘పూ-’ కొడున్నాడు యెంతో అర్థమవుతున్నట్లు. కిష్టయ్యి మాట్లాడకుండా పరుపుమీద చారబడ్డం చూచి సీతాలు, “ఇంటిదగ్గర మరేం గొడబ జరగలేదు కదా?” అని ప్రశ్నించింది.

కిష్టయ్యి చిరాకుగా, “వా-వాడెక్కడ వెళ్లాడే!”

“వెళ్ళలేదూ—ఛా! అబద్ధం ఆడకండీ!”

కిష్టయ్యి వెక్కిరించినట్లుగా మూలి గాడు.

“నాతోడని. నిజం చెప్పండి” కిష్టయ్యి చిరాకుపడే గొంతుకతో, “బా-బాగుపడేవాళ్ళ ల-లత జాలే నేరు! నా-నాలుగు తిట్ల వచ్చేశాను. ఒ-ఒంటి పిల్లిలా ఆ కొట్టులోనే ప-పడుతున్నాడు”

సీతాలు చిన్నబుచ్చుకొన్న ముఖంతో అక్కడే కూలబడిపోయింది. అంతవరకూ చెప్పిన కథ అమ్మాజీ అంతంచేసి “కథ కంచికి, మన మింటికి” అని దీపం తగ్గించింది. (ఇంకావుంది)

నారసింహలేహ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేవా మునిక్కొక్క, నిస్సక్తువ, కుక్కు న్నమును హరించి బలమును, కొంతని, వీర్యవృద్ధిని కలి గించు వరప్రసాదము—

20 తు|| డబ్బీరు. 8-4-0 ప్యాకేజీ 12 అ. పి. సి. ఏ. ధికంపెని. “అయుర్వేదసహజం” పెరిడేపి-వెల్లూరు జిల్లా.

ఉబ్బసము

నుండి విముక్తి పొందుడు

MULTIMIX

మల్టిమిక్స్ యా ద్దును, ఎగ్గును వివరించి, శ్వాసను క్రమవరదును.

THE INDO FRENCH PHARMACEUTICAL CO.

MADRAS.

★ కార్నర్ సీట్ ★

(6-వ పేజీ తరువాయి)

దిగి అటువైపుకి తొందరగా గాభరాగా నడిచేడు రాజు.

“అబ్బ! ఒక్క సెకండ్లే చూసేను. కాని నాకీ జన్మలో నిద్రపట్టదు” అని ఎటూ చెళ్ళక మధ్య నిల్చున్న పెద్దమనిషి ఎవరితోనో అంటున్నాడు.

అందరినీ అటువైపునంచి తోసుకు వస్తూన్న కూలిమనిషిలా కనిపించే ఆడమనిషి చెక్కి చెక్కి ఏడుస్తూ వస్తోంది.

“ఏమవుతాడమ్మా? నీ కత్త నేమవు తాడు?” అని పదిమంది ప్రశ్నించేరామెని.

“ఏమవుతాడు బాబూ! మీ కనువు తాడో నాకూ అదే అవుతాడు. నిండు ప్రాణమూ, మహాకావాలూ పోతే ఏడుపు రాదు” అన్నదామె కళ్ళు తుడుచు కొంటూ. ఆ జవాబు వినినవాళ్ళు ఆమెని ఇంకా ఏదో అడుగుతున్నారు.

“అతనేనండీ, అతనే! నూ కంపార్ట్ మెంట్లో నా యెదలే కుర్చున్నాడు. ఒట్టి వికారా ఉన్నాడు. సామానా సరంజా ఏమీలేదు. ఏవూరు చెల్లున్నావని నే నడి గిలే మాట్లాడేలేదు. మనిషి వాటంచూస్తే అప్పుడే వింతగా తోచింది నాకు” అని అందరితో చెప్తున్న పిడవడు?

పిడు వెనక్కిటికి కార్నర్ సీట్లో ఇం దాటూ కూర్చున్నాడు.

ఎక్కడకి వెళ్తున్నావని నేనుకదా అడి గేను! మరి పిడవడు కిలా చెప్తున్నాడు?

గొప్పకి! గొప్పకోసం అలా చెప్తు న్నాడు.

చచ్చిపోయినవాణ్ణి చచ్చిపోయేముందు కలకరించేనని చెప్పినవాడితో మాట్లాడానికి జనం తోసుకు చస్తున్నారు.

పదిగంటలయింది. ఎండ తీవ్రంగా లేదు. కాని చుట్టూ అంతా నువ్వు ప్లంకా కాంతిమయంగా కని పిస్తోంది. దూరాన్నించి వస్తోన్న రైలు పట్టాలు నాగుపాములా మెరుగున్నాయి. ఏం చెయ్యాలో తోచని పోలీసువాడి చుట్టూ ఎర్రటి, నల్లటి, పచ్చటి ముఖాలు కలవరంతో, ఆశ్చర్యంతో, అనవ్వుతో, భాధతో, క్యూరియాసిటీతో తిరుగుతు న్నాయి.

దగ్గరగా చెళ్ళకేక కొంచెం దూరాన్న నిల్చుని చూసేడు రాజు.

చుట్టూ చేరినవారృ మధ్య సందుల్లోంచి చనిపోయినవాడి అరిపాదాలు మాత్రం కని పిస్తున్నాయి.

అరిపాదాలు అలా వున్నా యేమిటి? నిజం గా చనిపోయిన మనిషి నేనా ఆ పాదాలు? ఎన్నాళ్ళు ఎన్ని భాధలు పడ్డ మనిషిని ఎలా చూసుకు తిరిగే యివి?

“ఇహ నే చూడలేను భగవంతుడా” అనుకొన్న రాజు, వెనక్కి ఇంజన్ వైపుకి, తన కంపార్ట్ మెంటువైపుకి మళ్ళేడు. పోయి తన సీట్లో కూర్చున్నాడు.

చుట్టూ చూస్తే ఇంకా ఎవరో కొత్త ప్రాసెంజర్లూ కూడా వచ్చి కూర్చున్నట్లుగా వుంది. కొంచెం ఆలస్యం చేస్తే తన సీట్లో కూడా ఎవరో వకరు కూర్చోవే వుందరు. వేగిరం రావడం నయమే.

ఎదట కార్నర్ సీట్లో నామూలు పెట్టు కున్న వృద్ధుడెవరో కూర్చున్నాడు. రాజు కూర్చున్నాక రెండు క్షణాలు పోనిచ్చి, అతను, టోపీ చూపిస్తూ “ఎవరో కాని టోపీ మర్చిపోయి దిగిపోయినట్టుందండీ” అన్నాడు రాజుతో.

“చచ్చేప్పుడు కూడా నెత్తిమీద టోపీ ఉండాలా?” అన్నాడు రాజు.

“మీరు చెప్పేది నా కర్తవ్యం కాలేదు”

“ఇందాటూ చచ్చిపోయిన వాడిదండీ ఆ టోపీ! తొందరలో వదిలేసి ఏకంగా దిగి పోయేడు.”

“ఇక్కడేనా ఏమిటి వాడు కూర్చు న్నాడు?” అని టోపీకి, కొంచెం ఎడంగా జరిగేడు నామూలవాడు.

“అహ! సరిగ్గా ఆ సీట్లోనే, మీరు కూర్చున్న చోటే.”

నామూలవాడు కొంతసేపు తటవటా యించి, ఏదో వరున్నట్లుగా లేచి గేటు వైపు వెళ్ళి అక్కడ బుద్ధిమీద కూర్చు న్నాడు.

చావంటే ఎంత భయం! చచ్చినవాడి సీట్లో కూర్చుండితే భయం, అను కొని భారీ అయిన కిటికీ కార్నర్ సీట్లో కూర్చుండడా మాత్రానా అని ఆలోచించి “కూర్చోదానికి నాకు భయంలేదు. కాని తరువాత చూడాలి” అని అక్కడ కూర్చోడం మానేశాడు రాజు.

“ఆటోపీ నిజంగా వాడితేనండీ?” అని ఎవరో అడిగేరు.

“అవును మహాశయ”

“పాపం!”

ట్రెయినింకొక ద లేచు. ఇంకా ఆలస్యం అవుతుంది కాబోలని ఎవరో

విసుక్కుంటున్నారు. కిటికీలోంచి వైకి చూస్తున్నాడు రాజు.

ఆకాశం చెప్పలేనంత నీలంగా ఉంది. దూరంగా, చాలా దూరంగా చూమిడితోట లకీ తాటితోపుకీ నవక కనపడే కనపడక చాగుంది ఏదో వూరు. నన్నుగా ఆ వైపు నుంచి లేచిన పొగ అక్కడే ఉండి పోతోంది. చూమిడిచెట్లకీ నుం గున్న చెరువుగట్టున స్నానంచేసిన బ్రాహ్మణు గామంచాతో తుడుచు కొంటున్నాడు స్టేషన్ వైపుచూస్తూ. దూరానికి ఆకు పచ్చగా కనిపిస్తూ, తెలటి చుక్కల్లా బాతులు ఈడే చెరువు నీటిలో దూరంగా అదలంగా నిల్చున్న నీలి కొండలూ, ఎండలో వెండి ముద్దలా కనిపించే తెల్ల మబ్బులూ, కదిలిపోతున్నాయి. చెరువుకీ పక్కగా ఉన్న తాటాకుల ఇంటిముందు విరియవూసిన గన్నేరు చెట్టు బరువు గా కొమ్మలు వంచు కొంది. బాగా ఎదిగిన అమ్మ యెవరో కొమ్మల్ని వంచి నీలంగా ఉన్న చీర చుంగులోకి కంపుల్లాంటి పువ్వుల్ని కోసి వడేసు కొంటోంది. కోతకి సిద్ధంగా ఉన్న వరిచేల మధ్యనుంచి వలెపడుచెవరో పోతోంది వయ్యారంగా నడుచుకొంటూ.

దూరంనుంచి, రాజు కూర్చున్న స్థలం నుంచి చూడూంటే, అంతా ప్రకాంతంగా పోయిగా కనిపిస్తోంది. చిన్నగా, సాంపుగా రంగుల బొమ్మలా ఉంది. టూరిస్ట్ బ్రాఫీక్ కోసం అజ్మీర్ టయిజ్ చేసే త్రివర్ణ చిత్రంలా ఉంది. ఎంతో మనో హరంగా ఉంది.

అవన్నీ, అదంతా చూస్తోన్న రాజేం దుకోగాని వికల మనస్కుడయ్యేడు.

కార్నర్ సీట్లో కూర్చున్నంత మాత్రానూ పచ్చకొటువాణ్ణి పరమ క్షేత్రు లుగా భావించిన సంగతి మర్చిపోయేడు రాజు. కాని అతని కండుకోగాని దిగు లుగా ఉంది.

ఈ నీలపు కొండలూ, నీలి ఆకాశం, ఈ కితాకాలపు ఎండ, బాతులు ఈడే చెరువు, స్నానం చేసిన బ్రాహ్మణుడు, ఎక్కడకో పోతోన్న పలెపడుమా, పువ్వులుకోసే జవ్వని, ఏదీ ఏదీ ఎవర్నీ కూడా చూడలేడే పచ్చకొటువాడు!

ఈ జీవితంలో ఎట్టి బాధల్ని భరించలేక, ఎన్నెన్ని బాధలు చూడలేక చూడకుండా పోయేడు పచ్చకొటువాడు? ప్రాణాల్ని ఇనపపట్టాలమీద పోగొట్టుకున్న పచ్చకొటు వాడు ఇప్పుడేమిటి చూస్తూ ఉంటాడు?

అని రాజు ఆలోచిస్తూఉండగా ఇంజన్ పెనుబొబ్బ పెట్టింది. రెయిల్ గాడీ కని రింది. వదిలింది. పరుగుతీసింది.

కార్నెస్ట్

ఎండలో మిలమిలలుతున్న పరిగడు
తూన్న తెల్లగానీ తీగలవైతూ, వెనక్కి
గాధరాగా జరిగిపోతున్న తెల్లగానీ
సంభాలవైతూ చూడక చూస్తోన్న రాజుకి
గుండెలో ఎంతో బరువుగా, మనసులో
ఎంతో దిగులుగా ఎందుకుందో అర్థం
కాలేదు. ★

మా అన్నయ్య

(27-వ పేజీ తరువాయి)

వాడు, అంటూ ఒక్క చూపున బయటకు
రావోయింది. మా అన్నయ్య గబుక్కున
తేచి "సే సే గు ధా రా త్రి బం డికి
వచ్చాను. అంతి ఖంగా రెండు..." అంటూ
వుంజేసరికి "హ అఅ అ ఏమిటా దాగుణం"
అంటూ నేను గదిగుమ్మంలోనికి వచ్చాను.
అన్నయ్య చటుక్కున మంచంమీద పడు
కుని మనుగు తన్నే శాడు. ముగ్ధ లేడిలాగ
భంగున ఒక్క గంలేసింది, తన గదిలోకి
నేను పకపక నవ్వాను.

అన్నయ్య ఇంక రేగిపోయి "ఏమిటి
అల్లరి కి కి" అంటూ చల్లగా బయటికి జారు
కున్నాడు.

పైకి వాళ్ళ స్నేహితులదగ్గర కోపు
వాడు, కాని నేను కల్పించిన యీ చూ
వేశానికి ఎన్నెంత అభివందనపడ్డాను!
వాగడిలో కూర్చుని "నటనలు తెలుసుకునే
నీ నటనలు తెలుసుకునే" అంటూ ప్యష్ట
కుందరి సిరిమాపాల పాడుకుంటున్నాను,
కోల్లో కూర్చున్న మా అన్నయ్యకి
వివక్షలేక.

ఆ మర్నాడు ఎవో మాటల సందర్భ
ములో మా అమ్మ అన్నయ్యదగ్గర పెండ్లి
ప్రస్తావన యేర్పడింది. "ఎలాగూ నీ చదువు
పూర్తవుతోంది కదా యింకోక రెండు
నెలలో. నే నెలలో నుంచి ముఖూర్తము
లున్నాయని మామయ్య దగ్గరనుంచి జాగు
వచ్చింది. అమ్మమ్మ వుండగా ఆ మామ
ముఖ పడితే ఆ విడ నువస్తుకూడ
సంతోషపడుతుంది," అని ఓ దండకము
మొదలేటింది.

"యెప్పుడైతే మీ గొంధరి మృ
ప్రాక్షిసేనా పెట్టకుండా" అంటూ నాయదా
నేయబోయాడు అన్నయ్య. మాటల
మధ్యలో "ఏదో తల్లిగి కనుక చెబుతు
న్నాను. ఈ విషయంలో మటుకు నీ
వేమీ అడ్డం చెప్పకు, మీ నాన్నగార్ని

గొల్లభామ

చిత్రకారుడు: శ్రీ కె. తిరులరావు, మద్రాసు.

మీ మామయ్యకి, అందరికీకూడ త్వరలో
చేసేద్దామని వుంది" అంది. "సరే మీ
యిష్టం" అన్నాడు ఆఖరికి అన్నయ్య.

వదినని యింకా బాగా వేళాకోళములు
చేయవచ్చు ముఖ్యముగ ఆడబతుచు లాంఛ
ణలు వస్తాయి పెండ్లిలో మన వాగ్ధోరణంతా
చూపించి అందరినీ నవ్వించాలి. మా
అన్నయ్య పెండ్లిదగ్గర కొచ్చేస్తున్నాకొలది
నా ఆత్మను ఎక్కువయిపోయింది. అట్ట
హాసంగ మగ పెండ్లివారమంతా మా
మామయ్యగారి వూరు చేరుకున్నాము. మా

మామయ్య అత్తయ్యకూడ ఎక్కడో పాలు
వస్తాయోనని అడుగులకు మడుగులాత్తుతూ
ఎంతో మర్యాదలు చేశారు. ప్రతిదానికి,
వంకలు పెట్టే నా నోరే కట్టడిపోయింది
వారి మర్యాదలు చూసేటప్పటికి. మంగళ
వాయిద్యములు మ్రోగుతూవుండగా మా
అన్నయ్య ముగ్ధ మెళ్ళో మంగళనూత్రం
కట్టేడు. ఇక మా ఎరువు వదన ఒక్క
మారుగ అచ్చంగా స్వంత ఒడినయి
కూర్చుంది. మా అన్నయ్య పెండ్లయి
పోయింది. మా అన్నా ఒడినలతో కలసి
మావూరు వెళ్ళిపోయాము. ★

సంచితం

పంచతంత్రం
మిత్రలాభం
కర్త: విశ్వప్రసాద సరసింహమూర్తి

కర్త... విశేషాత్ముల నరసింహమూర్తి

3. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 8

మరొక పడు
గడచునరికి -
నాలెవాని
చేతిలోన -
అయిదువేల
వరహాలు -
ఘలు ఘల్లున
మోగాయి.

పదిలంగా మూటకట్టి
ఇదివరకటి దారివదిలి
మరిొకదారిపట్టి నడిచి
అడిచి దాటి పోనాగెను

కొంతదూర మేగునరికి-
 బ్రాహ్మగురికి నందువల-
 పదో ఒక చెట్టు నెక్కి-తొలి
 గడ్డుదలచుచు-తీర్గా-
 మెలిచెట్టు-చక్క చూపుకొని
 పడు-ఆపడెక్కిన చెట్టినిది
 ఆవుక్కుండుచెట్టియు-నా
 నదనీ తెల్లబోయి-నెట్టి
 ముట్టాడు-మెగు వాల్చి
 నిదురించెను.

కళలు మూసినాదాంలేదా
వేసుకట్టి ఆక్రయం, 'కర్మ'
తిరిగి ఎదుటికొచ్చారు.

“పశుయ్యా! కర్మయ్యా!- మళ్ళీ యీ సాతె
వాని- కంటే ధనము ఇచ్చివే? - ఇలాని
వద్ద పప్పుడునూ- మెసయినా నిలవ
వుండ- రాదని నీ వేరుగవోకో?”

“శ్రీమహాదేవ! పని చేయువారి కింతో మురింతో ఘటమిచ్చుట నా కర్తవ్యము. అవేమరి నీయవరం.”

పండునె ఆసాలెవాడు
 లోచి డబ్బు చూసుకొనగ
 అబ్బునువోల వరవోలు
 ముడుముండుం అబ్బునాబు

ఈ విధముగ రెండు సార్లు
కృష్ణానది పునః ధనము
నేతికొట్టినట్లవచ్చి
రెక్కలాని నట్లు లోరిగి
మాయమౌదు చూచియతడు
పట్టి పట్టి బ్రతుకుట నీ
రాక జేసికొన్నాడు

తాదీ-కృ. పేదరికి
తెచ్చి-కొమ్మకు వేళ్ళ
దోసి-పురిపొడిను
నాళ్ళ హాళ్ళ-చేసు
కొన్నగ జూచాడు!

అప్పడంతరిక్షంలో-ఆవిచిత్రపుక్కులలో
ఒకడు కానుపించినాడు

"నానెవాడ! అగానును-బ్రతుకొచ్చి
నిరాశవలదు! ఈ జన్మలో కుండు
గుడు-కవసరమైనంత ముట్టకొస్తే
ధనోపావృత్తి-అందు-చేసి ఇంట్లో
కగి-ఉన్నదానిలోనే చచ్చి-పోయి
వాయిగి-బ్రతుకొచ్చి-వాయి."

“మహామూన్యతమైన నాదు
 దివ్యశృతి మూడగలిగి
 నాపు గంభీర పరమేంద్ర
 తిరుమాళ్ళు ఇదేదను”

“స్వామీ! తోతొంట్లుగూ
దట్టిస్తూ బాటు నాకు ||”

"అవసరాన్ని మీరని నీకు
డబ్బెందుకు, హిట్టెవోడ!"

“అవసరాన్ని మించడంబట్టి
పున్నవారికే కాదా
గౌరవము మరల దా?
ఎంతడబ్బు పుంటే ఆ
వ్యక్తికంత గొప్పతనము!”

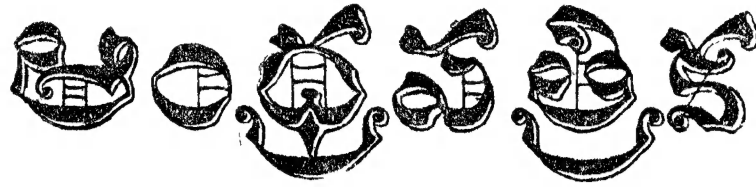

“వర్తమాన నగరంలా... లోభోష్ణయ
తీరుడనె- వ్యక్తులరువురున్నారు.-
నీవు హాయి వారిదరి- కాపురముల
తలకింపుము.”

సాలెవాడు 'సరే'యని
వర్తమాన నగరానికి
ప్రయనం సాగించాడు.

శ్రీ విజయనామ సంవత్సర

పంచాంగం

శ్రీ విడవర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిసిద్ధాంతిగారిచే గుణించబడిన

ఈ సంవత్సరం పంచాంగంలో చాందమాన, దృక్పిఠాంతాలప్రకారం
రెండుపథకుల తిథి, నక్షత్రాదులు వేర్వేరుగా చూపబడినవి.

కొత్తపంచాంగాలు సిద్ధముగా నున్నవి.

44 పుటలు వెల ప్రతి 1-8 0-3-0

„ „ 100 1-8 16-8-0

పంచాంగములు మా ఏజంట్లవద్ద దొరుకును.

రైలు ఖర్చులతో న హా పంపబడును.

వివరాలకు వ్రాయండి :

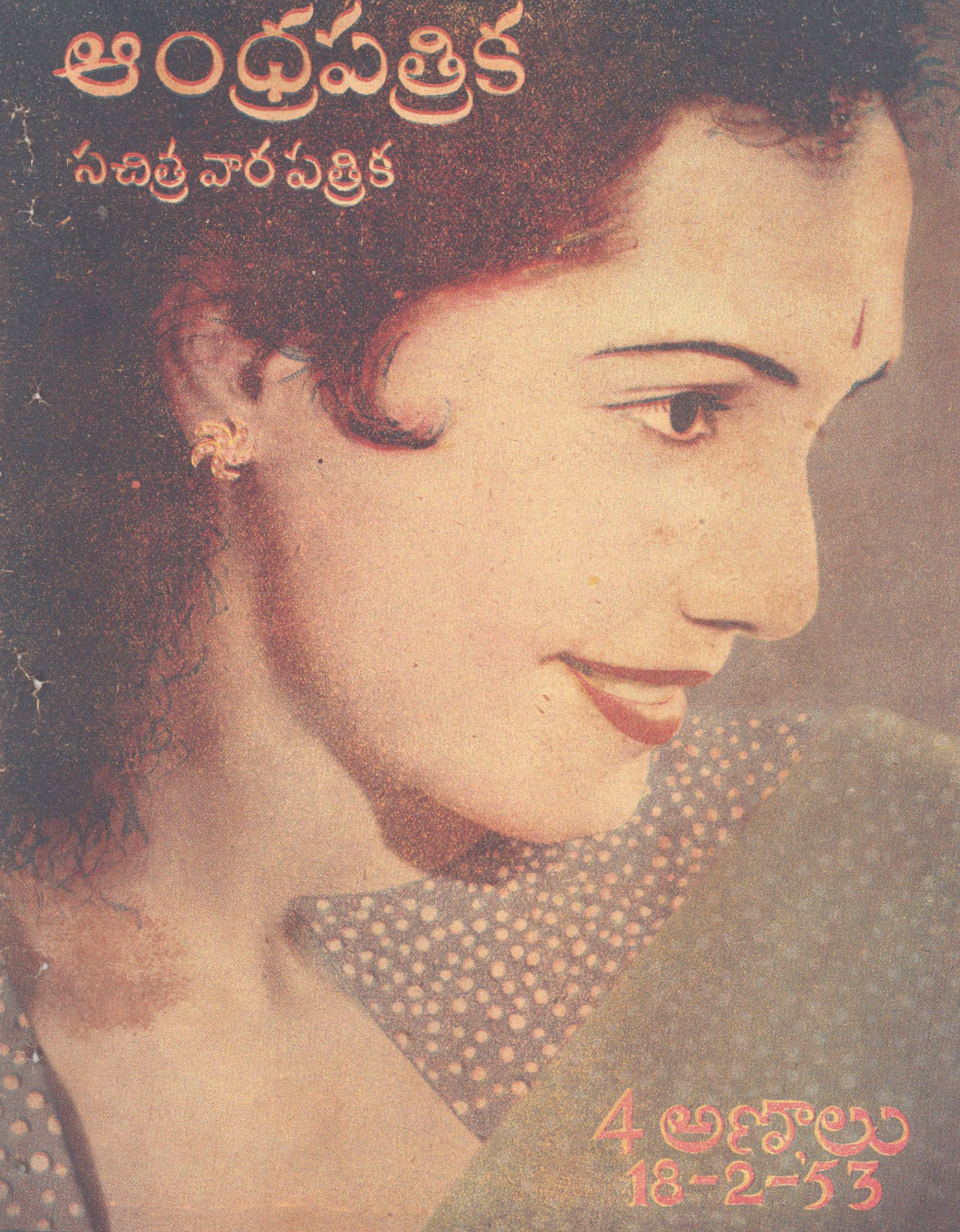
మేజరు:—

ఆంధ్రపత్రిక; మద్రాసు-1.

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

4 అణ్ణాలు
18-2-53

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY